

Samen met jou

Jaarverslag 2023

Inhoud

Royal FloraHolland – Connect to grow	3		
Dit is Royal FloraHolland	4		
Kerncijfers	6		
Hoe we waarde creëren	7		
Directieverslag	8		
Voorwoord	9		
Financiële resultaten	14		
Royal FloraHolland in 2023	16		
Ledenpakketten	17		
Continu oog voor kosten	18		
Samen groener groeien	19		
Samenwerking en belangenbehartiging	19		
Onze mensen	21		
Makkelijk handelen	22		
Floriday	23		
Internationaal	24		
Continuïteit dienstverlening	25		
Centraal Veilen	26		
Betrouwbare productinformatie	27		
		Passende logistiek	28
		Opvang piekdruk	29
		Kwaliteit logistieke dienstverlening	30
		Van verdelen naar orderpicken	30
		Internationale logistieke diensten	31
		Floriway	31
		Slim ondernemen	32
		Financiële diensten	33
		Vastgoed	34
		Tradefair en beurzen	36
		Adviesdiensten	36
		Risico's	37
		Governance	44
		Samenstelling directie- en managementteam	47
		Samenstelling raad van commissarissen	48
		Verslag raad van commissarissen	50
		Samenstelling en verslag Ledenraad	55
		Duurzaamheidsrapportage	57
		Jaarrekening	80
		Begrippenlijst en afkortingen	130

Connect to grow

Bloemen en planten maken onze wereld groener. Ze kleuren onze huizen, tuinen en buurten. Een groene omgeving maakt mensen gelukkig. Voor Royal FloraHolland is duurzaamheid een belangrijk fundament. Onze kwekers zetten aanzienlijke stappen op inzet en gebruik van energie, arbeid, gewasbescherming en water. Vanuit innovatie en digitalisering. Wij zetten ons actief in voor de verdere verduurzaming van onze coöperatie en de sector en willen hier een leidende rol in spelen.

Royal FloraHolland is de grootste internationale sierteeltmarktplaats van bloemen en planten: een vereniging van kwekers met een bedrijf. Al meer dan honderd jaar streven we samen naar een optimale prijs voor bloemen en planten, met de beste kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Door bundeling van kennis en kracht bereiken we duurzaam succes, internationale groei en versterken we de coöperatie. Om voorop te blijven lopen, nu en in de toekomst.

Dit is Royal FloraHolland

De coöperatie

Royal FloraHolland is een coöperatie van kwekers. Met 3.266 leden zijn we de leidende internationale coöperatie voor de sierteeltsector. Samen staan we sterk, met voordelen voor iedere individuele ondernemer. Onze leden worden vertegenwoordigd door een gekozen Ledenraad. Tijdens ledensessies, inspiratiebijeenkomsten (zoals de jaarlijkse Dag van de Coöperatie), in productcommissies en langs andere wegen betreft Royal FloraHolland leden bij het beleid en belangrijke besluiten. Dat leidt tot keuzes en oplossingen waarbij het ledenbelang voorop staat.

De kracht van het collectief

Onze coöperatie biedt leden een aantal voordelen:

- Samen staan we sterker in de markt door de breedte van het assortiment die voor alle kopers beschikbaar is.
- Samen bereiken we meer ketenefficiëntie en schaalvoordelen.
- Samen hebben kwekers en kopers minder zorgen dankzij een veilige afhandeling van (financiële) transacties.
- Samen bundelen en delen we kennis en blijven we als Nederlandse topsector mondiaal voorop lopen.
- Samen, met andere organisaties in de sierteelt, behartigen we de belangen van de sector.
- Samen hebben we zeggenschap.
- Samen verduurzamen we om ons voor te bereiden op de toekomst.

3.266
leden

Samen in onze coöperatie

In 2022 hernieuwde de Ledenraad samen met de leden de coöperatieve strategie: *Samen in onze coöperatie*. Aanleiding was een serie uitdagingen én kansen zoals globalisering, digitalisering, nieuwe duurzaamheidseisen, oplopende energiekosten, hoge vrachtprijzen en personeelstekorten. Fundament onder de strategie is een langetermijnvisie van de Ledenraad die beschrijft over hoe de coöperatie van sierteeltkwekers gezond blijft door het samen bouwen van het leidende *business-to-business* sierteeltplatform, en daarmee aantrekkelijk blijft voor de leden en waarde blijft toevoegen. De nieuwe strategie bestaat uit vier bouwstenen:

1. Versterken van het netwerkeffect.
2. Ledenpakketten waarin gebruik optimaal aansluit bij type lid.
3. Aantrekkelijk maken van lidmaatschap.
4. Waardecreatie door het bedrijf.

De coöperatieve strategie sluit aan bij de weg die het bedrijf is ingeslagen. We ontwikkelen ons naar een Royal FloraHolland platform met een digitaal en een logistiek platform. Duurzaamheid zien we als verantwoordelijkheid én kans om onze coöperatie sterk te houden.

Eén vereniging — Eén gezamenlijk bedrijf

Royal FloraHolland is een coöperatie, ofwel een vereniging van kwekers met een gezamenlijk bedrijf. Met gemiddeld zo'n honderdduizend transacties per dag en een jaaromzet van ruim 5,1 miljard euro is Royal FloraHolland het leidende internationale B2B-sierteeltplatform. We faciliteren de handel, maar worden als bedrijf zelf geen eigenaar van de sierteeltproducten. Daarbij stellen we een breed assortiment van 11.469 bloemensoorten en 11.764 plantensoorten beschikbaar voor de handel en ontzorgen en faciliteren hen met ondersteunende dienstverlening.

Op onze fysieke hubs werken circa 3.000 medewerkers verdeeld over vier locaties in Nederland: Aalsmeer, Naaldwijk, Rijnsburg en Eelde. Daarnaast werken bij onze deelnemingen circa 500 medewerkers en participeren we in Plantion en Veiling Rhein-Maas. Naast leden maken 1.492 aanvoerders (kwekers die sierteeltproducten aanleveren) en 2.204 kopers in binnen- en buitenland gebruik van onze diensten.

Onze klantbeloftes zijn:

Makkelijk handelen

We brengen vraag en aanbod digitaal en fysiek samen op het leidende internationale sierteeltplatform. Kopers bieden we diverse koopmogelijkheden, zoals veilen, Klokvoorverkoop (KVV), Directe Verkoop (dag- en termijnhandel) of Direct Bieden. Met handige functies en apps.

Pagina
22

Pagina
28

Passende logistiek

Logistiek verbindt de hele keten, van kweker tot koper. Royal FloraHolland, als spil in de keten, ziet kans om deze slimmer en meer klantgericht te organiseren. Nationaal én internationaal. In samenwerking met andere logistieke dienstverleners en gekoppeld aan Floriday bouwen we aan een logistiek netwerk en bieden complete logistieke dienstverlening.

Pagina
32

Slim ondernemen

Bij ondernemen komt veel kijken, zoals betalingszekerheid, uitbreiding van bedrijfsruimte en beschikking over sales- en marketingcapaciteit. Om kwekers en kopers te helpen, bieden we een breed dienstenpalet voor betalen, advies en beurzen en vastgoed. Zo helpen we kwekers slim en zeker te ondernemen.

Kerncijfers

Financieel

Productomzet (in € mln.)	-1%	Bedrijfsopbrengsten (in € mln.)	+2%	Resultaat na belasting (in € mln.)	> -100%	Investerings (netto in € mln.)	-14%
2023	5.111	2023	455	2023	-17	2023	78
2022	5.166	2022	448	2022	-4	2022	90

Duurzaamheid (ESG)

Aantal medewerkers	+2%	Engagement*	=	Percentage productomzet afgedekt door milieucertificaat** +2%-punt		Broeikasgas-uitstoot Scope 1 en 2 (in ton CO ₂ equivalenten)	-11%
2023	3.560	2023	7,6	2023	83%	2023	47.264
2022	3.492	2022	7,6	2022	81%	2022	52.848

Operationeel

Aantal leden	-4%	Aantal transacties (in duizend)	-1%	Aantal afgehandelde karren (in mln.)	=	Aantal soorten verhandelde bloemen en planten	0%
2023	3.266	2023	42.931	2023	5,7	2023	23.233
2022	3.415	2022	43.442	2022	5,7	2022	23.247

* Dit betreft de cijfers van Royal FloraHolland exclusief de deelnemingen. ** Het gaat om een erkend certificaat binnen de milieuscope van de FSI Basket of Standards.

Ons waardecreatiemodel

Ons waardecreatiemodel laat zien hoe Royal FloraHolland met haar middelen en diensten waarde toevoegt voor stakeholders te weten kwekers, kopers, medewerkers, partners in de sierteeltsector en maatschappij. We streven ernaar een betrouwbare, integere partner te zijn voor kwekers en kopers. Daarnaast dragen we bij aan een duurzame sierteeltsector

met perspectief voor de lange termijn. Dit doen we door diensten te bieden waarmee kwekers en kopers makkelijker handelen, door passende logistieke oplossingen en diensten die kwekers en kopers helpen om slim te ondernemen.

Directieverslag

Steven van Schilfgaarde
CEO Royal FloraHolland

Voorwoord van de CEO

2023, een historisch jaar voor onze coöperatie

Als ik terugkijk op 2023 dan is het realiseren van de vele strategiemijlpalen het eerste waaraan ik denk. De harmonisatie van onze logistieke hubs vindt in hoog tempo plaats. We zijn nu echt in de allerlaatste fase van het afronden van de fusie van 2008. Veel daarvan vindt onder de motorkap plaats. Alle oude IT fasen worden uit en de koelketen (voor bloemen) wordt sterk verbeterd. Er staat nu een nieuwe digitale infrastructuur met digitaal gestuurde logistiek, de opmaat naar hét Royal FloraHolland platform, digitaal en logistiek. Ons digitale platform Floriday groeit in functionaliteit en, nog veel belangrijker, in gebruik. Meer dan twee miljard euro directe omzet loopt al via Floriday.

Een volgende stap is de integratie van de klok, als digitale veiling in Floriday. Dat doen we met de allerhoogste graad van zorgvuldigheid. De klokprocessen moeten te allen tijde vlekkeloos blijven verlopen. Door het optimaliseren van onze digitale infrastructuur ontstaan ook tal van nieuwe mogelijkheden en nieuwe diensten. We staan pas aan het begin van die 'reis', maar we zien met Select Delivery (tijdvakbelevering) nu al een dienst met hoge waardering door kopers. De start van Centraal Veilen Roos verdient aparte vermelding. Hierover wordt al gesproken sinds de fusie. Eind november was het eindelijk een feit en werd er eind 2023 ca. 29% van de klokcomzet centraal geveild. De reacties over de implementatie en werkwijze zijn positief.

De echte mijlpaal is als we op alle klokken centraal veilen, wat we de komende periode gaan realiseren. Ik ben oprecht trots op onze medewerkers en dankbaar voor al hun harde werk om dit te realiseren.

Groei

De sector werkt hard aan en is bewust bezig met de toekomst: onderwerpen als innovatie, duurzaamheid en digitalisering staan hoog op de agenda van Ledenraad, kwekers en kopers. Ik realiseer me dat we als Royal FloraHolland op een kruispunt staan. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan een stevig fundament voor verandering, waarop we het grootste internationale B2B platform voor de sierteelt bouwen. Een digitaal platform in combinatie met een logistiek platform, die nauw met elkaar verbonden zijn waarop we logistieke, financiële en vastgoed diensten kunnen doorontwikkelen. Die zullen we steeds kleinschalig toetsen via experimenten. Een mooi voorbeeld is de groei van Direct Bieden, de nieuwste vorm van dealmaking. Om de potentie van hét Royal FloraHolland platform ten volle te benutten heeft de raad van commissarissen Pieter Bootsma aangesteld als Chief Value Officer en lid van de directie. Zijn komst zal zorgen voor (inter)nationale versnelling van waardetoevoeging en groei door nieuwe diensten. Essentieel bij elke nieuwe dienst is dat wij vanaf dag één leveren wat we beloven. Wat daarbij helpt, is dat we hebben gekozen voor een gestandaardiseerde werkwijze met multidisciplinaire teams om optimaal aan te sluiten bij de klantbehoeften en resultaten te leveren.

Ledenpakketten

De introductie van de vier ledenpakketten per 1 januari 2024 is een bijzondere mijlpaal voor onze coöperatie. De discussie hierover met de leden is onder leiding van de Ledenraad zeer zorgvuldig en kundig gevoerd. De tijd zal het leren, maar ik ben ervan overtuigd dat in de toekomst dit als een cruciale gebeurtenis in de ontwikkeling van Royal FloraHolland zal worden aangemerkt. De introductie van ledenpakketten is een kernpunt van onze coöperatieve strategie. We maken hiermee het lidmaatschap aantrekkelijker met ruimte en erkenning voor de verschillen tussen leden om hen te behouden. Daarnaast willen we hiermee ook oud-leden opnieuw binden en andere kwekers interesseren om lid te worden van onze prachtige coöperatie. Dat is onderdeel van het versterken van het netwerk-effect door zoveel mogelijk kopers en aanbod bij elkaar te brengen.

Financieel resultaat

In 2023 hebben we net als vorig jaar de grens van 5 miljard productomzet doorbroken. Toch is dit teleurstellend omdat we voor het tweede jaar op rij geen groei realiseren. Het volume lag 3,2% beneden het niveau van 2022. De prijsvorming lag slechts 2,2% hoger, ver beneden de inflatie waar de hele sector mee geconfronteerd wordt. Het financieel resultaat is met een verlies van 1,7 miljoen euro na belasting, echt teleurstellend. Gezien de moeilijke marktomstandigheden hebben we weloverwogen de tariefstijging voor kwekers en kopers voor 2023 gematigd, waardoor een verlies was voorzien. Ondanks aanzienlijke kostenbesparingen is het verlies helaas hoger uitgekomen door onvoorziene en eenmalige tegenvallers. Ik verwijs graag naar de uitgebreide toelichting op het financieel resultaat door onze CFO David van Mechelen op pagina 12.

“De vraag naar transparante en betrouwbare productinformatie neemt toe en is op termijn randvoorwaardelijk voor succes. Het gaat daarbij niet alleen om certificering van de kweker, maar ook om inzicht in de footprint van bloemen en planten.”

Economisch en politiek klimaat

Door de voortdurende oorlog in Oekraïne en het heftige conflict in het Midden-Oosten is sprake van veel onzekerheid. De aanval op Israël heeft enorme impact op onze kwekers daar. Het grote aantal onschuldige slachtoffers stemt droevig. Ook economisch blijven de gevolgen merkbaar. De inflatie in 2023 was ongekend hoog en er is een forse stijging van kosten van energie, arbeid, transport en grondstoffen voor de sector, mede als gevolg van overheidsbeleid. De prijsvorming van bloemen en planten bleef sterk achter bij die van andere producten. De kosten stijgen en als sector zijn we onvoldoende in staat dit door te vertalen in productprijzen. Dit is onhoudbaar. Voor sommigen al op korte termijn, voor vele anderen in de Sierteelt mag het niet te lang duren. Kostenbesparingen bieden tijdelijk soelaas, maar op zeker moment is de rek eruit en de sector is bezig met grote investeringen om de gemaakte afspraken met de overheid inzake de energietransitie in te vullen. Er ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ketenpartners om het prijspunt omhoog te krijgen. Bovendien brengt de val van het kabinet, gevolgd door tussentijdse verkiezingen, een onzekere situatie met zich mee. Bedrijven kunnen alleen goed ondernemen als sprake is van stabiel overheidsbeleid. Daarvan is momenteel geenszins sprake. Investeringen in energietransitie worden soms gedwarsboomd door averechts werkende andere regelingen. Dit ten koste van ondernemers. De in mijn ogen ongefundeerde twijfel die in rapporten en door opinieleiders wordt gezaaid over het bestaansrecht van de glastuinbouw in Nederland zorgt voor een negatief investeringsklimaat. Ik mis het tegengeluid van politiek en beleidsmakers.

Belangenbehartiging

Er is dan ook steeds meer reden om de stem van de Sierteelt te laten horen. In 2023 is een mogelijke afschaffing van het lage btw-tarief op bloemen en planten met succes afgewend. Zowel in Den Haag als Brussel zitten vertegenwoordigers van de sector dicht op de bal. Dat is harder nodig dan ooit. Vanuit de sector zijn afspraken gemaakt met

Bloemenbureau Holland over een aanpassing van hun koers. Communicatie en uitleg over het belang en de toegevoegde waarde van de Sierteelt en de grote stappen die gezet worden om de sector te verduurzamen staan daarbij centraal. Investeren in juiste beeldvorming over de sierteelketen is echt nodig.

Duurzaamheid

Bij de afzet van bloemen en planten speelt duurzaamheid een steeds grotere rol en dat ondersteun ik. Dat geldt zowel voor de retail als de consument. De vraag naar transparante en betrouwbare productinformatie neemt toe en is op termijn randvoorwaardelijk voor succes. Het gaat daarbij niet alleen om certificering van de kweker, maar ook om inzicht in de footprint van bloemen en planten. Een van de pijlers van ons duurzaamheidsbeleid is dat we een transparante en betrouwbare sierteeltmarktplaats willen zijn. Wij kijken naar duurzaamheid in de volle breedte. Dus bijvoorbeeld ook naar circulariteit en sociale veiligheid. Voor het borgen van duurzaamheid in de volle breedte hebben we een interne sustainability board. Hiermee verankeren we dit belangrijke thema op directieniveau en in alle aspecten van onze bedrijfsvoering. Ik verwijs graag naar pagina 19 voor het hoofdstuk over Samen groener groeien, met daarin de uitwerking op het vlak van ESG, de afkorting van de Engelse termen, Environmental, Social en Governance.

Internationaal

Onze ambitie is hét Royal FloraHolland platform, digitaal en logistiek vorm te geven. We hebben meer dan 500 internationale leden en hebben in 2023, 94 nieuwe kwekers ingeschreven, alsmede 60 nieuwe internationale kopers. De kansen op groei van ons platform liggen vooral internationaal. Vanuit Global Sourcing Services hebben wij kwekers veel te bieden. Floriday biedt kwekers en kopers mogelijkheden om internationaal zaken te doen in de directe stromen. We faciliteren al dollarbetalingen en andere valuta zullen volgen. Het ontwikkelen van nieuwe markten vraagt om kopers die daar actief zijn of willen worden. Het vernieuwde Dock Services betekent meer dan een verdubbeling van de beschikbare capaciteit. Dat biedt kansen aan internationale kwekers om hun product op de Europese markt af te zetten. De ontwikkeling van zeevracht heeft helaas te maken met een flinke terugslag vanwege de onmogelijkheid via het Suezkanaal te varen.

Medewerkers en klanten

Met trots rapporteren we dit jaar voor het tweede opeenvolgende jaar vanuit de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Met ons waardecreatiemodel laten we zien hoe we met onze coöperatieve en bedrijfsstrategie waarde toevoegen voor onze belangrijkste stakeholders: leden, kwekers, kopers, medewerkers en de keten. We horen daarmee tot de koplopers binnen het Nederlandse bedrijfsleven. Deze wijze van verslaglegging vraagt aanzienlijke inspanning, maar biedt ook veel inzicht in de complete waardeketen. 2023 was voor onze medewerkers opnieuw een pittig jaar. Door een zeer gedegen voorbereiding hebben we in de logistiek een heel goede piek gedraaid. Er is gekozen voor een aanpak

waarbij snel geschakeld kon worden bij grote drukte. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen. Ik wil iedereen heel erg bedanken en complimenteren, voor de geleverde resultaten, maar ook voor hun enorme inzet, flexibiliteit en betrokkenheid in het afgelopen jaar om de kwaliteit van onze diensten te verbeteren en te versnellen. De engagementscore van 7,6 is gelijk aan het jaar ervoor, een hoge score om trots op te zijn. De respons was met 79% zelfs enkele procenten hoger dan het jaar ervoor. Dat ervaar ik als heel positief. Ook de klanttevredenheid is in 2023 verbeterd. Dat is met de introductie van nieuwe diensten zeker niet vanzelfsprekend. Een compliment is daarbij zeker op zijn plaats.

Tot slot

In dit historische jaar van onze coöperatie was ook de samenwerking met de Ledenraad wederom constructief en inspirerend. De betrokkenheid van de Ledenraad was als altijd groot. Met bewondering heb ik de ontwikkeling en implementatie van de coöperatieve strategie gevolgd, met de ledenpakketten als belangrijke uitkomst. Dit was coöperatief samenwerken in optima forma. Met elkaar geven we de toekomst vorm en inhoud. Mijn dank gaat uit naar alle kwekers en kopers, en natuurlijk onze medewerkers, die een bijdrage hebben geleverd in begeleidingsteams, tijdens ledensessies of in klantenplatforms. Hun bijdrage is van heel grote waarde. Ik dank ook de raad van commissarissen (rvc) voor de inspirerende samenwerking. Een woord van dank is op zijn plaats voor Jack Goossens die na twee termijnen afscheid nam als voorzitter van de rvc. Ik heb grote waardering voor zijn jarenlange inzet en bijdrage. Zijn opvolger, Evert van Helvoort, heeft een vliegende start gemaakt. Als lid van een nieuwe generatie kwekers, met focus op digitalisering, zorgt hij voor frisse ideeën en nieuwe inzichten. Met het aantreden van Kiki Fernandes is voor het eerst een internationale kweker toegetreden tot de rvc. Het onderstreept het internationale karakter van onze coöperatie. Kortom, in 2023 hebben we echt grote stappen gezet. Dit alles realiseerden we niet alleen, maar *samen met jou*. Ondanks de onzekerheden die ik heb benoemd, staan we er op alle fronten goed voor en ben ik vol vertrouwen over de toekomst van Royal FloraHolland en die van de Sierteelt als geheel.

In gesprek met
David van
Mechelen
CFO

Verlies over 2023 eenmalig groot, in 2024 naar verwachting weer zwarte cijfers

Hoe is het verlies van 2023 te verklaren?

“Het was een combinatie van factoren die onze financiële resultaten onder druk zetten, met 17 miljoen euro verlies over 2023 als resultaat na belasting, tegenover een verlies van 4 miljoen euro (resultaat na belasting) in 2022. Dit verlies was deels ingecalculiseerd, maar werd door aanvullende tegenvallers aanzienlijker.

2023 was een uitdagend jaar voor de sierteeltmarkt. De aanvoer van klok karren was 4% lager in 2023 dan in 2022, waardoor onze kosten-per-eenheid onvoldoende stabiel waren. Gelukkig lagen de productprijzen gemiddeld wel iets hoger, wat positief was voor onze provisie-opbrengsten, maar dit compenseerde onvoldoende voor de volumedaling en de kostenstijgingen. Al voor de start van 2023 was de onvoorspelbaarheid in de sierteeltmarkt voelbaar in de hele sector. Productievolumes voor 2023 waren mede daardoor ook onzeker. Royal FloraHolland heeft er daarom eind 2022 voor gekozen om relatief bescheiden tariefsverhogingen door te voeren voor 2023 die niet kostendekkend waren. In 2023, net als in 2022, was sprake van een hoge inflatie, stijgende energie- en grondstofprijzen, waarbij ook hogere kosten van arbeid en transport voelbaar waren. De combinatie van schaalvergroting (groei) en productiviteitsverbeteringen is nodig om te compenseren voor inflatie effecten. De groei bleef echter uit. In 2023 stegen onze totale bedrijfsopbrengsten met slechts 7 miljoen euro, voor een relevant deel dankzij de doorgevoerde tariefsverhogingen. Onderliggend daalden de opbrengsten van Floriway met 13 miljoen euro. Naast deze ontwikkelingen waren er extra tegenvallers.”

Wat waren die onvoorziene tegenvallers?

“Het gaat om een mix. Allereerst vielen de loonkosten hoger uit dan voorzien door de nieuwe cao-afspraken. Onze loonkosten stegen in 2023 met 16 miljoen euro ten opzichte van 2022. Ook onze eigen energierekening liep verder op in 2023 en lag 6 miljoen hoger dan in 2022, mede door reeds ingekochte energie tegen hogere prijzen. Onze energiebesparingsmaatregelen konden dit prijseffect niet compenseren. Aanvullend was er een fikse tegenvaller op de renovatie van onze koelinstallatie in Naaldwijk die vervroegd moest plaatsvinden, wat ruim 3 miljoen euro kostte en inhuren van een tijdelijke koelinstallatie noodzakelijk maakte. Ook maakte Floriway meer verlies dan was ingecalculiseerd. Daarboven op kregen we te maken met een lastige vastgoedmarkt in 2023. Door de olopemde rente vertraagde de verkoop van geplande vastgoedobjecten waardoor beoogde boekwinsten uitbleven. Tenslotte werden -ondanks goede onderhandelingen- ook de tarieven van leveranciers hoger door inflatie en gestegen kosten bij hen. Denk aan IT-dienst-

verleners, uitzendbureaus, en leveranciers op het gebied van vastgoedbeheer en schoonmaakdiensten. Royal FloraHolland maakt veel gebruik van gespecialiseerde leveranciers wat zorgde voor een extra kostenpost van 8 miljoen euro. Ook hebben we investeringen gedaan in IT en nieuwe diensten waarbij de kosten soms voor de baten uitgaan.”

Wat zijn de perspectieven van Royal FloraHolland voor korte en lange termijn?

Onze hoofdprioriteit voor 2024 is om weer zwarte cijfers te schrijven. Dit doen we met een strakke begroting 2024, gerichte kostenmaatregelen en tariefstijgingen over 2024. Minimaal een break-even resultaat moet lukken zonder te veel tegenwind of onverwachte tegenvallers. Deze grote verbetering ten opzichte van het verlies in 2023 is voor een relevant deel mogelijk doordat we eind 2023 een voor RFH-begrippen stevige tariefsverhoging hebben doorgevoerd voor 2024. Niet leuk, maar wel onvermijdelijk. Omdat de relatief beperkte en niet kostendekkende tariefsverhoging voor 2023 onvoldoende was en omdat er nog steeds sprake is van een bovengemiddeld hoge inflatie. Daarnaast gaan we door met onze korte-termijn kostenbesparingen. Voor de langere termijn hebben we gerichte plannen om een volgend niveau van kosten-efficiëntie te kunnen bereiken waarmee we kosten kunnen verlagen danwel verdere kostenstijgingen voorkomen of matigen. Tot slot zal de energierekening weer dalen, dankzij de gedaalde energieprijzen en aanvullende maatregelen om ons energieverbruik te reduceren. Verder hebben we onze investeringsambities wat bijgesteld. We hebben in onze plannen rekening gehouden met een stijging van investeringen komend jaar, wat nodig is om het gewenste tempo te behouden voor onze strategie-implementatie, maar dit zal minder zijn dan onze oorspronkelijke plannen.

Hoe gaat Royal FloraHolland het tij keren?

Het ‘laaghangend fruit’ is inmiddels wel geplukt. We hebben een meerjarenplan voor de volgende fase richting ons Royal FloraHolland platform: een dubbelzijdig platform waarin ons digitale platform en ons logistieke platform nauw met elkaar zijn verbonden. Ten eerste versterken we de groei van ons RFH-platform, waarmee de opbrengsten uit diensten vergroten. Door schaalvergroting verhogen we onze opbrengsten en hebben we dalende kosten-per-eenheid. Groei helpt ook bij verhoging van de productiviteit van ons vastgoed, onze andere middelen en onze medewerkers. Deze groei bereiken we onder meer door internationale groei met meer kwekers en kopers, verbetering van ons digitale platform Floriday en uitbreiding van onze dienstverlening. In de tweede plaats gaan we aan de slag met Fit For Future: we maken onze organisatie passend voor de toekomst, wat ons effectiever zal maken en tegelijkertijd efficiënter. Daarnaast gaan we stap voor stap de bouwstenen van RFH 2.0 implementeren: diverse aanpassingen in ons bedrijfsmodel waarmee we mensen, middelen en vastgoed slim op elkaar aansluiten. Het geeft bovendien nieuwe commerciële en logistieke kansen en keuzemogelijkheden voor onze klanten en zorgt aan RFH-zijde voor een hogere productiviteit. In de vierde plaats zullen nieuwe geïntegreerde diensten voor onze klanten en de transitie naar nieuwe

systemen en processen leiden tot extra opbrengsten en structurele kostenbesparingen. We sturen elk jaar scherper op niet-financiële parameters dankzij een betere data-huishouding. En verder ondersteunt het Organisatie Transformatie programma ook onze financiële prestaties. Hierbij moet gedacht worden aan zaken als gedrag en cultuur, het helder beleggen van verantwoordelijkheden, het stellen van normen, het vastleggen van kwantitatieve doelen en -bij achterblijvende prestaties- effectieve wijzen om deze transparant en bespreekbaar maken. Ook deze zaken zullen onze efficiency en prestaties verbeteren. Tot slot is het uiteraard zeer belangrijk dat Floriway in financieel opzicht beter gaat presteren en uit de verliezen komt. Hier is ons veel aan gelegen. Het Floriway team werkt hier hard aan en wordt op allerlei manieren hierbij ondersteund vanuit de organisatie van Royal FloraHolland.”

“Door schaalvergroting verhogen we onze opbrengsten en hebben we dalende kosten-per-eenheid. De groei bereiken we onder meer door internationale groei met meer kwekers en kopers, verbetering van ons digitale platform Floriday en uitbreiding van onze dienstverlening.”

Hoe staat Royal FloraHolland er financieel voor?

Royal FloraHolland heeft een sterke financiële balans. Dus we kunnen tegen een stootje. We hebben alleen schulden (Certificaten) bij onze leden en tot in 2023 hebben we nagenoeg geen gebruik gemaakt van bankfinanciering. Daarbij geven de structuur en condities van de leden-financiering veel comfort en stabiliteit. We zijn rond met de nieuwe bankfinanciering voor de komende jaren. Ik merk veel vertrouwen van banken in Royal FloraHolland: in onze positie in de keten, in onze strategie, in de concrete en zichtbare stappen in onze transformatie naar het Royal FloraHolland platform van de toekomst, digitaal en logistiek.

Wat zijn de perspectieven voor de korte en lange termijn?

“Voor 2024 heeft zwarte cijfers schrijven prioriteit. Voor de lange termijn heb ik er het volste vertrouwen in dat we een winstgevende coöperatie worden met de plannen die er nu liggen. Daarbij is de steun van onze leden, kwekers en kopers ook cruciaal om te begrijpen dat een gezonde, succesvolle coöperatie onmisbaar is voor iedereen in de sector.”

Resultaten en Outlook

Royal FloraHolland wil een financieel gezonde coöperatie zijn, gericht op duurzame waardecreatie op de lange termijn. Voor investeringen voor de lange termijn werd een eenmalig groot verlies over 2023 deels ingecalculleerd. Met een strakke begroting, gerichte maatregelen en tariefstijgingen is het streven minimaal een break-even resultaat in 2024.

Lagere productomzet en minder aangevoerde karren; aandeel klok neemt toe.

De productomzet nam in 2023 met 1% af ten opzichte van 2022 tot 5,1 miljard euro (2022: 5,2 miljard euro). Dit wordt voornamelijk verklaard door de afname van het aantal verhandelde producten met 3%. De afname gold zowel voor de klok als het directe kanaal en voor zowel bloemen als planten. Het aanvoervolume stond (net als in 2022) vooral vanwege de hoge energieprijzen onder druk. De gemiddelde stuksprijs van planten steeg met 5%, maar daalde voor bloemen met 1%.

Het verhandelde volume in de directe handel daalde harder dan via de klok, waardoor het aandeel van de klok in de totale productomzet ten opzichte van 2022 licht toenam (40%). Het aantal planten dat werd aangevoerd voor de klok was lager dan in 2022, waardoor er 4% minder klokkarren werden aangevoerd.

Ondanks de lagere productomzet leidde de aanpassing van de provisie tot hogere provisieopbrengsten. De opbrengsten uit de logistieke afhandeling en de verhuur van emballage en karren was stabiel, waarbij de stijging van tarieven het lagere aantal aangevoerde karren compenseerde. De lagere volumes leidden, samen met het besluit om improductieve activiteiten te staken, tot dalende opbrengsten uit Floriway. De totale opbrengsten van Royal FloraHolland stegen in 2023 met 7 miljoen euro naar 455 miljoen euro.

Toenemende kosten voor energie, lonen en leveranciers

Na een sterke stijging in 2022, stegen de energiekosten in 2023 verder: van 22 miljoen euro in 2022 naar 28 miljoen euro in 2023. Deze stijging wordt volledig verklaard door hogere prijzen. Er werden besparingen in het energieverbruik gerealiseerd, deze werden deels teniet gedaan door lagere energieopwekking met zonnepanelen, de ingebruikname van een nieuwe koelcel in Aalsmeer en tijdelijke koeling in Naaldwijk vanwege het vervroegd renoveren van de bestaande koelinstallatie.

De overige bedrijfslasten (excl. energie) stegen met 7 miljoen euro naar 140 miljoen euro. Naast de extra kosten voor renovatie van de koelinstallatie in Naaldwijk (3 miljoen euro) leidden de kostenstijgingen van leveranciers, ondanks dat veel energie is gestoken in onderhandelingen, tot hogere kosten. Daarentegen daalden de kosten voor Floriway, waarbij de directe kosten (deels) konden meeveren met de lagere volumes.

De loonkosten stegen met 7% tot 236 miljoen euro. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door nieuwe cao-afspraken. Daarnaast leidden aanpassingen in het logistieke proces tot een tijdelijk lagere arbeidsproductiviteit ten opzichte van 2022, ondanks dat er al diverse verbeteringen zijn doorgevoerd. De fte-bezetting steeg met 1% per eind 2023 ten opzichte van eind 2022.

Dalende EBITDA en negatief resultaat na belasting

Het operationeel resultaat voor rente en afschrijvingen (EBITDA) bedroeg 51 miljoen euro, een daling ten opzichte van 2022 (72 miljoen euro), met name door hogere kosten voor energie en lonen. Het resultaat voor belasting bedraagt 22 miljoen euro negatief; na belasting 17 miljoen euro negatief. Dat is 12 miljoen euro lager dan in 2022.

Naast voorgenoemde operationele ontwikkelingen wordt dit resultaat verklaard door een lager resultaat uit vastgoedverkoop. Waar in 2022 een verkoopresultaat van 6,4 miljoen euro werd gerealiseerd uit de verkoop van 'non-core' vastgoed als onderdeel van de gemaakte vastgoedplannen, is in 2023 de verkoop van geplande vastgoedobjecten vertraagd vanwege de oplopende rente. Het beoogde resultaat uit vastgoedverkoop bleef daardoor uit.

Kredietfaciliteit eind 2023 beperkt aangesproken; solide balans

De kasstroom uit operationele activiteiten is afgenomen tot 32 miljoen euro (2022: 76 miljoen euro), met name als gevolg van het lagere operationeel resultaat en veranderingen in het werkkapitaal. De kasstroom uit investeringsactiviteiten is afgenomen tot 75 miljoen euro negatief (2022: 84 miljoen euro negatief), voornamelijk door lagere investeringen in Aalsmeer-Oost ten opzichte van 2022. De kasstroom uit financieringsactiviteiten kwam uit op 23 miljoen euro, ten opzichte van 23 miljoen euro negatief in 2022. Deze stijging is grotendeels het gevolg van lagere uitkeringen op certificaten B (in 2022 was sprake van een vervroegde uitkering van jaarlaag 2014).

Het balanstotaal nam met 4 miljoen euro af tot 748 miljoen euro (2022: 752 miljoen euro). Het negatieve resultaat voor belasting leidde tot een gedaald eigen vermogen waardoor de solvabiliteit* is afgenomen naar 25% (2022: 28%). Het risico dragend vermogen daalde naar 52% (2022: 59%) als gevolg van het gedaalde eigen vermogen, dit is binnen de vastgestelde bandbreedte van 45% tot 55%**. De liquiditeitsratio*** is met 0,2 ruim binnen de norm van 3. Eind 2023 werd voor 5 miljoen euro gebruik gemaakt van de beschikbare kredietfaciliteit. Hiermee is het ongebruikte deel van de beschikbare kredietfaciliteit 190 miljoen euro.

Outlook

Royal FloraHolland maakt gevoeligheidsanalyses (scenario's) met een horizon van meerdere jaren vooruit, voert elk jaar een strategische risicoanalyse uit en ontwikkelt – naast de huidige strategie implementatie – diverse plannen om de financiële prestaties van de coöperatie ook in de toekomst op het gewenste niveau te houden, juist om ook een robuust bedrijfsmodel te hebben als zich een minder gunstig marktscenario zou materialiseren in de sierteelt. De relevante stakeholders worden hierbij betrokken.

In 2024 is de hoofdprioriteit om weer zwarte cijfers te schrijven. Er wordt gestreefd naar een break-even resultaat met behulp van een strakke begroting, tariefstijgingen en kostenbesparingen – zowel voor de korte termijn als lange termijn. Dit alles terwijl met volle vaart wordt doorgegaan met het implementeren van de strategie, inclusief de plannen voor internationale groei, Fit For Future en RFH 2.0. Deze implementatie is noodzakelijk om ook op de lange termijn winstgevend te kunnen zijn en blijven. Daarnaast is op 12 maart 2024 de nieuwe financiering van Royal FloraHolland afgerond.

* Berekend als: (groepsvermogen/balanstotaal excl. liquide middelen).

** Berekend als: (eigen vermogen + certificaten B/C/D)/(balanstotaal excl. liquide middelen).

*** Berekend als: verhouding bankfinanciering/kasstroom EBITDA.

Royal FloraHolland in 2023

We ontwikkelden ledenpakketten om meer maatwerk te leveren voor onze leden. Vanaf 2024 starten we met deze nieuwe manier van werken. Om ook op langere termijn kostendekkend onze diensten te blijven verlenen en onze eigen kosten te verlagen, gaven we handen en voeten aan de plannen van RFH 2.0 en Fit For Future. We werken in een aantal geselecteerde domeinen volgens het Scaled Agile Framework (SAFe), waardoor we beter vanuit een heldere visie en strategie, met eenduidige prioriteiten aan gedeelde doelstellingen met businesswaarde werken. Daarnaast optimaliseren we met de start van Centraal Veilen de prijsvorming en worden we kosten efficiënter. Ook leverden we opnieuw onze bijdrage aan verduurzaming en sociaal-maatschappelijk bewustzijn van de sector. Tenslotte bleven we de belangen van kwekers, kopers en de sector behartigen op complexe thema's als energietransitie, goed werkgeverschap en biodiversiteit en maakten we stappen op het gebied van duurzaamheid en CSR.

Ledenpakketten

Vanaf 2024 werken we met ledenpakketten. Een belangrijke pijler onder de nieuwe coöperatieve strategie, Samen in onze Coöperatie, is daarmee definitief. Uitgangspunten zijn eenvoud, schaal en versterken van de voordelen van het lidmaatschap.

Maatwerk

Tijdens de ledenraadsvergadering van 21 september 2023 besloot de Ledenraad tot het invoeren van ledenpakketten per 1 januari 2024. De vier pakketten zorgen voor een balans tussen de wensen en kosten van de coöperatie en wensen van individuele kwekers voor extra dienstverlening. De inhoud en opzet van de pakketten is tijdens verschillende leden-sessies uitvoerig getoetst onder leden.

De vier ledenpakketten

1. Direct focus

Voor leden die bloemen en planten direct verkopen, biedt dit pakket gunstige tarieven. De leden kunnen de klok of klokvoorverkoop niet gebruiken.

2. Direct flex

Voor leden die kiezen voor directe verkoop en tegelijkertijd flexibel gebruik willen maken van de klok. Bijvoorbeeld om restpartijen of secundaire gewassen te verhandelen. Bij dit ledenpakket behoudt de kweker flexibiliteit. De tarieven voor directe transacties en kloktransacties zijn daarop aangepast.

3. Klok flex

Leden die gemiddeld meer dan 20 procent van zijn of haar bloemen en planten via de klok verhandelen, kiezen dit ledenpakket. Daarnaast verkopen zij vaak ook een deel van de bloemen en planten direct. Er is een gunstig tarief voor het veilen van producten. Dit ledenpakket komt het meest overeen met de dienstverlening die Royal FloraHolland al jaren biedt.

4. Klok focus

Dit pakket is voor leden die de voorkeur geven aan veilen maar soms ook bloemen en planten direct verkopen. Zij krijgen van Royal FloraHolland extra ondersteuning bij het stap voor stap plaatsen van hun catalogus op Floriday. Iedere lid krijgt een vast aanspreekpunt bij de veiling- en keurmeesters. Hij of zij krijgt meer tijd voor, en begeleiding bij, het invoeren van veranderingen door de dienstverlening van Royal FloraHolland als gevolg van bijvoorbeeld digitalisering.

Pakketkeuze

Om leden te ondersteunen bij het selecteren van een pakket analyseerde Royal FloraHolland vooraf wat voor elk lid de meest logische pakketkeuze zou zijn op basis van de omzetcijfers in 2022. Het resultaat daarvan werd aan het lid beschikbaar gesteld. Slechts drie procent van de leden week bij hun definitieve keuze hiervan af. Opvallend is wel dat minder leden dan was voorzien, kozen voor Direct focus. Het toont aan wat de meerwaarde is van kunnen veilen op de klok. Royal FloraHolland heeft extra maatregelen getroffen om het gebruik van de juiste pakketten te controleren.

Continu oog voor kosten

Royal FloraHolland streeft naar een optimale marktprijs voor haar leden en aanvoeders tegen zo laag mogelijke kosten. Dit is een belangrijk fundament voor het duurzaam succes van onze coöperatie en tegelijkertijd een steeds grotere uitdaging in veranderende marktomstandigheden.

Efficiënte organisatie

De kosten van de coöperatie zijn de afgelopen twee jaar sneller gestegen dan de opbrengsten. We streven naar een efficiënte organisatie met kostendekkende diensten en sturen daarom mede op verlaging van onze eigen kosten.

We passen het bedrijf aan naar een digitaal en logistiek platform en streven naar groei met bijbehorende manier van werken en kostendekkende dienstverlening voor leden, kwekers en kopers.

In 2023 voerde Royal FloraHolland de volgende efficiëntiemaatregelen door:

- lagere marketingcommunicatie- en stafkosten
- slimmere inkoop- en contracteringprocessen
- beter risicobeheermanagement om vermijdbare tegenvallers te voorkomen
- minder indirecte (staf)kosten dankzij professionalisering en verbetering en digitalisering van processen
- reductie van fout- en schadekosten
- minder energieverbruik
- vervangen van dure, verouderde IT- technieken en -diensten
- selectief en gericht onderhoud op basis van een vastgoedplan

Efficiënte dienstverlening

Royal FloraHolland streeft naar efficiency met kostendekkende dienstverlening voor leden, kwekers en kopers. Enkele voorbeelden:

- We stimuleren kwekers alle directe handel via Floriday af te rekenen waardoor de Connect-EAB in de toekomst niet meer nodig is en we niet onnodig twee systemen in de lucht hoeven te houden. Handmatige controles van directe handel komen te vervallen.
- Bij de opslag van ladingdragers met bloemen of planten verricht Connect Logistiek extra werk. Het collectief betaalde voor deze kosten. In overleg met leden is besloten om vanaf 1 juli 2023 de kosten voor gekoelde en ongekoelede opslag met de kweker die er gebruik van maakt te verrekenen.
- Het stoppen met het structureel verlieslatende Flower Handling Services in Naaldwijk onder eigen beheer.
- De gefaseerde en gecontroleerde uitrol van Centraal Veilen zorgt voor optimale prijsvorming tegen lagere kosten.
- Select Delivery had al een vroeg aflevermoment voor Klokvoorverkoop maar wordt uitgebreid met meerdere tijdvakken.

Beter zicht op bestedingsruimte koper

Voor kopers die transacties in de directe handel op Floriday via eWallet doen, is realtime inzicht gerealiseerd. De eerste kopers zijn hierop aangesloten, waardoor ze nu direct in Floriday kunnen zien hoeveel ruimte zij nog hebben om te kunnen kopen.

RFH 2.0

In 2023 kregen de plannen van RFH 2.0 verder vorm. Met RFH 2.0 streven we naar meer efficiency in het gebruik van onder meer gebouwen en medewerkers door de aan- en aflevering van bloemen en planten zoveel mogelijk te spreiden en door kopers zelf te laten kiezen welke diensten ze wanneer wensen af te nemen. Dit is gekoppeld aan specifieke tarieven en spelregels. Zo kunnen kwekers op termijn directe-, af tuin- en klokstromen gebundeld aanleveren, waarna Royal FloraHolland ervoor zorgt dat deze afgeleverd worden bij de koper. Kopers maken met ons afspraken over de wijze waarop, en de volgorde en tijdvakken waarin, we de bloemen en planten afleveren. Daarbij geldt dat de beschikbaarheid van onze mensen en middelen leidend zijn voor dienstverlening. RFH 2.0 optimaliseert de handel en het vervoer over de drie logistieke hubs (Aalsmeer, Naaldwijk en Rijnsburg) die gezamenlijk een systeem vormen. Dit sluit aan bij Centraal Veilen (zie Makkelijk handelen). RFH 2.0 verbetert de efficiency, biedt nieuwe kansen en mogelijkheden voor kwekers en kopers en draagt bij aan duurzaamheid in de keten.

Samen groener groeien

Royal FloraHolland werkt aan verduurzaming en sociaal-maatschappelijk bewustzijn binnen haar coöperatie en in de sierteeltsector. Dat zorgt dat we samen met leden en de sector ook op lange termijn succesvol blijven. Consumenten – en daarmee retailers en handelsbedrijven – verwachten dat we samen hierin onze verantwoordelijkheid nemen, bovendien stellen overheden meer eisen vastgelegd in wetgeving.

Het overgrote deel van kwekers en kopers ziet dat telen en verhandelen moet veranderen. Denk aan het toepassen van duurzame energie, een circulaire bedrijfsvoering, meer biodiversiteit en het creëren van een sociale werkomgeving. Royal FloraHolland neemt daarin tastbare maatregelen en is transparant over haar prestaties (zie duurzaamheidsrapportage, pagina 57).

Samen groener groeien, dat is onze ambitie. Dat geven we vorm met drie pijlers:

- **Betrouwbare sierteeltmarktplaats** – met een veilig en transparant platform.
- **Leefbare planeet** – door de impact op het milieu te minimaliseren.
- **Bevlogen en vitale mensen** – door een gezonde en veilige werkplek en omgeving waar iedereen tot haar of zijn recht komt.

Certificering

Relevante duurzaamheidsaspecten maken we onder meer aantoonbaar via (milieu)-certificering. Het gaat hier om een erkend certificaat binnen de milieu-scope van de FSI Basket of Standards. Hiermee stimuleren we een transparante sierteeltketen.

Voor uitgebreide informatie over certificering zie de duurzaamheidsrapportage - MDR Certificering, pagina 63.

Doel 2023

Milieu-certificering

83%

Resultaat
 83% omzet (2022: 81%)
 80% stuks (2022: 77%)

→ duurzaamheidsrapportage, pagina 64

Samenwerking en belangenbehartiging

Door het behartigen van de belangen van de leden, de coöperatie en de sierteeltsector creëert Royal FloraHolland meerwaarde. Met alles wat er op kwekers en onze sierteeltmarktplaats afkomt, moeten we hierbij keuzes maken. Vele complexe, maatschappelijke vraagstukken raken ons en de sector: energietransitie, minder middelengebruik, waterbeheer, goed werkgeverschap en biodiversiteit.

Samenwerken

We werken graag samen met belangenorganisaties en partners in de (glas)tuinbouwsector, zoals Glastuinbouw Nederland, Plantum en GroentenFruitHuis. Doel is bij te dragen aan innovatie, duurzaamheid en behoud van het maatschappelijk draagvlak voor kwekers en hun sierteeltproducten. Juist de vele maatschappelijke en politieke vraagstukken versterkten in 2023 de samenwerking tussen sectorpartners. We realiseren ons allemaal dat we elkaar hard nodig hebben om de toekomst van onze sector zeker te stellen. Namens Royal FloraHolland behartigt de Vereniging Bloemenveilingen Nederland (VBN) de belangen van kwekers en de coöperatie in Den Haag en Brussel.

Royal FloraHolland is in 2023 actief in diverse samenwerkingsverbanden, waaronder:

- Copa Cogeca - Europese belangenorganisatie voor de agrarische sector;
- Union Fleurs - vertegenwoordigt, promoot en verdedigt in Europees verband de belangen van de internationale handel in sierteeltproducten;
- Greenports Nederland, Greenport Aalsmeer, Greenport West-Holland - netwerkorganisaties die samen met overheid, ondernemers en onderwijs werken aan een sterk tuinbouwcluster;
- Floriculture Sustainability Initiative (FSI);
- Stichting de Groene Stad;
- Weerbare Sierteeltsector;
- Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Landbouwakkoord

Begin 2023 leverden we onze bijdrage aan het Landbouwakkoord. De gesprekken met diverse partijen, waaronder organisaties uit de (glas)tuinbouw, sierteelt en groente-, fruit- en paddenstoelenteelt en NGO's en overheden, leidden tot een gemeenschappelijke toekomstvisie op onze sector. Daarnaast bespraken we onze bijdragen aan het oplossen van de grote maatschappelijke vraagstukken – energie, biodiversiteit, water, klimaat-effecten – en de afspraken die we daarover met de overheid kunnen maken. Het Landbouwakkoord is er uiteindelijk niet gekomen, maar de afspraken voor de sector vormen onder meer de basis van het verkiezingsmanifest (zie hieronder) en afspraken die we in diverse samenwerkingsverbanden maken.

Verkiezing

In de aanloop naar de Nederlandse Tweede Kamerverkiezing van 22 november 2023 vonden we elkaar als partners in de sierteeltsector. We publiceerden eind juli een gezamenlijk verkiezingsmanifest en deelden dit met alle politieke partijen. De belangen van de sector blijven we behartigen tijdens de kabinetsformatie, het opstellen van een coalitiekakkoord en uiteraard in aanloop naar de Europese verkiezingen van juni 2024.

Reputatie

Vanuit Greenport Nederland startten we in 2023 een programma om de reputatie van de sector bij beslissers te verbeteren. Daarbij gaat om het vinden van een concrete, gemeen-

schappelijk taal die vanuit kracht en waarde de sector en het ondernemerschap onder de aandacht brengt bij ambtenaren, politici en NGO's. Ook Bloemen Bureau Holland is hierbij betrokken. Dit startte in 2023 met 'sectorcommunicatie'. Met hun deelname aan dit programma betrekken we ook de consument erbij.

Verlaagd btw-tarief

In het kader van de herziening van het belastingstelsel kwam het verlaagd btw-tarief (9%) op sierteeltproducten in 2023 opnieuw in de Tweede Kamer op tafel. Vanuit de VBN hebben we, in samenwerking met andere brancheorganisaties VGB, VBW, Tuinbranche NL en CVAH, opnieuw een kosten- en batenanalyse laten maken. De resultaten daarvan hebben er mede toe geleid dat de verhoging van het btw-tarief voorlopig van tafel is.

Green Deal

Als onderdeel van de Europese Green Deal werd ook de sierteeltsector in 2023 geconfronteerd met nieuwe wetgevingsvoorstellen. Zo kwam er een initiatief om het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2030 met de helft te verminderen. Dit voorstel hield onvoldoende rekening met de bijzondere positie van de glastuinbouw, waar in een gecontroleerde omgeving efficiënt en zonder negatieve gevolgen voor het milieu kan worden gewerkt. Onze overwegingen zijn uiteindelijk niet aan bod gekomen, omdat het wetsvoorstel eind november door het Europees Parlement niet werd aangenomen.

Energieconvenant

Een belangrijke thema dat om aandacht vroeg in 2023, en in 2024 blijft vragen, was de uitvoering van het eind 2022 afgesloten Energieconvenant met de overheid. De ambities van de sector op dit vlak zijn groot. We hebben de overheid hard nodig om in 2040 economisch rendabel én klimaatneutraal te kunnen produceren. Diverse belastende fiscale maatregelen, die halverwege 2023 werden aangekondigd, hielpen daar niet bij en zijn gelukkig ook gedeeltelijk teruggedraaid.

Import- en exportbelemmeringen

Het vermijden van en import- en exportbelemmeringen voor met name snijbloemen (fyto-sanitair, Brexit) blijft van groot belang voor onze internationale sierteeltmarktplaats.

Onze mensen

Door samen te werken houden we oog voor verschillende belangen en bereiken we voor iedereen waardevolle resultaten. Dat kan met een organisatie waarin bevlogen medewerkers bijdragen aan de Royal FloraHolland-strategie. Waar medewerkers betrokken zijn en we hen de mogelijkheid bieden zich te ontwikkelen binnen een sociaal veilige werkomgeving.

Veranderen

Om onze ambities waar te maken, relevant te blijven en voorop te lopen, zijn we op weg naar het Royal FloraHolland platform. Dit doen we op vele manieren. Een hiervan is dat we onze delivery versterken. Dit vraagt een nieuwe manier van samenwerken en ander gedrag en leiderschap. Om dit te realiseren, richtten we drie routines in over de bestaande organisatiestructuur. We doen dit volgens het Scaled Agile Framework (SAFe); een raamwerk van agile en lean methodes om zo snel mogelijk waarde naar de markt te brengen

De kernwaarden (samenwerkend, resultaatgericht, vernieuwend en betrouwbaar) verbinden onze mensen in hun *employee journey* tijdens alle veranderingen. Ze wijzen hen de weg, bieden houvast en geven richting aan het handelen van iedere medewerker.

Ontwikkelen

In 2023 organiseerden we diverse leiderschapssessies met leidinggevend en maakten daarbij gebruik van *serious gaming* om de praktijk van alledag samen te doorleven. Met het Royal FloraHolland Academy-learning platform werken we aan de ontwikkeling van medewerkers. Net als met onze ontwikkelprogramma's op maat: HortiHero's, het Young Potential Programma en het Medior Programma.

Nieuwe cao

In maart 2023 sloten we een cao* af, met een looptijd van vijftien maanden. Daarmee toonden we onze waardering en erkenning voor onze medewerkers en boden we hen zekerheid waarbij we hoger zijn uitgekomen dan gebudgetteerd wat we terugzien in ons verlies.

Medewerkers met een lager inkomen kwamen we extra financieel tegemoet. De door de nieuwe cao-afspraken gestegen kosten compenseerden we niet met een tussentijdse tariefsverhoging.

Medewerkersonderzoek

Het responspercentage van het medewerkersonderzoek (MO) van 2023 is gestegen naar 79% (2022: 76,4%) en boven de benchmark van Effactory (64%). De engagementscore** is gelijk gebleven ten opzichte vorig jaar: 7,6. Deze is daarmee hoger van de benchmark die 7,4 is. Een blijvend aandachtsgebied in het MO en onze organisatie is sociale veiligheid. Het gevoel dat er aandacht is voor het verbeteren van de sociale veiligheid is stabiel gebleven ten opzichte van vorig jaar 7,7 (2022: 7,7 - 2021: 7,1).

Voor meer informatie over beleid en uitvoering van plannen over de medewerkers van Royal FloraHolland zie de duurzaamheidsrapportage, Sociaal - Eigen medewerkers (ESRS S1-S6), pagina 72.

* De cao betreft Royal FloraHolland exclusief de deelnemingen.

** Dit betreft de cijfers van Royal FloraHolland exclusief de deelnemingen.

Makkelijk handelen

Royal FloraHolland brengt vraag en aanbod digitaal en fysiek samen op onze grote internationale sierteeltmarkt-plaats. We investeren in het verbeteren en vernieuwen van onze handelsmogelijkheden. Zodat we samen kunnen groeien. Hierbij richten we ons op verschillende handelsmogelijkheden, zoals veilen (de klok), Klokvoorverkoop, directe handel (dag- en termijnhandel) of Direct bieden.

Floriday

Floriday is het digitale B2B-platform voor de sierteelt waarmee we de handel willen laten groeien én eenvoudiger maken. Floriday biedt kwekers en kopers toegang tot het breedste en diepste assortiment van bloemen en planten. Met verschillende afzetmogelijkheden en handige functies in Floriday maken we de in- en verkoop van bloemen en planten eenvoudig, toegankelijk en efficiënt.

Klanttevredenheidsonderzoek

Royal FloraHolland onderzoekt regelmatig de klanttevredenheid onder leden en kopers. De resultaten van het onderzoek, uitgevoerd in het laatste kwartaal van 2023, worden in april 2024 gepubliceerd. Uit de resultaten bleek dat leden en kopers tevreden zijn over financiële dienstverlening van Royal FloraHolland, met name was er waardering voor de 100% betaalbaarheid voor kwekers. Dat gold ook voor de klok als in- en verkoopinstrument. Voor verbetering vatbaar waren de logistieke performance van klokproducten, de prijs/waarde verhouding van het vastgoed en de communicatie over (strategische) ontwikkelingen binnen de coöperatie en Royal FloraHolland als bedrijf. De enquête werd verspreid onder 3.895 leden* (respons: 647) en 2.030 kopers* (respons: 276).

* Bij accounts met een hogere omzet zijn in sommige gevallen meer personen per account benaderd.

Kwekers kunnen via Floriday hun aanbod bloemen en planten direct aanbieden voor dag- of termijnhandel of aanleveren voor de klok. Ook voor kopers wordt het in 2024 mogelijk om via apps op Floriday in te kopen op de klok.

Floriday in 2023

In 2023 groeide het gebruik van Floriday. Er werd voor ruim twee miljard euro aan bloemen en planten afgehandeld via het platform. Gemiddeld vond 66% (2022: 32%) van de directe handel plaats via Floriday. Aan het eind van het jaar was het zelfs 87% (2022: 41%). De tevredenheid van gebruikers is hoog: 82% van de kwekers toonde zich tevreden met het gebruik van de schermen van het platform (doel: 80%). Voor kopers ging het om 69% (doel: 70%).

Streven was in 2023 meer verrekening van de directe handel via Floriday te laten lopen. Aan het eind van 2023 lag de verrekenende omzet op bijna 90%.

Floriday in cijfers

	2023	2022
Totaal omzet directe handel via Floriday	2,2 miljard	1,1 miljard
Gemiddelde percentage totale directe handel via Floriday	66%	32%
Percentage einde jaar totale directe handel via Floriday	87%	41%
Wekelijkse transacties (direct) via Floriday	272.000	180.000
Floriday actief in aantal landen	50	45
Tevreden kwekers met Floriday-schermen*	82%	
Tevreden kopers met Floriday-schermen*	69%	

* Vanaf 2023 is gestart met de continu-meting: 'Hoe tevreden bent u over functies in Floriday?'

Enkele andere ontwikkelingen waren:

- Kopers konden gebruik maken van de verbeterde **Floriday Explorer**. Met deze functionaliteit kunnen zij eenvoudig zoeken en bestellen binnen het assortiment en het actuele aanbod van de directe handel en sinds 2023 ook Klokvoorverkoop aanbod. Kopers kunnen hun webshop koppelen aan de **Explorer**, zodat het aanbod en assortiment van kwekers direct getoond wordt in de webshop van de koper. Medio 2023 hebben we de gebruiksvriendelijkheid van de Explorer verbeterd, met onder meer nieuwe filteropties en de optie om offertes op te slaan.
- Dankzij de **Exporteursmodule** kunnen kopers hun eindklanten toegang geven tot (een deel van) het aanbod in Floriday. Dit stelt klanten in staat direct bestellingen te doen onder de naam van een koper.
- Er kwam een **uniforme brief**, met een unieke barcode, voor de directe handel. Deze brief introduceerden we in Floriday zonder dat wijzigingen in het softwarepakket van de kwekers nodig waren. Kwekers kunnen hiermee meer dan vijf partijen op een brief plaatsen en besparen zo papier. Dit is zonder één centraal platform onmogelijk.
- Functies als stickers, contracten, geavanceerde voorraadplanning verbeterden, waardoor kwekers en kopers nog eenvoudiger met elkaar kunnen handelen.
- Door de ontwikkeling van Floriday stopten we in 2023 met **FloraMondo** en **FloraXchange** voor de directe handel. Kopers maken hierdoor nog maar gebruik van één plek voor hun handel en daarmee konden we oude systemen uitfasen. Ook ondersteunen nu nagenoeg alle softwarepakketten van onze kwekers de afhandeling van de directe handel.
- In april 2023 startte een eerste groep kwekers met Direct bieden op Floriday. Met deze nieuwe functie handelen kopers en kwekers direct met elkaar via een online bieding. Handelaren kopen direct aanbod van kwekers door de vraagprijs te bieden of een tegenbod doen. Zodra de kweker het bod accepteert is de deal gesloten.

Feiten Floriday 2023

- Week 19 (8 tot en met 12 mei) was de **drukste week** op Floriday
- Week 37 (11 tot en met 15 september) kende de **meeste transacties: 378.000**
- Gemiddeld ruim **5.000 unieke gebruikers** per week

Internationaal

Door groei en dienstverlening via Floriday vergroot Royal FloraHolland de mogelijkheden voor kwekers en kopers in de sierteeltsector. Meer aanbod creëert meer vraag en andersom. Schaal is van groot belang voor het platform. Kansen voor groei liggen met name in de internationale sierteelthandel. Royal FloraHolland maakt het mogelijk voor kwekers internationaal te groeien. Om hen beter te ondersteunen zijn de functionaliteiten hiervoor in Floriday in 2023 opnieuw uitgebreid.

Landenaanpak

Om de internationale groei van Royal FloraHolland effectief en in samenhang vorm te geven is in de tweede helft van 2023 een landenaanpak opgesteld. Daarin staat onder meer wat er per (afzet)land nodig is om bepaalde handelsstromen via Floriday en Royal FloraHolland te vergroten. Hypotheses toetsen we en vervolgens ontwikkelen we de benodigde functionaliteiten en diensten. Hiermee ondersteunt Royal FloraHolland leden die rechtstreeks aan deze internationale markten leveren.

Inzetten op internationale groei

De omzet van de internationale aanvoer in 2023 bij Royal FloraHolland groeide met 2% ten opzichte van 2022 naar 933 miljoen euro (2022: 914 miljoen euro). Ook in 2023 is er internationaal sprake van uitbreiding van productielocaties. Op de klok was er met 617 miljoen euro (2022: 594 miljoen euro) sprake van een hogere omzet (4%). De omzet in directe handel daalde met 4 miljoen euro (-1%) (2022: 320 miljoen euro). Vooral doordat de vraag naar product in de retail daalde. Het aandeel van de internationale omzet in de totale omzet nam toe: van 18,2% in 2022 naar 18,8% in 2023. Op de klok gaat het om 30,3% (2022: 29,1%) van de omzet en direct 10,8%.

De Royal FloraHolland productomzet in de top drie landen van snijbloemen in 2023 was:

- Kenia: 406 miljoen euro (2022: 390 miljoen euro). Verschil: 4%
- Israël: 58 miljoen euro (2022: 58 miljoen euro). Verschil: 0%
- Ethiopië: 216 miljoen euro (2022: 216 miljoen euro). Verschil: 0%

De sierteeltmarkt in Oost-Europa groeit, met name in Polen, Tsjechië en Hongarije. Buiten het Europese continent ziet Royal FloraHolland met name groeimogelijkheden voor producten uit Oost-Afrika rechtstreeks naar het Midden-Oosten, centraal Azië en de USA. De productomzet in potplanten groeide met 1,9%. Binnen de top drie is er wel sprake van verschuiving. België groeide met 4,7%, Duitsland daalde met 6,9% en Denemarken bleef stabiel.

Royal FloraHolland telde in 2023 ruim 516 leden (2022: 533) uit Europa (uitgezonderd Nederland), Afrika en Azië en kopers uit vele landen. Het productieareaal van kwekers in Afrika, Zuid-Amerika als Zuid-Europa groeit licht ten opzichte van 2022. De vooruitzichten zijn dat dit de komende jaren blijft toenemen. Daarbij gaat het steeds vaker niet meer om handelsstromen naar Nederland, maar directe handel die via Floriday rechtstreeks wordt verhandeld.

Internationale oriëntatie

Om de handel van bloemen en planten internationaal te stimuleren, passen we ook de organisatie aan. Zo investeerden we in 2023 in Engelse trainingen voor medewerkers. Daarnaast trad een lid met internationale achtergrond, toe tot de raad van commissarissen.

Duurzaam internationaal transport

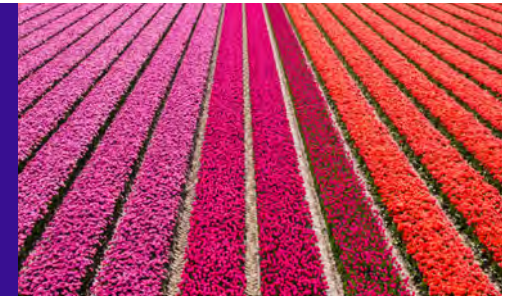
Onderdeel van de internationale groei-ambitie is ook duurzaam transport. Vanuit Kenia komen al zeecontainers naar Nederland als duurzaam alternatief voor luchttransport.

Continuïteit dienstverlening

Realisatie 2023

25%

lagere business impact door IT-verstoring t.o.v. 2022

Royal FloraHolland stelt alles in het werk om storingen te voorkomen. Desondanks zijn incidenten nooit volledig te vermijden. Mochten deze zich onverhoopt voordoen dan is het onze taak de impact op de bedrijfsvoering van klanten te beperken. Dit meten we aan de hand van het aantal minuten dat er geen (klok)handel kon plaatsvinden door technische storingen. In 2023 was de impact van IT-verstoringen op de bedrijfsvoering zo'n 20% lager dan in 2022. Dit is mede te verklaren door enkele grote verstoringen in 2022.

Data- en informatiebeleid

Bij al onze digitale projecten hebben dataveiligheid en -integriteit prioriteit. Dit ligt vast in het Informatiebeleid, dat de wijze van gebruik en spreiding van data waarborgt. Vertrouwen in data en bescherming van gegevens zijn belangrijke voorwaarden voor klanten om van onze dienstverlening gebruik te maken. Royal FloraHolland houdt zich aan alle wet- en regelgeving op het gebied van privacy, mededinging en dataveiligheid.

Een belangrijk onderdeel van het databeleid is de wijze waarop we informatie beheren. We onderscheiden drie typen data: publieke data, niet-publieke data en strikt vertrouwelijke data. Een datacomité, bestaande uit kwekers, kopers, een transporteur, een onafhankelijk expert op het gebied van data en medewerkers van Royal FloraHolland, houdt toezicht op de uitvoering van het data- en informatiebeleid. In 2023 kwam het datacomité vier maal bijeen. Enkele onderwerpen die werden besproken waren: nieuwe functionaliteiten in Floriday en de toets van het Informatiebeleid hierop (Exporteursmodule en Floriday Messenger), verdieping op *data sharing* in andere sectoren en cybersecurity.

Het datacomité geeft ook opdracht voor een jaarlijkse audit. Ook in 2023 controleerde een externe auditor het beleid en de uitvoering van het databeheer. Die concludeerde dat Floriday een veilige omgeving is voor data van kwekers en kopers. Strikt vertrouwelijke data in Floriday wordt niet gedeeld en transactiedata in rapportages van Royal FloraHolland zijn niet herleidbaar naar een individuele kweker of koper.

Cybersecurity

Royal FloraHolland streeft ernaar haar eigen digitale weerbaarheid en die van de sierteeltsector te verhogen. Zij stelt hoge veiligheidseisen aan haar digitale diensten. In 2023 waren er, net als in 2022, geen cybersecurity-incidenten met significante impact op bedrijfsprocessen.

Belangrijke maatregel is dat we investeren in bewustwording van medewerkers: veel security-incidenten beginnen immers bij het klikken op een link in een e-mail. In 2023 versterkten we het securityteam en investeerden in *dark web intelligence* om fraude proactief te bestrijden.

Cyberweerbaarheidscentrum

In de sierteeltketen zijn partijen nauw met elkaar verbonden. Als een van de partners niet kan leveren door een cyberincident heeft de hele sector daar last van. Royal FloraHolland is een van de initiatiefnemers van het Cyberweerbaarheidscentrum Greenport. Dit initiatief zet zich in voor een digitaal veilige tuinbouwsector. Aangesloten organisaties krijgen hulp bij het verbeteren van hun cyberveiligheid, onder meer door advies van experts en dreigingsinformatie, waardoor de hele keten beter bestand is tegen aanvallen.

Lancering Royal FloraHolland Cyberabonnement

In 2023 lanceerde Royal FloraHolland het Cyberabonnement. Dit biedt kwekers en kopers:

- Acht keer per jaar een nieuwsbrief met een cyberupdate vanuit het Cyberweerbaarheidscentrum Greenport;
- Praktische hulpmiddelen die de cyberweerbaarheid van bedrijven vergroten;
- Dreigingsinformatie, zodat kwekers en kopers tijdig kunnen reageren op potentiële gevaren;
- Jaarlijkse evenementen, zoals crisisoefeningen of cybercafés;
- Diverse services die de cyberveiligheid verhogen, zoals antivirussoftware en monitoringdiensten.

Centraal Veilen

Realisatie 2023

Gemiddeld aantal klok-transacties per veildag

100.216

(2022: 101.738)

Met het veilen van alle rozen via centrale klokken bereikte Royal FloraHolland in 2023 een mijlpaal. Centraal Veilen betekent dat we het aanbod van bloemen en planten per productsoort op een centrale klok samenbrengen. Zo stimuleren we een optimale prijsvorming, want we weten dat de klok voor veel kwekers en kopers een belangrijke in- en verkoopmethode is en blijft. In 2023 werd gemiddeld 4% van het totale volume centraal geveild. In december was dit 29%, na de uitbreidingen van Centraal Veilen (roos en Rijsburg).

Eind 2022 startte Royal FloraHolland met de eerste centrale klok bloemen (C06) voor Aalsmeer en Naaldwijk. De ervaringen waren positief: een meerderheid van de kopers ervaart meer rust en overzicht, er is een stabielere prijsvorming met minder grote verschillen tussen de vestigingen en vrijwel geen negatief effect op de logistieke operatie. Daarmee konden we in 2023 een volgende stap zetten met de start van Centraal Veilen Roos. Er waren in eerste instantie kritische geluiden vanuit Rijsburg, die ter harte zijn genomen en die hebben we zo goed als mogelijk opgelost. C06 is eerst uitgebreid met Rijsburg en vervolgens zijn de rozen overgegaan op Centraal Veilen voor alle drie de hubs. Door een gedegen voorbereiding is deze uitbreiding goed verlopen. We hebben nu vijf centrale bloemen-klokken die over drie hubs veilen.

Begin 2024 evalueren we de uitbreidingen van Centraal Veilen met rozen en de toevoeging van Rijsburg. Op basis daarvan bepalen we de volgende stappen. De ambitie is om in 2024 te starten met één centrale plantenklok, om vervolgens stapsgewijs alle andere producten aan te sluiten op Centraal Veilen. Dit zal gefaseerd per productgroep plaatsvinden, in nauw overleg met de begeleidingscommissie en de Royal FloraHolland Productcommissies (FPC).

Betrouwbare productinformatie

Realisatie 2023

Aandeel C-score
afgenomen met **10%**

Betrouwbaarheid
Quality Index

A-47% (2022: 47%)

B-31% (2022: 29%)

C-11% (2022: 12%)

Geen score – **11%**

In een sector die digitaliseert en internationaliseert moeten ketenpartners kunnen vertrouwen op de juiste informatie. Zo zorgen we ervoor dat de prijs die een inkoper betaalt ook daadwerkelijk de waarde vertegenwoordigt die de kweker levert. Minder reclamaties levert kwekers bovendien meer (herhaal)aankopen op. Met de Quality Index (QI) wordt de betrouwbaarheid van de foto, keur- en sorteringskenmerken van bloemen en planten vastgesteld. Vanaf april 2023 werkt Royal FloraHolland met een nieuwe QI. Deze geeft weer hoeveel procent van de partijen een kweker foutloos heeft aangevoerd in de afgelopen 62 weken op klokpartijen. Kwekers betalen per geconstateerde afwijking een heffing.

Passende logistiek

Royal FloraHolland levert kwekers en kopers logistieke diensten. Van het ontvangen, sorteren, opstellen en distribueren van product tot en met het afleveren bij de koper. We begrijpen dat logistiek flexibel, efficiënt en betrouwbaar moet zijn. We vernieuwen om klanten oplossingen te bieden die ook in de toekomst aansluiten bij hun bedrijfsprocessen. Als spil in de logistieke keten, zien wij kans om deze slimmer en meer klantgericht te organiseren. Nationaal én internationaal.

Opvang piekdrukke

Realisatie 2023

Transacties

98%

van de transacties binnen de norm afgeleverd

Traditioneel heeft de sierteeltsector jaarlijks te maken met piekdrukke rond Valentijnsdag en in de maanden april, mei en juni. Het zorgt voor extra druk op de logistieke processen van Royal FloraHolland. In die periode kan het gemiddeld aantal dagelijkse transacties verdubbelen: van tegen de honderdduizend tot circa tweehonderdduizend. Daar komt bij dat de omvang vooraf moeilijk in te schatten is, mede veroorzaakt door wisselvallige weersomstandigheden.

In 2022 was er helaas tijdens de piekperioden sprake van latere aflevertijden dan wenselijk. Oorzaak was onder meer een tekort aan medewerkers door de krappe arbeidsmarkt, een probleem waar ook andere sectoren in Nederland mee te kampen hadden. Daarnaast speelden aanpassingen van de logistieke systemen een rol. In 2023 hebben we de latere levertijden tijdens de piekperioden weten te voorkomen.

2023: Pieken deden we samen

Tijdens de drukke perioden in 2023 werkte Royal FloraHolland volgens een nieuw piekplan: Pieken doe je samen. In samenspraak met kwekers en kopers namen we (tijdelijke) maatregelen om de piekdrukke beter op te vangen en ondertussen hielden we het logistieke proces zo voorspelbaar mogelijk. Zo bewaakten we de prijsvorming en maximale beschikbaarheid van logistieke middelen. Verwachte eindtijden vermeldde we vooraf op de website en in de Royal FloraHolland-app. Kantoormedewerkers van Royal FloraHolland draaiden piekhulpdiensten om hun collega's te ondersteunen en klanten de afgesproken service te bieden. Daarnaast pasten we, in wisselende mate, extra maatregelen toe om normtijden tijdens de piekperiode te halen:

- **Kickstart bloemen, eindsprint planten.** Door met volle bezetting met bloemen te starten, haalden we betere eindtijden. Zodra we wisten dat we die eindtijden zouden halen, verplaatsten we meer van onze inzet naar planten. Dat zorgde ervoor dat we ook daarmee vaak voor twee uur 's middags klaar waren. Start- en eindtijden werden vooraf doorgegeven.
- **Vroegveildagen.** De veildag ving op drukke dagen een uur eerder aan: vijf in plaats van zes uur. In 2023 waren er zes vroegveildagen. Zo ontvingen kopers hun producten eerder.
- **Minder Klokvoorverkoop.** Het aandeel Klokvoorverkoop (KVV) in de handel stelden we tijdelijk bij: van 50% naar 45%. Daarmee voorkwamen we verschuivingen. Juist het logistieke proces van KVV is door de fijnmazige werkwijze tijdsintensief en vraagt veel van medewerkers.
- **Grover veilen.** Tijdens de piekperiode zijn de volumes bloemen en planten groter: de meeste kopers kopen in die periode meer in voor hun klanten. We vroegen de veilmesters – waar zij dachten dat het kon en zonder dat het effect had op de prijsvorming – de omvang van de transacties iets sneller te verhogen om daarmee tijd te winnen in de logistieke afhandeling. Deze maatregel hoefde uiteindelijk maar zeer beperkt te worden genomen. De impact op het veilen bleef beperkt, terwijl het op drukke dagen betere eindtijden opleverde. Transacties in alle formaten bleven ondertussen mogelijk.

Het piekplan wierp zijn vruchten af

Dankzij bovenstaande maatregelen en de koelere weersomstandigheden waren er in 2023 nauwelijks vertragingen in de drukke periode. Mede dankzij goed geplande inzet van medewerkers bleven we grotendeels binnen de eindtijden. Ook bij directe stromen (Connect Logistiek) behaalden we goede resultaten met gemiddeld 96% binnen afspraak afgeleverd. Over het hele jaar genomen haalde Royal FloraHolland de doelstelling van 98% van de transacties binnen de norm afgeleverd. Voor 2024 voorziet Royal FloraHolland een vergelijkbare piek en passen we het piekplan opnieuw toe, met daarbij enkele aanpassingen naar aanleiding van de resultaten van de evaluatie. Zo zetten we grover veilen en het beperken van Klokvoorverkoop alleen in bij grote onvoorziene drukke.

Kwaliteit logistieke dienstverlening

Realisatie 2023

Klachten

< 0,2%

Elk kwartaal minder klachten op locaties met orderpicken → zie onder 'Van verdelen naar orderpicken'

De kwaliteit van de logistieke dienstverlening meten we onder meer op basis van het aantal klachten van klanten. Het totaal aantal klachten bleef in 2023 onder de 0,2% op basis van het aantal transacties. Daarmee behaalden we onze doelstelling. Aalsmeer ontving met voorsprong de minste klachten, terwijl het percentage in Naaldwijk hoger lag dan het streefgetal. Ook de doelstelling voor het terugbrengen van het aantal klachten op de locaties waar we orderpicken werd in 2023 gehaald.

Van verdelen naar orderpicken

Royal FloraHolland past het oude verdeelproces op alle locaties aan. In plaats van 'aanbod-gestuurd verdelen' stappen we geleidelijk over naar 'vraaggestuurd orderpicken'. Dit geeft kopers meer controle over de aflevertijden van de door hun gekochte bloemen en planten.

Andere voordelen van orderpicken zijn:

- Bloemen staan langer in de koelcel, met gunstige gevolgen voor de kwaliteit;
- Werktijden van medewerkers zijn beter in te plannen, wat Royal FloraHolland aantrekkelijker maakt als werkgever in een krappe arbeidsmarkt;
- Piekspreiding en mogelijkheid tot het leveren in tijdvakken, daardoor vermindert de piekdruk in de logistieke processen bij klanten en Royal FloraHolland;
- Zelfde software op alle locaties, met als gevolg logistieke voordelen en betere samenwerking in het netwerk;
- Minder transportbewegingen, en dus duurzamer en minder kosten;
- Mogelijkheid tot het ontwikkelen van aanvullende maatwerkdienstverlening in samenwerking met klanten;

- Mogelijkheid om last-minute kleine orders te kunnen uitvoeren;
- Mogelijkheid om klok- en directe aan-/verkopen gecombineerd uit te leveren.

2023: voorspelbare aflevertijden

In 2022 deed Royal FloraHolland in Naaldwijk eerste ervaringen op met orderpicken. Daaruit bleek dat de overgang complex was en met name gevolgen had voor kopers. Dat vroeg om het maken van nieuwe afspraken over afleveren en om andere routines in werkwijzen en transport.

Uit die ervaringen trokken we in 2023 samen onze lessen. We namen maatregelen om de invoering van orderpicken soepeler te laten verlopen. Zo betrokken we waar mogelijk klanten bij de transitie en ondersteunde een begeleidingsteam kopers bij de overstap naar orderpicken. Daarnaast was het verhogen van de voorspelbaarheid van afleveren belangrijk.

In de zomer van 2023 startten we een pilot om met kopers te komen tot een aflevernorm die aansluit bij de behoefte van de kopers en de dynamiek van het orderpicken. Uit de pilot bleek dat de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van afleveren verbeterden als we volledig overstapten op tijdvakbelevering. Met orderpicken veranderde ook voor logistieke medewerkers de werkwijze en werkplek (koelcel). Het proces van verdelen naar orderpicken gaat de komende jaren stap voor stap verder, in co-creatie met kwekers en kopers.

Stap voor stap van verdelen naar orderpicken

- 2022 – bloemen Naaldwijk
- januari 2023 – Rijnsburg
- januari 2024 – start planten Naaldwijk
- tweede helft 2024 – 100% planten Naaldwijk, start planten Aalsmeer
- tweede helft 2025 – start bloemen Aalsmeer (nadat koelcellen zijn uitgebreid)

Select delivery

Dankzij orderpicken levert Royal FloraHolland op termijn meer op klantbehoefte en kunnen we Select Delivery (tijdvakbelevering) aan kopers aanbieden. Daarmee bepaalt een koper zelf of hij de bloemen en planten eerder, sneller of later dan het reguliere logistieke proces wil ontvangen. In 2023 stelde Royal FloraHolland een set aan tijdvakken beschikbaar die het mogelijk maakte volledig over te gaan op tijdvak belevering. Doelstelling is om minimaal 98% van alle transacties af te leveren voor de met de klant afgestemde aflevertijden. En dat lukt.

Retourneren logistieke middelen

Eind 2023 lanceerden we Easy Returns, waarmee kopers eenvoudiger verschillende logistieke middelen gecombineerd kunnen retourneren. Dit is een voorbeeld van dienstverlening die in co-creatie met een koper tot stand is gekomen.

Verpakkingen

Royal FloraHolland levert gestandaardiseerde transportverpakkingen aan sierteeltbedrijven, waarmee we bijdragen aan een efficiënt proces en een zo laag mogelijke milieu-impact. Daarnaast ontwikkelen we met kwekers en kopers productverpakkingen volgens nieuwe circulaire standaarden. Zie ook het duurzaamheidsverslag, Milieu-Materiaalgebruik en circulaire economie (ESRS E5-1 tot E5-5).

Internationale logistieke diensten

Dockservices klaar voor internationale groei

Kwekers in het buitenland brengen hun bloemen en planten naar locaties van Royal FloraHolland in Nederland. In 2023 ontwikkelden en testten we een nieuwe sorteermachine waarmee we in een gekoelde ruimte meer, sneller en efficiënter internationale volumes kunnen verwerken. De test verliep naar tevredenheid. De verwerkingscapaciteit verdubbelt ruim, waarmee we in staat zijn meer internationale handel te verwerken. Vanaf 1 januari 2024 gaat Royal FloraHolland alle bloemen en planten geautomatiseerd in een gekoelde ruimte verwerken.

Flower Handling Services door andere partijen

Internationale kwekers maken gebruik van de Flower Handling Services (FHS) in Naaldwijk bij het voor de klok gereed maken van hun producten. In 2023 bleek het niet langer mogelijk deze diensten aan te bieden tegen aanvaardbare tarieven. Royal FloraHolland stopte per 1 januari 2024 definitief met Flower Handling Services (FHS). De uitpakactiviteiten werden op die datum overgenomen door Valstar Handling uit Kwintshul en Van Eijk Handling uit Rijnsburg. Door de start van deze bedrijven op de hub Naaldwijk blijven er voor kwekers opties aanwezig om uitpakactiviteiten te laten verrichten. Beide bedrijven maken gebruik van bestaande ruimtes en machines van FHS en gaan de uitpakactiviteiten naar eigen inzicht invullen.

Floriway

Transport is, als onderdeel van de logistieke sierteeltketen, een cruciale schakel van kweker tot koper. Doel is het transport van sierteeltproducten efficiënt, klantgericht en duurzaam te organiseren. Door Floriway te combineren met onze hubs nemen we de logistiek van tuin tot afleverplek uit handen van kwekers en kopers. Met het slim koppelen van data kunnen we de beschikbare laadruimte in de vrachtwagens van Floriway optimaal benutten: minder vervoersbewegingen, minder kosten en minder milieubelastend.

De focus binnen Floriway in 2023 was gericht op het realiseren van een goede operationele kwaliteit voor haar klanten. Dit is gerealiseerd en ook zichtbaar in de operationele kwaliteitsverbetering. Het financiële resultaat van Floriway over 2023 was lager dan verwacht. De omzet was lager dan in 2022. Belangrijkste redenen hiervoor waren: de bewuste afbouw van verliesgevendende activiteiten, lagere volumes in de markt door een koud voorjaar, de aanhoudende energiecrisis en het aantal klanten dat wisselde van transporteur.

De kosten van Floriway waren weliswaar lager, maar daalden helaas minder hard dan de omzet. Zo stond Floriway goed opgesteld voor de seizoenspiek met hoge volumes, maar deze piek ging verlaat van start in de sector. Hierdoor kon Floriway onvoldoende meeveren met de lagere volumes. Ook een relatief hoog ziekteverzuim speelde Floriway parten waardoor het nodig was duurder, minder ervaren extern medewerkers in te huren. Tenslotte zorgde de complexiteit van de integratie naar één centraal planningssysteem voor vertraging in de implementatie waardoor Floriway beperkt in staat was ritten en planning in 2023 te optimaliseren. Hierdoor werd de beoogde productiviteitsverbetering niet gerealiseerd in 2023. Door scherpe sturing op indirecte kosten (huur, marketing, advies kosten) heeft Floriway wel besparingen gerealiseerd, maar door de scherpe daling in omzet was er minder dekking op de indirecte kosten.

Tegelijkertijd zijn er stappen gezet om de operationele resultaten te verbeteren. Zo is in mei 2023 een ervaren algemeen directeur aangesteld, Gertjan Breij, die zich richt op verbetering van de kwaliteit van dienstverlening, resultaten en de organisatie. De resultaten van het klanttevredenheidonderzoek laten zien dat Floriway-klanten in meerderheid tevreden zijn over de dienstverlening in 2023.

Voor 2024 worden betere financiële resultaten verwacht. Zo is half januari 2024 één centraal planningssysteem gerealiseerd, wat zal bijdragen aan een efficiëntere transportplanning. Ook is de centralisering van de docks in Aalsmeer en Rijnsburg gerealiseerd en er wordt inmiddels gewerkt aan centralisering van de docks in Naaldwijk. Tenslotte zal het te vervoeren volume weer toenemen, mede doordat Floriway verwacht nieuwe klanten aan zich te kunnen binden.

Slim ondernemen

Een ondernemer in sierteelt moet veel verschillende kwaliteiten en vaardigheden combineren. Zoals kennis over bloemen en planten, financieel beheer, (productie) processen en het selecteren en begeleiden van medewerkers. Royal FloraHolland ondersteunt kwekers en kopers hierbij met onder meer 100%-betaalgarantie, gezamenlijke inkoopvoorwaarden, logistieke oplossingen, adviesdiensten en vastgoed.

Financiële diensten

Ook in 2023 verwerkte Royal FloraHolland gemiddeld ruim honderdduizend betaaltransacties per dag. Met diverse financiële diensten ondersteunt Royal FloraHolland de (financiële) administratie van kwekers. Het koppelen van systemen bespaart hen tijd en geld. In samenwerking met kwekers en kopers werken we aan het verbeteren van bestaande, en ontwikkelen we nieuwe, betaalmogelijkheden. Zo bieden we hen digitaal via 'Mijn Royal FloraHolland' en op Floriday toegang tot financiële transacties, overzichten en rekeningen.

Betalingszekerheid

Realisatie 2023

Gegarandeerde betaling aan kwekers

100%

Royal FloraHolland zorgt ervoor dat kwekers en kopers veilig en in onderling vertrouwen zaken kunnen doen. Voor kopers is het mogelijk om op verschillende manieren te betalen. Het merendeel van hen betaalt binnen 24 uur met een automatische incasso of via een vooruit gestort bedrag, onder andere met de ontwikkelde eWallet (zie hiernaast). Voorwaarde is dat zij vooraf zekerheden verstrekken of een bankgarantie afgeven. Hoe een koper ook wil betalen, dankzij de kracht van het collectief zijn we in staat kwekers 100% betalingszekerheid te bieden. Ook in 2023 kwam Royal FloraHolland deze belofte na.

App Insights: prijsinformatie

Voor kwekers en kopers is actueel inzicht in de prijzen van bloemen of planten cruciaal. De app Insights (Floriday) geeft een overzicht van prijs- en marktontwikkelingen en helpt bij het bepalen van een verkoopstrategie. Insights beschikt sinds mei 2023 ook over een notificatiefunctie om kwekers snel te informeren over de dagelijkse prijzen op de klok. Voor kopers is er een apart Insights dashboard.

Beter zicht op bestedingsruimte koper

Voor kopers die transacties in de directe handel op Floriday via eWallet doen, is realtime inzicht gerealiseerd. De eerste kopers zijn hierop aangesloten, waardoor ze nu direct in Floriday kunnen zien hoeveel ruimte zij nog hebben om te kunnen kopen.

Managementinformatie op 'Finance Dashboard'

Royal FloraHolland biedt kwekers en kopers financiële en handelsoverzichten. In 2023 voegden we daaraan het 'Finance Dashboard' in 'Mijn Royal FloraHolland' toe. Hierdoor kunnen kopers analyses over hun inkopen per week of maand inzien. Voor kwekers biedt het dashboard daarnaast een overzicht van de actuele waarde van hun ledencertificaten. In het eerste kwartaal van 2024 komen deze functionaliteiten beschikbaar voor kopers en kwekers.

eWallet

Om de (internationale) handel soepel en veilig te laten verlopen, verbeterde Royal FloraHolland in 2023 de eWallet. Met de eWallet kan een koper betalen voor directe handel en 'op de klok' door vooraf een tegoed in een digitale portemonnee te storten. Ook voor de directe handel is de eWallet in 2023 ingezet: ruim 47.000 transacties waren goed voor ruim 15 miljoen euro omzet.

Royal FloraHolland verrekent dagelijks aankopen uit de eWallet, zodat de koper actueel zicht houdt op zijn saldo. Voor een aankoop plaatsvindt controleren we automatisch of de koper nog voldoende tegoed heeft. Zekerheden als een borg of bankgarantie zijn in dat geval niet nodig. Tot voor kort stortten de zogenoemde Klokvoortstorters voorafgaand aan de handel een bedrag vooruit. In 2023 zijn bijna honderd van deze kopers gemigreerd naar de eWallet, in 2024 gaat de migratie door.

Dollarbetalingen

Royal FloraHolland ondersteunt kwekers en kopers bij hun internationale groei-ambities. Zo is het mogelijk dat zij hun transacties in onder meer het Midden-Oosten en Afrika via Floriday in dollars betalen. Het aanbieden van producten van kwekers in dollars brengt extra koopkracht naar het platform. Royal FloraHolland en Floriday zijn daarmee wereldwijd toegankelijk voor (nieuwe) klanten.

Vastgoed

Royal FloraHolland beschikt over de belangrijkste logistieke hubs van de sierteelt. Verspreid over vier locaties in Nederland (Aalsmeer, Naaldwijk, Rijnsburg en Eelde) beslaan ze een gebied van circa 4,9 miljoen m², waarvan 1,8 miljoen m² bebouwd. Een deel van de terreinen en gebouwen gebruiken we voor onze eigen logistieke operatie en voor de opslag van logistieke middelen. Daarnaast verhuren we ruimten aan handelsbedrijven, importverwerkers, transporteurs en kwekerscollectieven.

Verhuur gebouwen en terreinen

Realisatie 2023

Bezettingsgraad vastgoed

98,2%

Het vastgoed van Royal FloraHolland biedt ruimte aan 560 huurders, met zo'n 850 huurcontracten. De bezettingsgraad van het vastgoed in 2023 was 98,2%. We sloten in 2023 nieuwe huurcontracten af voor een vaste periode van vijf jaar in plaats van drie jaar. Uit klanttevredenheidsonderzoek onder huurders blijkt dat 58% tevreden tot zeer tevreden is over de huisvesting en de dienstverlening op onze locaties. Per 1 mei 2024 beëindigt Royal FloraHolland het contract met de huidige leverancier van beheer en onderhoud van vastgoed. Een nieuwe partner is geselecteerd en gecontracteerd. Samen met deze partner gaan we voortvarend verder met het onderhoudsplan voor het vastgoed van Royal FloraHolland.

De huurtarieven van ons vastgoed worden jaarlijks geïndexeerd. De indexatie baseren we op de consumentenprijsindex die wordt bepaald door het CBS. Voor 2023 was de index gesteld op 10,3%, een forse stijging, waarop we initieel een eenmalige korting hebben verleend van 2%. Na een uitspraak van de Rechtbank, in een door een aantal huurders aangespannen rechtszaak, is aanvullend 0,3% in mindering gebracht op de betaalde huur in 2023.

Onderhoud gebouwen en installaties

Ook in 2023 investeerde Royal FloraHolland in het onderhoud en de kwaliteit van de gebouwen en infrastructuur. Daarmee dragen we bij aan duurzaamheid, veiligheid, klanttevredenheid en het waarborgen van een soepele voortgang van logistieke processen. In 2023 realiseerden we in Aalsmeer 10.000 m² extra koelruimte (ter referentie: twee voetbalvelden) om hiermee het logistieke proces van verdelen naar orderpicken mogelijk te maken (zie Passende logistiek).

Het Klant Contact Center maakt aan het einde van het jaar de klachtenrapportage op. De rapportage voor 2023 laat zien dat het totaal aantal klachten is in 2023 gedaald met 11% ten opzichte van 2022. De gemiddelde afhandeltijd is in 2023 met een werkdag afgenomen ten opzichte van 2022. De meest voorkomende klachten hadden te maken met de logistieke aflevertijd en ritme, de schoonmaak, de beveiliging, vermiste karren of partijen van kopers en bouwkundige zaken.

Scenario's

Royal FloraHolland ontwikkelde in 2023 een ruimtelijke strategie. Daarin stelden we onder meer per locatie scenario's op bij groei en krimp van de benodigde ruimte, ook als gevolg van de beoogde aanpassingen van ons bedrijfsmodel. Zo zijn we beter in staat snel in te spelen bij veranderingen in de behoefte aan (huur)ruimten. De verkregen inzichten gebruiken we ook bij het maken van investeringsbeslissingen en het afsluiten van contracten en contractverlengingen met huurders.

Aalsmeer-Oost

Om aan de vraag naar huurruimte te voldoen en onze dienstverlening te versterken, ontwikkelen we nieuw multifunctioneel en duurzaam vastgoed, en herontwikkelen we bestaande gebieden. Zo creëren we op termijn in Aalsmeer-Oost 135.000 m² aan extra sierteeltbedrijfsruimte. Door ontwikkelingen op de kapitaalmarkt (hogere rente) was er in 2023 meer terughoudendheid van onze klanten dan voorzien.

Conditie terreinen en gebouwen

Doel 2023

Conditie score

NEN 2767

(gebouwen en installaties): 3

Op sommige locaties van Royal FloraHolland is er sprake van achterstallig groot onderhoud. Het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) zorgt ervoor dat ons vastgoed blijft voldoen aan de eisen die wij en onze klanten stellen aan de staat van onderhoud van de terreinen, gebouwen en installaties. De komende jaren maken we extra geld vrij om de conditie van het vastgoed op gewenst peil te brengen en te houden.

De conditiescore van de NEN 2767 beoordeelt de conditie van gebouwen en gebouwgebonden installaties. Op basis van veroudering, onderhoudsbehoefte en onderhoudsschade bepalen we de conditie, die kan variëren van zeer goede (score 1) tot zeer slechte staat (score 6). Royal FloraHolland houdt conditiescore 3 als referentiewaarde aan.

Groot onderhoud koelinstallatie Naaldwijk

Om aan wet- en regelgeving te blijven voldoen moesten we de koelinstallatie in Naaldwijk vervangen. In september 2023 startte het groot onderhoud met de plaatsing van een tijdelijke koelinstallatie, zodat de bedrijfsvoering kon worden voortgezet. Tijdens het onderhoud repareren en vernieuwen we onder meer de leidingsystemen. Uitgangspunten van de renovatie zijn het garanderen van de veiligheid van de onderhoudsmedewerkers en het operationeel houden van de koelcellen om de kwaliteit van de bloemen in de cellen te waarborgen. Naar verwachting is het onderhoud begin 2024 afgerond.

Duurzaam vastgoed

Doel 2023

Elektriciteitsverbruik gebouwen en installaties

-5%

(ten opzichte van 2022)

De energie-inkoop nam met 9% af in 2023 ten opzichte van 2021. Dat is mede te danken aan het installeren van zonnepanelen en andere investeringen in duurzaamheid, waaronder LED-verlichting. Er is in 2022/2023 gemiddeld 12% minder gas ingekocht mede dankzij geothermie en investeringen in duurzaamheid zoals slimme docks. Voor meer informatie zie het duurzaamheidsverslag, Milieu - Klimaatverandering (ESRS E1 tot E6).

Veiligheid

In 2023 vonden 40 incidenten plaats op of in gebouwen en terreinen van Royal FloraHolland. Dit aantal is ten opzichte van 2022 met 9% afgenomen. Zie voor meer informatie de duurzaamheidsrapportage - Sociaal, pagina 72.

Trade Fair en beurzen

Royal FloraHolland organiseert jaarlijks diverse (handels-)beurzen en evenementen in binnen- en buitenland voor kwekers, kopers en toeleveranciers. Voorbeelden zijn de Spring, Autumn en Winter Fair, en de Trade Fairs in Rijswijk en Aalsmeer.

Trade Fair Aalsmeer

Van 7 tot en met 9 november 2023 vond de Trade Fair Aalsmeer plaats. Royal FloraHolland biedt met de beurs een plek waar kwekers en kopers elkaar ontmoeten en kennis vergaren. Met ruim 21.000 importeurs, exporteurs, kwekers, veredelaars, bloemisten en inkopers van grote supermarkten, tuincentra en bouwmarkten uit binnen- en buitenland trok de beurs in 2023 het hoogste aantal bezoekers ooit. Zij konden terecht bij bijna 650 exposanten. 41,8% van de bezoekers kwam uit het buitenland. Tijdens kennissessies werd onder meer aandacht besteed aan digitalisering, ontwikkelingen in de internationale sierteeltsector en kunstmatige intelligentie.

In de prijzen

Glazen Tulp Award 2023-2024

Jaarlijks reikt Royal FloraHolland tijdens de Trade Fair Aalsmeer de Glazen Tulp Award uit voor een vernieuwend product binnen de sierteeltsector. In vijf categorieën werden kwekers door een vakjury onderscheiden. De winnaars waren:

- **Snijbloemen:** Lugt Lisianthus met de Eustoma russellianum gevuldbloemig 'Rosanne Terracotta'.
- **Kamerplanten Groen:** Ansu vof met de Aglaonema Painted Celebration.
- **Kamerplanten Bloeiend:** Optiflor met de Maxillaria Unique Coco Malibu in 9 cm Toscane Sand.
- **Tuinplanten:** Van Son & Koot BV met de Hydrangea serrata Euphoria Pink.
- **Concepten:** Ansu vof de eerste prijs in de wacht met hun Tillandsia-concept 'Tilly Tiles' (handgemaakte keramische tegeltjes, voorzien van een Tillandsia).

Greenovation Award 2023

Potweb ontving tijdens de Trade Fair Aalsmeer de Greenovation Award 2023. Dit product bestrijdt op een milieuvriendelijke manier potworm bij de teelt van Phalaenopsis-orchideeën. Met de Greenovation Award stimuleert Royal FloraHolland duurzaamheid in de sierteelt. Potweb is een consortium van Levoplant, Ter Laak, Opti-flor en Solvent Engineering.

Adviesdiensten

Royal FloraHolland ondersteunt kwekers en kopers met (betaalde) data- en adviesdiensten waarmee zij beter inzicht krijgen in markt- en prijsontwikkelingen, we adviseren hen over commerciële strategieën en het vergroten van netwerken.

Eén van de diensten die we aanbieden is Afzetadvies waarmee we kwekers en kopers helpen hun marktkennis te vergroten en marktpositie te versterken. In 2023 onderzochten we de waardering voor deze adviesdienst in het kalenderjaar 2022. Van de ondervraagden beoordeelden 90% de dienst Afzetadvies met goed, zeer goed of uitstekend. De consultants bleken toegevoegde waarde te bieden: in 2021 werd 95% van hen beoordeeld met goed, zeer goed of uitstekend. In 2022 is deze score gestegen naar 100%.

Kwekers en kopers gaven verder aan behoefte te hebben aan advies over hoe ze zich kunnen onderscheiden van hun concurrentie en welke keuzes ze kunnen maken in hun strategie richting kopers. De suggesties voor Afzetadvies zijn in april 2023 in overleg met kwekers uitgewerkt in een aantal thema's.

Strategisch marktinzicht

De vraag naar data en informatie onder kwekers groeit. Inmiddels maakt meer dan 55% in 2023 [2022: 55%] gebruik van één of meerdere diensten. In 2022 is de dienst Strategisch Marktinzicht geïntroduceerd. Het verschaft kwekers en kopers op data gebaseerde informatie over landen, consumenten, afzetkanalen, winkelformules en productcategorieën. De dienst Strategisch Marktinzicht organiseert ook marktbezoeken waarbij relevante ketenpartners in verschillende landen worden bezocht.

Risico's

Beheersen van risico's en benutten van kansen

Royal FloraHolland heeft duidelijke ambities met daarbij een passende strategie en doelstellingen. Hieraan zijn zowel kansen als risico's verbonden. Bij het behalen van de doelstellingen wil Royal FloraHolland de kansen optimaal benutten en de risico's zo veel mogelijk beperken.

Op grond van de karakteristieken van de sector, positie die Royal FloraHolland inneemt in de sierteeltketen en (als bedrijf) binnen onze coöperatie, zijn we blootgesteld aan verschillende risico's. Om de belangen van onze leden zorgvuldig te behartigen en gelet op de (systeem)rol die Royal FloraHolland vervult binnen de coöperatie en sector, zijn we in het algemeen terughoudend bij het nemen van risico's. Het is daarom cruciaal om de relevante risico's tijdig te onderkennen en er goed op in te spelen.

Risicomanagement

Royal FloraHolland streeft naar een cultuur waarin het nemen van verantwoordelijkheid voor risicobeheersing centraal staat. Het is daarom belangrijk dat het risicobewustzijn in alle lagen van de organisatie aanwezig is. De deskundigheid, houding en het risicobewustzijn van de medewerkers spelen hierbij een belangrijke rol. Met gerichte trainingen en een open dialoog over risico's en controle (onder andere door middel van 'learning tables') werken we aan de verdere verhoging van het risicobewustzijn. Dit onderwerp krijgt ook een belangrijke plaats bij de invulling van 'Betrouwbaar', één van onze vier kernwaarden. Daarmee is risico-management, inclusief risicobewustzijn, tevens een onderdeel van het lopende organisatietransformatie-programma (OT).

Royal FloraHolland heeft verder een heldere risicobereidheid per risicocategorie geformuleerd (het zogenoemde risico-acceptatieniveau). Die risicobereidheid geeft uitdrukking aan de aard en omvang van de risico's die de organisatie bereid is aan te gaan. De bereidheid past bij wat de organisatie kan dragen en bereid is te accepteren. In de tabel op de volgende pagina is het risico-acceptatieniveau per risicocategorie aangegeven. Periodiek worden strategische risico-assessments met het managementteam van Royal FloraHolland uitgevoerd. Voor belangrijke risico's beoordelen we dan in hoeverre ze binnen het risico-acceptatieniveau vallen en welke risico's een eventuele succesvolle realisatie van doelstellingen in de weg kunnen staan. Op basis daarvan bepalen we of aanvullende mitigerende maatregelen nodig zijn. Periodiek evalueert Royal FloraHolland de voortgang.

Risico's met maatregelen en impact

De risico's zijn onderverdeeld in risicocategorieën. Deze categorieën komen hieronder achtereenvolgens aan de orde. In de tabel is ook aangegeven welke onderwerpen relevant zijn vanuit de dubbele materialiteitsanalyse (zie ook alinea 5. ESG-risico's).

Risicocategorie		Risico-acceptatieniveau					Voorbeelden	
		Avers	Minimaal	Voorzichtig	Open	Hoog		
1. Markt/omgeving							Niet / moeilijk te beïnvloeden door Royal FloraHolland	
2. Strategie	Beleid				●		Ambitie/strategie Organisatie & Cultuur Duurzaamheidsverslaglegging (ESRS 2) Toegevoegde waarde	
	Implementatie			●			Orderpicken/landelijk veilen	
3. Veilen en logistiek (operationeel)				●			Klokproces Logistiekproces	
4. Financieel				●			Financiële stabiliteit Debiteurenrisico Fiscaal risico	
5. ESG	Environmental			●			Klimaatverandering (ESRS E1)/CO ₂ -uitstoot Energie (ESRS E1) Watervervuiling Biodiversiteit (ESRS E4) Afval/circulariteit (ESRS E5)	
	Social	●					Werktijden (ESRS S1)/Arbowet Eigen werknemers (ESRS S1)/werknemers in de waardeketen Politieke betrokkenheid/belangenbehartiging activiteiten (ESRS S1) (Eind)klanten- en ledentevredenheid	
	Governance	Compliance	●					PSD2/AVG Corruptie/omkoping (ESRS G1)
		Veiligheid	●					Geweld/ongewenst gedrag (ESRS S1) Gezondheid/veiligheid (ESRS S1)
Cyber security		●					Netwerkstabiliteit/ICT-continuïteit Informatiebeveiliging Cyber attacks (ESRS G1)	

1. Markt en omgeving

De implementatie van de strategie vraagt veel van de organisatie, de medewerkers en de stakeholders. Sommige risico's zijn niet of moeilijk beïnvloedbaar, omdat ze zich buiten onze beïnvloedingssfeer bevinden. Denk aan geopolitieke spanningen, structureel hoge(re) energieprijzen en veranderingen in vraag en aanbod. Wel monitoren we alle risico's nauwgezet.

De voortdurende oorlog tussen Rusland en Oekraïne en spanningen in Israël brengen risico's met zich mee die Royal FloraHolland niet in de hand heeft. Het heeft impact op de organisatie, kwekers en kopers. Daarnaast hebben structureel hoge(re) energieprijzen en de relatief hoge inflatie invloed op de gehele sierteeltketen. De impact op Royal FloraHolland is beschreven bij onderstaande financiële risico's.

2. Strategie

De implementatie van de strategie brengt veel veranderingen met zich mee. Veel klanten van Royal FloraHolland ondervinden direct effecten in hun bedrijfsvoering wanneer Royal FloraHolland veranderingen in de dienstverlening en het bedrijfsmodel doorvoert. Het zorgt ervoor dat actief stakeholdermanagement en afstemming over de impact van deze verandering met externe partijen – waaronder kwekers, kopers, IT-leveranciers – ook het afgelopen jaar een belangrijk speerpunt was. Dat zal volgend jaar zo blijven.

Belangrijke risico's en onzekerheden die een belemmering kunnen vormen voor de strategie hebben bijvoorbeeld te maken met de concurrentie(positie), de toegevoegde waarde, de organisatietransformatie (cultuur), personeel, IT en duurzaamheid. We hebben concrete stappen uitgewerkt om ervoor te zorgen dat onze strategie wordt gerealiseerd. Royal FloraHolland heeft een strakke organisatie- en overlegstructuur ingericht voor de algehele beheersing en besturing van strategische projecten. Periodieke rapportages zorgen ervoor dat projecten tijdens de transformatie beheersbaar en controleerbaar blijven.

3. Veilen en logistiek (operationeel)

Belangrijke operationele risico's hebben te maken met de logistieke afhandeling van het veilproces, het transport, verstoringen, incidenten en calamiteiten. Risico's kunnen zich voordoen door fysiek onveiligheid, zoals aanrijdingen of brand, maar ook door problemen in het klokproces, logistieke proces, en in (of met) de infrastructuur, zoals IT verstoring, stroomstoring, waterschade enzovoort. Deze risico's beheersen we per locatie. Daarbij werken verschillende partijen in de logistiek, commercie, beveiliging, bedrijfshulpverlening en bedrijfsbrandweer samen.

Om adequater te reageren op noodsituaties, is op basis van drie afzonderlijke noodplannen een nieuw integraal bedrijfsnoodplan voor locatie Naaldwijk ontwikkeld. Dit bedrijfsnoodplan is zorgvuldig opgesteld met als doel de veiligheid van onze medewerkers, leveranciers, klanten en andere bezoekers van de sierteeltmarktplaats te waarborgen in geval van noodsituaties. Het bedrijfsnoodplan Naaldwijk is tot stand gekomen op basis van de uitwerking van maatgevende scenario's voor locatie Naaldwijk. Het plan is ontworpen om te voorzien in een effectieve integrale reactie door de bedrijfshulpverlening, beveiliging, bedrijfsbrandweer en calamiteitencoördinator op verschillende noodsituaties zoals brand en ammoniaklekkage en een duidelijke informatie- en opschalingstructuur naar het lokale crisisteam. In 2024 wordt dit nieuwe format uitgewerkt voor de locaties Aalsmeer en Rijnsburg.

Voor IT verstoringen in de logistieke en veilprocessen zijn de informatie, opschalings- en communicatielijnen vereenvoudigd. Hierdoor is er uniformiteit gecreëerd in de wijze van opschalen naar de crisisorganisatie en de wijze van communicatie tijdens verstoringen.

Voor crisissituaties heeft Royal FloraHolland een crisisorganisatie ingericht, die elk moment kan worden geactiveerd. Per locatie is er een locatie-actieteam om lokale calamiteiten te beheersen. Voor crises met impact op alle locaties en/of de sierteeltketen is er een crisismanagementteam. In 2023 is wederom door middel van trainingen en oefeningen geïnvesteerd in de basiskennis en de crisiservaring van crisisleden en sleutelfiguren. Voor het eerst heeft er een interactieve oefening plaatsgevonden waarbij meerdere crisisteams werden beoefend, waaronder het Locatie Actie Team van Aalsmeer en Rijnsburg en het Crisismanagementteam. Met name de wijze van samenwerking tijdens een crisis stond centraal. Evaluatie- en verbeterpunten naar aanleiding van de trainingen en oefeningen in 2023 zijn opgenomen in het crisismanagementplan en worden opgenomen in het OTO (Opleiden, Trainen en Oefenen)-jaarplan van 2024.

Tot slot zijn er verschillende crisisdraaiboeken, waaronder staking en fytosanitaire zaken (zoals een planteninfectieziekte) ontwikkeld ten behoeve van de crisisorganisatie. Het crisisdraaiboek is een leidraad voor de crisisteams wanneer een vergelijkbare crisis zich voordoet.

4. Financieel

Onder de financiële risico's vallen risico's op het gebied van liquiditeit, rente, valuta, commodity prijzen, kredietrisico op niet-financiële en financiële tegenpartijen, vastgoed en deelnemingen. Het algemene risicobeleid is erop gericht om financiële risico's te identificeren, analyseren en waar nodig deze risico's te mitigeren om zodoende mogelijke negatieve financiële resultaten te voorkomen en te voldoen aan convenanten. Waar nodig worden hierbij externe deskundigen ingeschakeld.

Royal FloraHolland heeft gedurende de afgelopen jaren een Treasury Committee en een Commodity Risk Committee ingericht. Beide committees zijn multidisciplinaire teams; hier vindt de monitoring en bespreking plaats van de uitvoering van het financieel risicomanagementbeleid, inclusief toetsing aan de gestelde kaders. Ook adviseren de organen over de vraag in hoeverre de kaders nog steeds adequaat zijn en of er bewust van zou moeten worden afgeweken, gegeven bijzondere marktomstandigheden of anderszins relevante ontwikkelingen in de markt. Beide committees worden voorgezeten door de CFO en terugkoppeling vindt plaats aan de directie van beide committees.

Liquiditeit

Rekening houdend met de kredietfaciliteit van € 195 miljoen zijn er op korte termijn voldoende liquiditeiten. Van de kredietfaciliteit is € 8 miljoen getrokken eind 2023. De resterende beschikbare kredietruimte is hiermee ruim boven de minimale kredietruimte van € 50 miljoen die volgens het financiële beleid van Royal FloraHolland moet worden aangehouden. Voor deze kredietfaciliteit voldoet Royal FloraHolland ruimschoots aan de financiële convenanten die de banken hebben gesteld. De huidige faciliteit loopt tot september 2024. Om die reden is medio 2023 een (her)financieringstraject gestart. Inmiddels is een nieuwe faciliteit overeengekomen.

Rente

Doordat (nagenoeg) geen gebruik gemaakt wordt van bankfinanciering was er de afgelopen jaren geen noodzaak tot actieve rente-afdekking. Regulier wordt de financieringsbehoefte bepaald en ook eventuele consequenties voor rente-hedging. Beheersmaatregelen hebben als doel om de fluctuaties van de (netto)rente-kosten te limiteren en renterisico's zoveel mogelijk te beperken.

Valuta

Royal FloraHolland heeft beperkte open vreemde valuta posities in Amerikaanse Dollars en Britse Ponden. Gezien het geringe volume van de aangehouden posities wordt er momenteel geen gebruik gemaakt van valutacontracten of andere financiële instrumenten om het valutarisico te mitigeren.

Commodity prijzen

Royal FloraHolland heeft een prijs-hedging beleid voor gas en elektra dat regelmatig tegen het licht wordt gehouden. Periodiek worden de energieprijzontwikkelingen besproken en wordt erop toegezien dat de uitvoering van het beleid daadwerkelijk plaatsvindt binnen de kaders die dit beleid biedt. Het beleid is er primair op gericht om de impact van volatiliteit van energieprijzen op de winst- en verliesrekening van Royal FloraHolland te dempen. Voor overige relevante commodities wordt geen actief hedging beleid toegepast. Wel worden risico's ('exposures') en marktprijzontwikkelingen van overige commodities met regelmaat besproken. Hierbij moet gedacht worden aan prijzen van bijvoorbeeld karton, plastic en aluminium.

Kredietrisico op niet-financiële tegenpartijen

Het debiteurenrisico wordt zeer actief gemanaged bij Royal FloraHolland. Dit resulteert in een laag percentage van vervallen posten. Daarnaast is het risico ten aanzien van de dagelijkse incasso bij klanten afgedekt door middel van (een combinatie van) bankgaranties, vooruitstortingen en een kredietverzekering.

Kredietrisico op financiële tegenpartijen

Liquide middelen worden zoveel mogelijk aangehouden bij eersteklas internationale banken, dat wil zeggen banken die minstens een 'single A' kredietclassificatie hebben. Kredietrisico wordt beheerd door het systematisch monitoren van de kredietwaardigheid van financiële tegenpartijen.

Vastgoed

Royal FloraHolland heeft een vastgoedoverleg waarin de belangrijkste risico's rond de vastgoedportefeuille worden bewaakt, waaronder bijvoorbeeld het risico dat klanten hun huurverplichtingen niet (tijdig) kunnen nakomen en compliance-risico's. Doordat in het vastgoedoverleg verschillende disciplines vertegenwoordigd zijn, is Royal FloraHolland in staat om zo nodig tijdig en effectief te reageren.

Deelnemingen

Jaarlijks wordt een financiële risicoanalyse uitgevoerd om de waardering van significante deelnemingen van Royal FloraHolland te toetsen. In geval van aanwijzingen wordt beoordeeld of er sprake is van bijzondere waardeverminderingen ten aanzien van de deelnemingen. Belangrijke bevindingen uit deze analyse worden nauwgezet opgevolgd.

5. ESG-risico's

Royal FloraHolland is in 2023 gestart met de uitvoering van een dubbele materialiteitsanalyse waarbij de impact en financiële risico's van duurzaamheid op gestructureerde wijze met inachtneming van de visie van stakeholders in kaart wordt gebracht volgens het stappenplan van de NBA waarbij de principes van ESRS 1 in acht zijn genomen. De internationaal gehanteerde termen Environmental, Social en Governance geven daarbij invulling aan het onderwerp duurzaamheid. In het hoofdstuk duurzaamheidsrapportage volgens de CSRD in dit jaarverslag komen risico's aan de orde die klimaatverandering (mitigatie, adaptatie, en energie), biodiversiteit, eigen personeel (gezondheid en veiligheid, werktijden en sociale veiligheid), integriteit (anti-corruptie en anti-criminaliteit) en betrouwbaarheid en transparantie van duurzaamheid van sierteeltproducten die via RFH verhandeld worden. Ook het risico van politieke beslissingen met grote gevolgen voor de sector (bijvoorbeeld de hoogte van het BTW-tarief op sierteeltproducten of bepaalde subsidieregelingen), dus ook het mitigeren van risico's voor de sector door middel van belangenbehartiging, heeft een plaats in de duurzaamheidsrapportage.

Environmental en Social

Voor de risico's ten aanzien van ESG Environmental verwijzen wij naar ESRS 2 SBM-3 Materiële impact, risico's en kansen en de wisselwerking met de strategie en het bedrijfsmodel, ESRS E1 Klimaatverandering, ESRS E4 Biodiversiteit en ecosystemen en ESRS E5 Materiaal gebruik en circulaire economie. Voor ESG Social zie ESRS S1 Eigen werknemers.

Governance: Veiligheid

Voor risico's ten aanzien van ESG Governance Veiligheid risico verwijzen wij naar ESRS-S1-14.

Governance: Compliance

Compliance stimuleert de organisatie om bij de dagelijkse gang van zaken in overeenstemming te handelen met geldende wet- en regelgeving. Waar nodig adviseert de afdeling om intern beleid op dit punt aan te scherpen. Het privacybeleid, inclusief de rol van de Privacy Officer, het beheer van de meldlijn voor klokkenluiders (SpeakUp) en de fraudepolicy zijn bij Compliance belegd.

De scope van Compliance ten aanzien van wet- en regelgeving, richt zich op de interne en integere bedrijfsvoering van Royal FloraHolland. Compliance monitort gericht op naleving van Sanctiewetgeving (o.a. sancties tegen Rusland). Ernstige meldingen over (vermoedelijke) misstanden worden afgehandeld conform het interne fraudebeleid, waarbij Compliance de lead neemt voor het benodigde onderzoek. Ten aanzien van het frauderisico zijn er in 2023 geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede misstanden (waaronder fraude of corruptie) bij Compliance binnengekomen.

De signalen die via de SpeakUp of interne meldroutes door Compliance zijn ontvangen, richtten zich op gedragingen, welke niet in overeenstemming waren met de gedragscode van Royal FloraHolland. Deze gedragingen hadden een negatief effect op Sociale Veiligheid. In 2023 betroffen dit 6 signalen, afkomstig uit verschillende afdelingen. Deze konden door de afdeling Human Resources en het verantwoordelijke Management adequaat worden opgepakt en afgehandeld.

Compliance is ook dit jaar actief betrokken geweest bij verschillende projecten en samenwerkingsverbanden om integere bedrijfsvoering te bevorderen. Intern beleid is aangescherpt en herijkt. Vanuit het project klantacceptatie is het beleid herijkt en is de kerntaak van de toetsingscommissie uitgebreid met het behandelen van sanctiemaatregelen ten behoeve van derden.

De publiek-private samenwerking (PPS) 'Weerbare Sierteeltsector' biedt steeds meer inzicht in de risico's op overtreding en misbruik van de sector én van onze eigen organisatie. Royal FloraHolland heeft diverse interne maatregelen getroffen en aangescherpt om misstanden tegen te gaan. Royal FloraHolland werkt blijvend samen om de risico's te beheersen.

Governance: Cybersecurity

De voortschrijdende digitalisering stelt hoge eisen aan de beschikbaarheid en veiligheid van onze digitale diensten. Veiligheidsrisico's veranderen daarbij voortdurend. Denk

hierbij aan de buitenlandse conflicten die ook hun weerslag hebben op digitaal terrein. Goede veiligheidsmaatregelen hebben daarom continu onze aandacht. In 2023 waren er geen cyberincidenten met een significante impact op onze bedrijfsvoering. Onze technische en organisatorische maatregelen tonen echter wel aan dat die dreiging bestaat. Daarop anticiperen we actief.

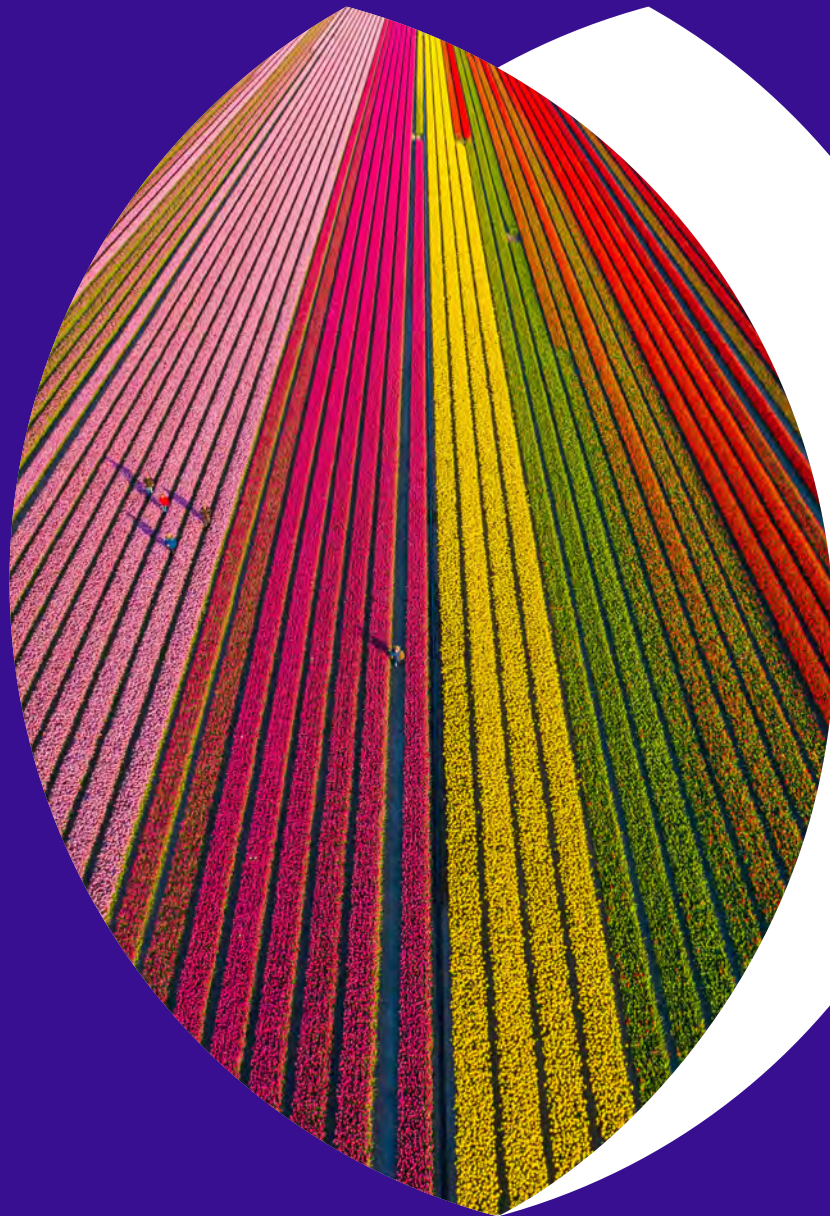
Om betere aansluiting te vinden op de huidige dreigingen investeert Royal FloraHolland in een Security Operations Center dat 24 uur per dag en 7 dagen per week onze dienstverlening bewaakt. Daarmee schalen we verder op in preventie en detectie, maar ook in herstel na eventuele cyberdreigingen.

Door de toegenomen dreiging van ransomware traint Royal FloraHolland op verschillende cybercrisisscenario's. Zo zijn we voorbereid op een spoedig herstel van de dienstverlening. Het gebruikersbewustzijn bij medewerkers en de verbetering van het cyberbewustzijn in de sierteeltketen blijft een speerpunt. Hieraan werken we door actieve trainingen van het personeel rond zaken als phishing, maar ook door onze actieve participatie in het Cyberweerbaarheidscentrum Greenport. De komende jaren blijven we extra investeren in de juiste maatregelen. Daardoor houden we onze dienstverlening veilig voor onze leden, klanten, medewerkers en derden. We borgen bovendien een zo spoedig mogelijk herstel, zodat de continuïteit van de bedrijfsvoering is gegarandeerd.

Governance: Internal Control Framework

De processen die voor de financiële verslaggeving relevant zijn, zijn opgenomen in het Internal Control Framework. Het doel ervan is de borging van de kwaliteit van onze interne en externe rapportages. Het Framework zorgt ervoor dat Royal FloraHolland inzicht heeft in de mate waarin de organisatie operationele risico's beheerst die de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving kunnen beïnvloeden. De beheersmaatregelen zijn afgestemd op de financiële verslaggeving, gedocumenteerd en door middel van onafhankelijke controles en self-assessments getoetst op effectiviteit.

De uitkomsten van de controles en self-assessments worden periodiek met de directie geëvalueerd en gerapporteerd aan de raad van commissarissen. Voor de geconstateerde tekortkomingen in of beperkingen bij de uitvoering van de beheersmaatregelen zijn compenserende controles geïdentificeerd. Met verbeteracties stuurt Royal FloraHolland op versterking van de interne beheersing. Hierin trekken we samen op met de externe accountant, die mede hierdoor inzicht verkrijgt in de interne beheersing van Royal FloraHolland. De uitkomsten van de controles en self-assessments bieden voldoende zekerheid en ook ruimte voor verdere verbeteringen. In 2024 gaan we door met de verdere versterking en optimalisatie van het Framework. Daaronder vallen de toepassing van dashboards en advanced analytics. Ook starten we met de incorporatie van duurzaamheidsgerelateerde aspecten in het Internal Control Framework.

Governance

Besturingsstructuur

Royal FloraHolland is door haar omvang een structuurcoöperatie met een raad van commissarissen (rvc) en een Ondernemingsraad. Royal FloraHolland heeft verder een Ledenraad. Deze oefent de bevoegdheden uit die voorheen bij de algemene ledenvergadering (ALV) lagen.

Ledenraad

De Ledenraad benoemt de commissarissen die zitting hebben in de raad van commissarissen en stelt hun vergoeding vast. De Ledenraad stelt bovendien de jaarrekening en de belangrijkste ledentarieven vast. De Ledenraad heeft een goedkeuringsrecht ten aanzien van investeringen groter dan € 20 miljoen.

De Ledenraad bestaat op dit moment uit 39 personen. Op voordracht van de statutaire Voordrachtscommissie worden zij benoemd door de leden in een jaarlijkse Ledenbijeenkomst. De maximale zittingstermijn van Ledenraadsleden is acht jaar (twee keer vier jaar), met een mogelijke verlenging van twee keer twee jaar, als daar zwaarwegende redenen voor zijn. De Ledenraadsleden hebben allen één stem in de vergadering van de Ledenraad. In het reglement is vastgelegd dat de formele Ledenraadsvergaderingen (twee keer per jaar) worden voorgezeten door de rvc-voorzitter en dat de andere vergaderingen (vier keer per jaar) worden voorgezeten door de voorzitter van de Ledenraad.

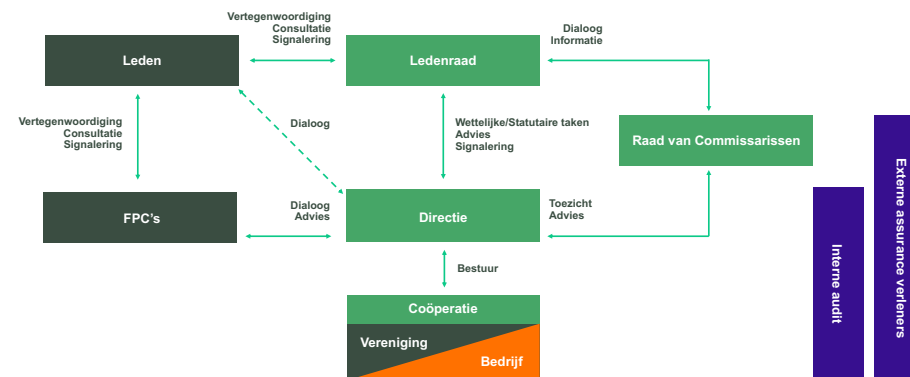
De Ledenraad heeft naast deze formele taken en bevoegdheden ook een adviesrol voor de directie. De beschrijving van die rol is vastgelegd in het Reglement van de Ledenraad. Vaak worden dergelijke onderwerpen eerst besproken in één van de vier commissies die door de Ledenraad zijn ingesteld.

Een belangrijke functie van de Ledenraad is de verbinding met de achterban: de leden van Royal FloraHolland. Hiervoor worden ledensessies georganiseerd. Doorgaans worden er zowel in het voorjaar als in het najaar Ledensessies georganiseerd. Per ronde gaat het dan om circa 15 bijeenkomsten, zowel in binnen- als buitenland. Via de Ledenraad zijn de leden betrokken bij het besluitvormingsproces binnen de coöperatie. Via de FloraHolland Productcommissies (FPC's) en de Regional Advisory Committee (RAC).

Binnen de FPC's worden de leden betrokken bij de implementatie van besluiten en bij de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Elke productgroep heeft een FPC van vijf tot negen leden en fungeert voor productspecifieke zaken als klankbord voor zowel het bedrijf als de achterban. Daarbij ligt de focus op de productgerelateerde onderwerpen. Buiten Nederland adviseren de RAC uit Israël over regionale onderwerpen.

COÖPERATIE ROYAL FLORAHOLLAND

Hoe werkt onze besturing?

Directie

De directie vormt het statutaire bestuur van Royal FloraHolland en is eindverantwoordelijk voor de besturing van de coöperatie en het bedrijf. De statuten bepalen dat de directie uit tenminste twee personen bestaat, een algemeen directeur (CEO) en een financieel directeur (CFO). In 2023 werd de CEO-functie vervuld door Steven van Schilfgaarde en de CFO-functie door David van Mechelen. Met ingang van 15 januari 2024 is Pieter Bootsma toegetreden tot de directie in de rol van Chief Value Officer. In de statuten en het directiereglement is geregeld voor welke onderwerpen de directie voorafgaande goedkeuring nodig heeft van de rvc en/of de Ledenraad. De directie vormt samen met aantal senior managers het managementteam (MT) van Royal FloraHolland (MT-RFH).

Het MT-RFH is verantwoordelijk voor de executie: het day-to-day management van bedrijf en coöperatie enerzijds en voor het implementeren van de strategie anderzijds. Het MT-RFH bespreekt (twee)wekelijks alle lopende zaken en de voortgang van de implementatie van de strategie.

Raad van commissarissen

De raad van commissarissen (rvc) houdt toezicht op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken in het coöperatieve bedrijf. Ook heeft de rvc een adviserende functie. Tot slot is de rvc werkgever van de directie (benoeming, ontslag, beloning). De rvc heeft uit zijn midden een auditcommissie en een selectie- en remuneratiecommissie ingesteld.

In de commissievergaderingen is er ruimte om dieper in te gaan op bepaalde onderwerpen. De commissies hebben geen besluitvormende bevoegdheid. Ze bereiden de onderwerpen voor die in de rvc aan de orde komen. De rvc moet bestaan uit tenminste negen personen, van wie de meerderheid voortkomt uit de kring van de leden. Verder is bepaald dat de zittingstermijn twee keer vier jaar is, met een mogelijkheid tot een verlenging van twee keer twee jaar, indien daar zwaarwegende redenen voor zijn. De voorzitter moet altijd een lid zijn, voor de functie van vicevoorzitter geldt deze eis niet. rvc-leden worden benoemd door de Ledenraad.

Governancecodes

Royal FloraHolland volgt de besturingsprincipes zoals vastgelegd in de voor coöperaties bestemde Coöperatie Code (2019) van de NCR. Daarnaast kijken we naar de principes van de Nederlandse Corporate Governance Code. Belangrijke elementen hierin zijn onder andere de waardecreatie op lange termijn en de verhoogde aandacht voor risicobeheersing. In 2021 hebben de Ledenraad, de directie en de rvc het Handvest Governance Royal FloraHolland vastgesteld. Dit handvest, gebaseerd op de Coöperatie Code, vat de belangrijkste coöperatieve principes en regels nog eens kernachtig samen en maakt deze concreet, zonder dat daarmee wordt afgeweken van de bestaande statuten en reglementen. Parallel aan dit handvest zijn er ook nog enkele wijzigingen doorgevoerd in het Reglement Ledenraad.

Strategievorming en -implementatie

Strategische beleidsvorming bij Royal FloraHolland gaat als volgt in zijn werk:

- De directie bereidt het strategisch beleid voor, vertaalt dit in plannen en is verantwoordelijk voor de uitvoering.
- De Ledenraad toetst de voorgenomen strategische keuzes van de directie. Dit kan leiden tot een formeel advies of besluit (afhankelijk van het onderwerp).
- De rvc keurt het strategisch beleid goed. Bij het beleidsvormingsproces rond strategische kwesties is de raad actief en inhoudelijk betrokken.

Beloningsbeleid

Royal FloraHolland hanteert een transparant beloningsbeleid. De Ledenraad stelt de hoogte van de vergoeding voor de commissarissen vast en geeft de kaders aan voor het beloningsbeleid van de top van de organisatie. Commissarissen ontvangen een vaste jaarvergoeding en geen variabele vergoeding. Elke drie jaar doet een extern bureau een benchmark om te bepalen of de beloning van de directie nog aansluit op het beleid. Royal FloraHolland hanteert als richtlijn al jaren de mediaan (dat is het gemiddelde) van de algemene markt voor eindverantwoordelijke directies. In de praktijk komt de beloning iets onder de mediaan van de benchmark uit.

De rvc stelt de beloning van de directie feitelijk vast. De beloning van de directie volgt vervolgens de loonsverhogingen van de cao van Royal FloraHolland. De beloning van de directie kent een vast en een variabel deel. De maximale variabele beloning voor de CEO en CFO bedraagt 40% van het vaste salaris. Daarnaast hebben directieleden dezelfde aanvullende arbeidsvoorwaarden (zoals pensioen) als andere medewerkers. De hoogte van de beloning van directie en de vergoeding van de rvc staat vermeld in de jaarrekening.

Diversiteit rvc en MT-RFH

Royal FloraHolland streeft al jaren na om in de rvc en het MT-RFH een man/vrouwverhouding te hebben, waarbij tenminste 30% van de functies bezet worden door vrouwen. In 2023 waren binnen de rvc drie van de negen commissarissen vrouw (33%) en binnen het MT RFH drie van de acht directie/MT-leden (37,5%). Deze cijfers (zowel ambitie als realisatie) zijn ook gerapporteerd aan de SER in het Diversiteitsportaal. In 2024 wordt dit onderwerp verder uitgewerkt onder leiding van de CHRO en wordt besproken in de selectie- en remuneratiecommissie.

Samenstelling directie- en managementteam

CEO

Steven van Schilfgaarde (25 augustus 1964)
Nederlandse nationaliteit
Datum indiensttreding: 17 mei 2016

Nevenfuncties:

- Commissaris bij LeasePlan Corporation NV
- Bestuurslid bij VNO-NCW
- Bestuurslid NCR
- Voorzitter VBN

Tot 31 december 2017 was Steven van Schilfgaarde CFO bij Royal FloraHolland.

CFO

David van Mechelen (14 november 1973)
Nederlandse nationaliteit
Datum indiensttreding: 1 oktober 2018
Tot 30 september 2018 was David van Mechelen werkzaam bij KLM Royal Dutch Airlines.

CVO

Pieter Bootsma (1 september 1969)
Nederlandse nationaliteit
Datum indiensttreding: 15 januari 2024
Tot 1 januari 2024 was Pieter Bootsma werkzaam bij Air France/KLM.

Managementteam

Steven van Schilfgaarde, CEO
David van Mechelen, CFO
Pieter Bootsma, CVO*
Ruud Knorr, CCO**
Leendert-Jan Plaisier, COO
Anita Bonder, CHRO***
Anja de Bree, CHRO****
Claudia Hölzel, CGO
André van der Linden, CIO
Olga Kolenburg, secretaris

* per 15 januari 2024 in dienst getreden

** per 1 april 2024 uit dienst getreden

*** per 16 oktober 2023 in dienst getreden

**** niet op de foto, per 1 maart 2023 uit dienst getreden

Samenstelling raad van commissarissen

Evert van Helvoort (7-3-1988)

Voorzitter raad van commissarissen per januari 2024

Lid raad van commissarissen sinds januari 2020, lid selectie- en remuneratiecommissie
Lid-bedrijf: Van Helvoort Company

Nevenfuncties:

- Lid Ledenraad Rabobank Bommelerwaard – Altena sinds 1 december 2020

Rosaline Zuurbier (26-5-1977)

Vice-voorzitter raad van commissarissen sinds januari 2014, lid Auditcommissie
Lid-bedrijf: C.G. Zuurbier & Co. International B.V., Bilashaka Flowers Ltd. in Naivasha, Kenia

Nevenfuncties:

- geen

Frank Ammerlaan (21-8-1981)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2023, lid selectie- en remuneratiecommissie
Lid-bedrijf: AQ Roses PLC Ethiopië, Rosa Plaza in Aalsmeer

Nevenfuncties:

- Mede eigenaar GVA TZ Ltd (Tanzania)
- Mede eigenaar Profyta BV

> Samenstelling raad van commissarissen

Piet Coelewijn (3-6-1960)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2020, voorzitter commissie digital

Nevenfuncties:

- Lid raad van commissarissen Jumbo Supermarkten B.V.
- Lid raad van commissarissen DisplayData Ltd (U.K.)
- Lid raad van commissarissen Interparking (België) per 1 mei 2020
- Chairman Sonion A/S (Denemarken)
- Mede eigenaar Econowind B.V.
- Mede eigenaar Jazzed Ltd. (U.K)
- Mede eigenaar Selected Ventures B.V.

Richard (Kiki) Fernandes (1-12-1962)

Lid raad van commissarissen per januari 2024, lid commissie digital
Lid-bedrijf: Marginpar BV

Nevenfuncties:

- Voorzitter Kenya Flower Council sinds 2019
- Sectorbestuurslid ASNET sinds 2021
- Zaakwaarnemer Marginpar Foundation
- Eigenaar Mutimayu Company Limited
- Mede eigenaar Tacho Limited
- Mede eigenaar Glawa Limited
- Mede eigenaar Feruzi Limited
- Bestuurslid Karamaini Water Services Ltd

Linda Hovius (20-8-1961)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2019, voorzitter selectie- en remuneratiecommissie

Nevenfuncties:

- Eigenaar: Hovius Consultancy
- Lid raad van commissarissen KPMG
- Lid raad van commissarissen Flow Traders

- Lid raad van commissarissen Triple Jump Impact Investment Fund
- Vicevoorzitter Royal Dutch Society for Sciences and Humanities
- Lid Adviesraad Vereniging Rembrandt

Birgit Otto (27-11-1963)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2020, lid Auditcommissie en Commissie Digital

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht Federatie van Betaald voetbal Organisaties (FBO)
- Lid Raad van Toezicht Kika kinderkankervrij
- Lid raad van commissarissen Handelsveem Beheer BV (Steinweg)
- Lid van raad van commissarissen Royal IHC
- Lid van raad van commissarissen Transavia

Kees Pingen (12-10-1965)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2019, lid auditcommissie
Lid-bedrijf: Smit Kwekerijen B.V. in Sappemeer onderdeel van Plant World B.V.

Nevenfuncties:

- geen

Pascal Visée (11-7-1961)

Lid raad van commissarissen sinds december 2017, voorzitter auditcommissie

Nevenfuncties:

- Lid raad van commissarissen Rabobank Groep
- Non-Exec Board member Ketel One Worldwide BV
- Lid Monitoring Commissie Code Pensioenfondsen
- Lid Raad van Toezicht Stichting het Limburg Landschap

Rooster van aftreden raad van commissarissen

Rosaline Zuurbier 2025, einde termijn
Pascal Visée 2025, einde reguliere termijn
Linda Hovius 2026, einde reguliere termijn
Kees Pingen 2026, einde reguliere termijn
Birgit Otto 2027, einde reguliere termijn
Piet Coelewijn 2027, einde reguliere termijn
Evert van Helvoort 2027, einde reguliere termijn
Frank Ammerlaan 2030, herkiesbaar in 2027
Richard Fernandes 2031, herkiesbaar in 2028

Met uitzondering van Richard Fernandes hebben alle commissarissen de Nederlandse nationaliteit.

Richard Fernandes heeft zowel de Keniaanse als de Britse nationaliteit

Verslag raad van commissarissen

2023 was opnieuw een dynamisch jaar voor Royal FloraHolland en de sierteeltsector. De ontwikkelingen in de wereld hebben meer en meer impact op prijsvorming en kostenontwikkeling bij alle partijen in de branche. Daarnaast sluiten we onze ogen niet voor maatschappelijke en duurzaamheid discussies. Daarop geven we als sector het enige denkbare antwoord dat voor ons perspectief biedt: innovatie.

Het uitvoeren van markt- en overheidseisen in alle bedrijven kost tijd en geld. En het is de vraag of ons die tijd gegund wordt en of de ondernemers al die investeringen kunnen dragen. We moeten de kracht van de coöperatie gebruiken om kwekers en kopers hierin te ondersteunen. In het directieverslag en de CSRD-rapportage wordt hiervan uitvoerig verslag gedaan.

Ledenpakketten

Het went nooit, maar het lijkt erop dat een instabiele markt het nieuwe normaal is. Dit zagen we in 2023 terug in de prijsvorming, met grote verschillen tussen productgroepen, en op individueel bedrijfsniveau. Dit stimuleerde ons om onverminderd door te gaan met het uitwerken en uitrollen van Royal FloraHolland-strategie. In 2023 is daarmee, onder leiding van de directie en het managementteam, een grote stap gezet door het ontwikkelen en invoeren van de ledenpakketten. Deze introductie biedt leden een keuze en geeft hen meer invloed op het provisie tarief dat in rekening wordt gebracht. Uiteraard horen daar spelregels bij, waar we het afgelopen jaar goed naar gekeken hebben. De pakketten zijn per 1 januari 2024 ingevoerd. Het eerste jaar zal vooral een leerjaar zijn waarin nieuwe inzichten voor verdieping en verbetering van de pakketten zullen zorgen. Dit blijft overigens de komende jaren een continu proces van leren, analyseren en bijstellen.

In contact met stakeholders

De rvc houdt in haar rol als toezichthouder rekening met de belangen van alle stakeholders van Royal FloraHolland. Dit zijn naast de leden ook klanten en medewerkers. Om zich een goed beeld te vormen van de klantbelangen bezocht de rvc in 2023 een aantal exportbedrijven en spraken we met de leidinggevenden van deze bedrijven. Dat was nuttig en verhelderend. Hetzelfde gold voor de contacten met managers en medewerkers van afdelingen en projecten binnen Royal FloraHolland en met de ondernemingsraad.

Samenstelling rvc

In 2023 veranderde de samenstelling van de rvc. Op basis van het 'rooster van aftreden', trad voorzitter Jack Goossens af en was hij niet herbenoembaar. Met Evert van Helvoort (zie kadertekst) heeft de rvc een opvolger gevonden. Zijn benoeming per 1 januari 2024 werd door de Ledenraad in juni 2023 bekrachtigd.

Richard Fernandes werd als lid van de rvc benoemd. Met zijn ondernemerschap en internationale focus voegt Royal FloraHolland bijzondere kennis en ervaring toe aan de rvc. Aangezien hij geen Nederlands spreekt, besloot de rvc vanaf 1 januari 2024 alleen in het Engels te vergaderen. Het toont aan dat Royal FloraHolland steeds internationaler wordt.

Hierboven staat de samenstelling van de rvc vermeld. Bij het profiel van de commissarissen geven we aan welke nevenfuncties zij vervullen en bij leden-commissarissen staat vermeld bij welk sierteeltbedrijf zij betrokken zijn.

Samenstelling directie

Tijdens de zomer van 2023 zijn de rvc en CEO Steven van Schilfgaarde een nieuw contract overeengekomen. Daarmee heeft hij zich opnieuw gecommitteerd aan Royal FloraHolland. Het bestaande contract liep nog door tot mei 2024, maar de rvc wilde graag tijdig duidelijkheid over het leiderschap voor de komende periode.

De directie wordt per januari 2024 uitgebreid met Pieter Bootsma als Chief Value Officer (CVO). Dit is voor Royal FloraHolland een nieuwe functie. Vooral in organisaties die door belangrijke (digitale) transitie gaan bleek deze rol in de directie van toegevoegde waarde. Gezien het profiel is Bootsma een welkome aanvulling van het directieteam.

De rvc is verheugd dat Steven zijn contract heeft verlengd en dat Pieter de overstap heeft willen maken van Air France-KLM. We kijken uit naar de samenwerking met de directie in deze nieuwe samenstelling.

Vergaderingen van de rvc

De rvc kwam in 2023 zeven keer bijeen in een reguliere vergadering. Met uitzondering van een commissaris die eenmaal wegens familieomstandigheden afwezig was, waren alle commissarissen bij alle vergaderingen aanwezig. Vergaderingen van de rvc vinden doorgaans plaats in aanwezigheid van de directie. Daarnaast zijn er momenten waarin de rvc onderling overlegt.

Evert van Helvoort, voorzitter raad van commissarissen

Innovatie, begrip en vertrouwen

Op 22 juni 2023 besloot de Ledenraad Evert van Helvoort per 1 januari 2024 te benoemen tot nieuwe voorzitter van de raad van commissarissen (rvc) van Royal FloraHolland. Van Helvoort neemt de positie over van Jack Goossens, wiens reguliere bestuurstermijn afliep. Van Helvoort werd op 1 januari 2020 lid van de rvc en is sinds 2010 bestuurlijk betrokken bij Royal FloraHolland, onder meer als lid van de Ledenraad.

Van Helvoort: 'Allereerst wil ik namens de rvc Jack bedanken voor alles wat hij de afgelopen jaren voor Royal FloraHolland heeft betekend. Hij gaf als voorzitter van de rvc mede leiding aan de coöperatie in zo nu en dan turbulente tijden, veroorzaakt door onder meer de coronapandemie, geopolitieke spanningen, hevige marktschommelingen, ledenpetitie in 2021 en doorlopende transformatie van de coöperatie. Hoewel het niet altijd makkelijk was, manoeuvreerde hij onze Royal FloraHolland kundig langs obstakels.

Met gepaste bescheidenheid stap ik in zijn schoenen. Mijn focus ligt in eerste instantie op het continu verbeteren van Royal FloraHolland, onder meer door het vergroten van de efficiëntie van onze processen. Door slimmer te werken en gebruik te maken van innovatieve technologieën tillen we onze dienstverlening naar een hoger niveau en zijn we in staat onze leden nog beter te ondersteunen.

Daarnaast hecht ik veel waarde aan een persoonlijke benadering binnen onze organisatie. Het is belangrijk de menselijke factor niet uit het oog te verliezen en een cultuur te creëren waarin betrokkenheid, samenwerking en empathie centraal staan. Alleen door nauw contact te onderhouden met onze leden, medewerkers en stakeholders kunnen we echt begrip en vertrouwen opbouwen.

Tot slot zal ik mij samen met alle rvc-leden inzetten voor de belangen van Royal FloraHolland en de sierteeltsector als geheel. Met elkaar bouwen we aan een sterk en duurzaam Royal FloraHolland.'

In 2023 werd een aantal onderwerpen meerdere malen besproken. Dat geldt in het bijzonder voor de financiële ontwikkelingen binnen Royal FloraHolland, de voortgang van Floriday, de ontwikkelingen binnen Floriway, de nieuwe coöperatieve strategie 'Samen in onze Coöperatie', de ledenpakketten en duurzaamheid. Vaak is er ook een themabespreking of bedrijfsbezoek op vergaderdagen gepland. Tussen de vergaderingen door zijn er meerdere calls geweest voor het delen van informatie als voorbereiding op vergaderingen of in het kader van opleiding. In 2023 ging dit met name over het thema duurzaamheid. Voorafgaand aan elke vergadering is er een agenda-overleg tussen de rvc-voorzitter, directie en het secretariaat.

Naast de reguliere vergaderingen start de rvc elk jaar in januari met onder andere een zelf-evaluatie en de evaluatie van de directie tijdens een 24-uurssessie. In mei 2023 werd een dag besteed aan de uitvoering van de strategie. Dit gesprek vond plaats met de directie en het voltallige managementteam.

Verslag auditcommissie

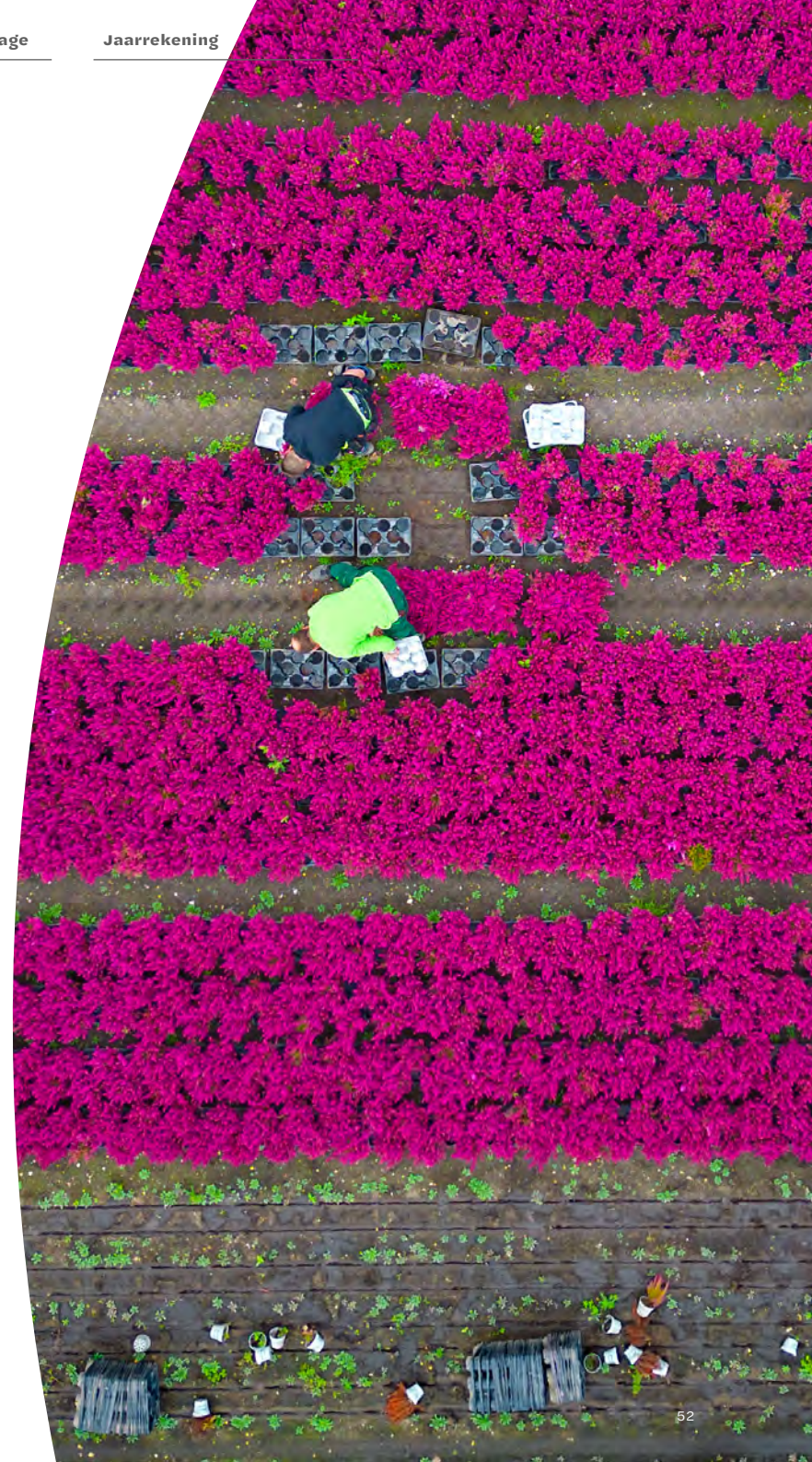
De auditcommissie bestond in 2023 uit Pascal Visée (voorzitter), Rosaline Zuurbier, Kees Pingen en Frank Ammerlaan. Vanuit het Royal FloraHolland-management waren de CFO, de manager Finance en de manager Internal Audit & Risk (secretaris) altijd aanwezig. De auditcommissie kwam in totaal zevenmaal bijeen: vijf reguliere en twee extra bijeenkomsten. Alle commissieleden waren bij elke vergadering aanwezig. Afhankelijk van het onderwerp werden de externe accountant, overige externe deskundigen en/of medewerkers uit de organisatie uitgenodigd.

Besproken in 2023

De auditcommissie besteedde in 2023, in het bijzijn van de externe accountant, aandacht aan de jaarrekening 2022 van Royal FloraHolland, het accountantsverslag, het controleplan en de *management letter*. Daarnaast is onder andere gesproken over het jaarplan en de begroting voor 2024, het financieringsbeleid, het *Internal Control Framework*, compliance, de vastgoed plannen, verzekeringen, deelnemingen, het belastingbeleid, ICT, het energie inkoop-/risicobeleid, de incidentenrapportages en het *internal audit plan*, inclusief de opvolging van *internal audit*-bevindingen.

De financiële doorrekening van de strategie, inclusief de investeringsplannen (waaronder Aalsmeer Oost) en de financiële resultaten van 2023, zijn meerdere malen besproken. Uiteraard hebben we gedurende het jaar uitvoerig stilgestaan bij het (verwachte) verlies over 2023 en de maatregelen om dit om te buigen in 2024. Gezien het grote belang hiervan is dit ook met de rvc in een aanvullende vergadering behandeld.

Verder is gesproken over cybersecurity (data privacy) en de maatregelen die getroffen zijn op het gebied van preventie, detectie, respons en herstel. De auditcommissie heeft een uitgebreide update ontvangen over de voorbereiding op het invoeren van de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) in het duurzaamheidsverslag. De beheersmaatregelen in het *Internal Control Framework* zijn door middel van onafhankelijke controles en *self-assessments* getoetst op hun effectiviteit. Het ambitieniveau is naar boven bijgesteld.

Verslag selectie- en remuneratiecommissie

De selectie- en remuneratiecommissie bestond in 2023 uit de commissarissen Linda Hovius (voorzitter), Birgit Otto, Evert van Helvoort en Jack Goossens. De commissie speelde in 2023 een leidende rol binnen de rvc bij het samenstellen van de directie en versterken van het directieteam met een Chief Value Officer (CVO). Deze is aangesteld om de platformfunctie van Royal FloraHolland verder te ontwikkelen.

Vergaderingen

De selectie- en remuneratiecommissie kwam in 2023 vijf keer bijeen. Vergaderingen vonden doorgaans online plaats bij aanwezigheid van de CEO van Royal FloraHolland. In normale omstandigheden zou ook de CHRO aansluiten, maar deze functie was in de periode van 1 maart tot en met 1 oktober 2023 vacant. Bij de vergaderingen in februari en november van de commissie was de CHRO aanwezig. In de tussenliggende periode zijn leden van het HR-managementteam uitgenodigd om waar nodig toelichting te geven op onderwerpen. Daarnaast is een vertegenwoordiging uit de selectie- en remuneratiecommissie tweemaal aangeschoven bij een vergadering van de ondernemingsraad (OR). De samenwerking met de OR was plezierig en constructief. Datzelfde gold voor de samenwerking met de Coöperatiecommissie van de Ledenraad, waar de selectie- en remuneratiecommissie in 2023 ook regelmatig mee overlegde. Het ging daarbij over uiteenlopende zaken die ook de Ledenraad aangingen.

Besproken in 2023

De selectie- en remuneratiecommissie besteedde in 2023 aandacht aan:

- a. invoeren van de strategie en de benodigde transformatie van de organisatie, zoals leiderschapsontwikkeling en samenwerking
- b. sociale veiligheid
- c. zoektocht naar een nieuwe CHRO en de bezetting van HR
- d. uitkomsten en aanpak van de engagementmeting
- e. ontwikkeling en resultaten van KPI's
- f. invoeren van de *Workforce Management Tool*

a) Strategie-implementatie en organisatietransformatie

Het Organisatie Transformatie-programma, dat de invoering van de strategie ondersteunt, richtte zich in 2023 op de belangrijkste kernwaarde uit de cultuurmeting van 2022: samenwerken. Verder waren de interventies gericht op leiderschapsontwikkeling en het organiseren van focusgroep-bijeenkomsten met directie en managementteam. Daarin lag de nadruk op het begrijpen en doorleven van de strategie en de gewenste cultuurverandering.

De commissie besteedde regelmatig aandacht aan de ontwikkeling van de organisatie. Hierbij kwamen de structuur en cultuur, de vraag hoe de organisatie ervoor staat en wat er leeft onder medewerkers aan bod. Daarnaast is ook de jaarlijkse vlootshow besproken, waarbij we het functioneren en de mogelijke carrièrestappen van managers onder het managementniveau bekijken. Tenslotte werd de selectie- en remuneratiecommissie geïnformeerd over ontwikkelingen binnen de ondernemingsraad (OR) en de aanpak van het ziekteverzuim aan de hand van een *deep dive* met externe deskundigen.

b) Sociale veiligheid

Uit casuïstiek en de uitkomsten van het medewerkersonderzoek eind 2022 bleek dat er meer behoefte was aan aandacht voor sociale veiligheid. Op basis van de resultaten van het onderzoek, en ervaringen tijdens workshops op de werkvloer, stelde het projectteam Sociale veiligheid begin 2023 een plan van aanpak op. Dit richt zich op normstelling, bewustwording en structurele borging van het onderwerp in de organisatie. In 2024 belegt het projectteam sociale veiligheid als een verantwoordelijkheid van HR in de reguliere organisatie. De selectie- en remuneratiecommissie vindt sociale veiligheid een belangrijk onderwerp en houdt ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

c) Vertrek CHRO en bezetting HR

2023 was een jaar van verschuivingen binnen HR. Het begon met het vertrek van de CHRO in februari. Daarna was er het hele jaar sprake van onderbezetting door ziekte en verloof in zowel het HR-managementteam als de HR-afdeling. Ondertussen speelden er enkele grote thema's die om aandacht vroegen. De selectie- en remuneratiecommissie hield in 2023 de ontwikkelingen binnen HR, en de zoektocht naar een nieuwe CHRO, nauwlettend in de gaten en probeerde waar nodig te helpen. In oktober 2023 is de nieuwe CHRO begonnen. Zij kan in 2024, met een grotendeels nieuw HR-managementteam, bouwen aan de positie en taken van HR binnen Royal FloraHolland.

d) Cultuur en betrokkenheid

Om de strategie uit te voeren is een goede cultuur essentieel, met de juiste kernwaarden en betrokken en bevlogen medewerkers. Daarom volgt de selectie- en remuneratiecommissie, als onderdeel van de Organisatie Transformatie, de cultuurverandering en de betrokkenheid van medewerkers en focusgroep op de voet. In het kader daarvan heeft de commissie stilgestaan bij de uitkomsten van de engagementmeting 2022 en de aanpak die daarop volgde in 2023. Uit de resultaten bleek dat er extra aandacht nodig is voor sociale veiligheid. Het onderwerp kreeg om die reden meer aandacht in de engagementmeting en werd een vast punt op de agenda van de selectie- en remuneratiecommissie (zie ook hierboven).

e) KPI's

De *key performance indicators* (KPI's) stonden in 2023 regelmatig op de agenda van de selectie- en remuneratiecommissie. Dit betrof de beoordeling van de KPI-scores over 2022, het monitoren van KPI's in 2023 en het opstellen van KPI's voor 2024. De score van de KPI's vormen de basis voor het vaststellen van de variabele beloning van de directie en daarvan afgeleid ook voor een aantal leidinggevenden. Jaarlijks stelt de rvc de KPI's voor de directie vast. Op voordracht van de commissie stelde de rvc de totale KPI-score over 2023 vast op 79%*.

f) Workforce Management Tool

In april 2023 ging na anderhalf jaar voorbereiding de nieuwe *planningstool* voor medewerkers live, gekoppeld aan een nieuw urenregistratiesysteem. Deze twee systemen samen worden de *Workforce Management Tool* (WFM-tool) genoemd en moesten flexibiliteit, gebruiksgemak en efficiency – en daarmee besparingen – opleveren. Maar wat als een feestelijke livegang begon, veranderde al gauw in een hoofdpijndossier waarin de afdeling Business Technology Organization (BTO), Operations en HR vele uren hebben moeten steken. Het ging van technische problemen via gebruikersfouten naar de constatering dat ook de inrichting in de praktijk niet werkbaar was. Het leek wel of bij het oplossen van elk probleem er weer een ander obstakel naar boven kwam. Vanwege de impact die dit traject op veel medewerkers, en potentieel ook op de financiën had, heeft de selectie- en remuneratiecommissie met alle aandacht de ontwikkelingen gevolgd en meegedacht over eventuele oplossingen.

Dank

De rvc dankt de directie, het managementteam en medewerkers voor hun inzet voor Royal FloraHolland in 2023.

* Per KPI wordt een score vastgesteld. Op basis van een wegingsfactor levert dat een totale KPI-score op. Samen met andere factoren levert dit een definitieve score op, op basis waarvan de variabele beloning wordt vastgesteld.

Samenstelling en verslag Ledenraad

De Ledenraad van Royal FloraHolland bestaat inmiddels vijf jaar. Sinds de start worden leden van deze raad vanaf het begin betrokken bij belangrijke beslissingen en bij de ontwikkeling van beleid. De Ledenraad is formeel onderdeel van het bestuursmodel van onze coöperatie (vereniging met eigen bedrijf).

De gekozen Ledenraad is een afspiegeling van het totale ledenbestand en oefent namens de leden de zeggenschap uit. Naast de wettelijke taken heeft zij een signaal- en adviesfunctie. De Ledenraad benoemt de leden van de raad van commissarissen (rvc) en geeft goedkeuring aan diverse besluiten van de directie. De Ledenraad is de schakel tussen leden, directie en rvc en informeert en consulteert leden tijdens interactieve sessies.

Vergaderingen

De Ledenraad is in het verslagjaar vijftien keer bij elkaar geweest voor een vergadering; vier keer tijdens een formele vergadering, vier keer in een informele vergadering en elf keer in een extra bijeenkomst.

De reeks vergaderingen is afgetrapt met een extra online bijeenkomst op 19 januari. Deze vergadering stond in het teken van het opstellen van kaders en principe voor het traject 'Samen in onze Coöperatie' ter voorbereiding op de Tweedaagse van 1 en 2 februari. Deze dagen stonden in het teken van het traject 'Samen in onze Coöperatie', zelfreflectie en effectiviteit van de Ledenraad en de jaarplannen voor 2023.

Voor het traject 'Samen in onze Coöperatie' is met de leden, aan de hand van verschillende stellingen, gediscussieerd over het belang van een platform en wat het toekomstperspectief van Royal FloraHolland zou zijn wanneer we niet investeren en inzetten op het digitale platform. Daarnaast is aan de hand van een aantal stellingen de mening opgehaald over cruciale vragen die de basis vormen voor de coöperatieve strategie. Denk hierbij aan vragen als: 'Hoe open maken we ons platform?', 'Hoe gaan we om met nieuwe toetreders?', 'Hoeveel commitment vragen we van leden?'. Feedback en input is door de Strategie Commissie gebruikt voor verdere uitwerking van de plannen van de coöperatieve strategie.

Ook buiten de reguliere vergaderingen was er onderling contact, net als met leden van de directie, het managementteam en de rvc. Daarnaast spraken de directievoorzitter, de voorzitter van de rvc en de voorzitter van de Ledenraad elkaar regelmatig.

Advies- en besluitvorming vergaderingen

Tijdens de formele Ledenraadsvergadering op 30 maart zijn de jaarstukken vastgesteld en is decharge aan de directie en de rvc verleend. Tijdens de tweede formele ledenraadsvergadering stonden benoemingen en herbenoemingen binnen de rvc op de agenda. Hier werd de opvolging van Jack Goossens door Evert van Helvoort goedgekeurd. Tijdens de Tweedaagse van 21 en 22 september heeft de Ledenraad besloten tot invoering van de Ledenpakketten per 1 januari 2024. Ook is toen gesproken over en besloten tot het indicatief communiceren van LedenTarieven 2024. Op 7 december is gestemd over Statutenwijzigingen die volgen uit het project 'Samen in onze Coöperatie'. Daarnaast is tijdens deze formele ledenraadsvergadering gestemd over de LedenTarieven 2024, een mandaat aan de directie voor het verstrekken van zekerheden in het kader van herfinanciering van Royal FloraHolland en de herbenoeming van Birgit Otto en Piet Coelewijn. Met deze besluiten en benoemingen kan de Ledenraad in 2024 weer stappen zetten om de coöperatie verder te brengen in deze roerige tijd.

Ledenbetrokkenheid en ledenconsultatie

Dit jaar werd de ledenbijeenkomst weer georganiseerd op een groot podium, op de Dag van de Coöperatie. Tijdens deze vergadering zijn de resultaten van de Ledenraadsverkiezing bekend gemaakt en is afscheid genomen van vier leden van de Ledenraad. Aansluitend is stilgestaan bij het afscheid van Jack Goossens als aftredend voorzitter en lid van de rvc.

Aansluitend was daar de Dag van de Coöperatie. Het thema van deze dag 'De toekomst van de sierteelt bouwen we samen' sloeg goed aan bij de vele bezoekers, leden, aanvoeders en kopers, die aanwezig waren. Dit thema stond centraal in de presentaties en interes-

sante sessies van verschillende sprekers tijdens deze dag. Een waardevolle dag met veel inspiratie en goede gesprekken voor iedereen uit de sierteeltsector.

Dit jaar zijn in september extra sessies georganiseerd bij kwekers op de tuin, om het gesprek aan te gaan over de concrete invulling van de ledenpakketten die zijn ontwikkeld door een team vanuit het bedrijf, in nauwe samenwerking met de ledenraad, binnen het traject 'Samen in onze Coöperatie'. Leden kregen een update van de Strategiecommissie en vanuit het bedrijf is een presentatie gegeven over de vier ledenpakketten. Met de feedback en input van de leden hebben de Strategie Commissie en het bedrijf nog de laatste puntjes op de i kunnen zetten voor de formele vergadering die in september plaatsvond. Tijdens deze bijeenkomst heeft de Ledenraad besloten om de ledenpakketten per 1 januari 2024 daadwerkelijk te introduceren.

De Ledenraad heeft verbinding gelegd met de FPC's: alle FPC's zijn gekoppeld aan een Ledenraadslid. Deze Ledenraadsleden schuiven in elk geval één keer per jaar aan bij een FPC-vergadering om te vertellen waar de Ledenraad zich mee bezig houdt. Ook geven ze opgevangen signalen door aan de Ledenraad. De voorzitter van de Ledenraad schuift aan bij het halfjaarlijkse FPC-voorzittersoverleg. Verbinding en informatieoverdracht staan hierbij centraal. Door deze initiatieven wordt de afstand tussen Ledenraad en FPC's kleiner en is de informatieoverdracht laagdrempelig.

Evaluatie

De Coöperatiecommissie van de Ledenraad verzorgt jaarlijks de voorbereiding van de evaluatie van het eigen functioneren van de Ledenraad, haar leden en commissies. Op 27 november is de zelfevaluatie verzonden met als inleverdatum 15 december. Begin januari heeft de Coöperatiecommissie de uitslag geanalyseert en is aan de slag gaan met de uitkomsten. Afhankelijk van de analyse zullen we concrete acties benoemen om het functioneren van de Ledenraad te professionaliseren en te verbeteren.

Samenstelling

Tijdens de Ledenbijeenkomst op 7 december is afscheid genomen van vier leden van de Ledenraad en werden zeven nieuwe leden geïnstalleerd in de Ledenraad. Vijf zittende leden zijn herbenoemd, waarvan twee verlengde herbenoemingen. De motivatie voor deze verlengde herbenoemingen was om de continuïteit en een juiste afspiegeling binnen de Ledenraad te kunnen waarborgen en kennis te behouden. Hiermee bestaat de Ledenraad per 1 januari 2024 uit 39 leden.

Duurzaamheidsrapportage Royal FloraHolland

Als leidend internationaal sierteeltplatform verbindt Royal FloraHolland kwekers, kopers en andere betrokkenen in de sierteeltsector. Met deze rapportage bieden we inzicht in onze voortgang op het gebied van duurzaamheid, waarmee we als coöperatie waarde creëren voor de langetermijn. Royal FloraHolland neemt haar verantwoordelijkheid op het vlak van ESG (Environmental, Social and Governance, ofwel Milieu, Sociaal-Maatschappelijk en Bestuur).

Lijst met CSRD ESRS rapportage-eisen die in het Royal FloraHolland jaarverslag 2023 zijn opgenomen:

Algemeen

ESRS 2 Algemene toelichtingen duurzaamheidsverslaggeving

- BP-1 Algemene grondslag voor het opstellen van de duurzaamheidsverklaringen p.59
- BP-2 Rapportage over specifieke omstandigheden p.59
- GOV-1 De rol van de bestuurlijke, leidinggevende en toezichhoudende organen p.59
- GOV-2 Informatie verstrekt aan en omgang met duurzaamheidsthema's door de bestuurlijke, leidinggevende en toezichhoudende organen p.59
- GOV-3 Integratie van duurzaamheidsprestaties in beloningsregelingen p.60
- GOV-4 Due-diligenceverklaring p.60
- GOV-5 Risicobeheersing en interne controles voor duurzaamheidsrapportage p.60
- SBM-1 Strategie, business model en waardeketen p.60
- SBM-2 Belangen en opvattingen van stakeholders p.60
- SBM-3 Materiële impacts, risico's en kansen en de wisselwerking daarvan met strategie en bedrijfsmodel p.61
- IRO-1 Beschrijving van de processen om materiële impacts, risico's en kansen in kaart te brengen en te analyseren p.62
- IRO-2 Rapportage-eisen in ESRS opgenomen in de duurzaamheidsverklaring van het bedrijf p.62

MDR Certificering

- MDR-P Beleid aangenomen voor het managen van materiële duurzaamheidsthema's p.63
- MDR-A Maatregelen en middelen wat betreft materiële duurzaamheidsthema's p.63
- MDR-M Maatstaven voor materiële duurzaamheidsthema's p.64
- MDR-T Effectiviteit van beleid en maatregelen monitoren aan de hand van doelen p.64

Milieu

ESRS E1 Klimaatverandering

- E1-1 Transitieplan voor klimaatmitigatie p.64
- E1-3 Maatregelen en middelen wat betreft beleid ten aanzien van klimaat verandering p.65
- E1-5 Energie consumptie en energiemix p.65
- E1-6 Bruto scope 1, 2, 3 en totale GHG emissies p.66

ESRS E4 Biodiversiteit en ecosystemen

- E4-1 Transitieplan op en meeweging van biodiversiteit en ecosystemen in strategie en businessmodel p.67
- SBM-3 Materiële impacts, risico's en kansen en de wisselwerking daarvan met strategie en businessmodel p.67

- E4-2 Beleid ten aanzien van biodiversiteit en ecosystemen p.68
- E4-3 Maatregelen en middelen wat betreft biodiversiteit en ecosystemen p.68
- E4-4 Doelen wat betreft biodiversiteit en ecosystemen p.68
- E4-5 Impactmaatstaven wat betreft biodiversiteit en ecosystemen p.68

ESRS E5 Materiaal gebruik en circulaire economie

- E5-1 Beleid ten aanzien van materiaalgebruik en circulaire economie p.69
- E5-2 Beleid en middelen inzake materiaalgebruik en circulaire economie p.69
- E5-3 Doelen wat betreft materiaalgebruik en circulaire economie p.70
- E5-4 Materiaalinstroom p.71
- E5-5 Materiaaluitstroom p.71

Sociaal

ESRS S1 Eigen werknemers

- S1-1 Beleid ten aanzien van eigen personeel p.72
- S1-2 Processen om met eigen werknemers en werknemersvertegenwoordigers te overleggen over impacts p.73
- S1-3 Herstelprocessen voor negatieve impacts en kanalen voor eigen werknemers om zorgen kenbaar te maken p.74
- S1-4 Acteren op materiële impacts op eigen personeel en benaderingen om wat eigen personeel betreft materiële risico's te mitigeren en materiële kansen te benutten, en de effectiviteit van die maatregelen en benaderingen p.74
- S1-5 Doelen wat betreft het beheersen van materiële impacts, het bevorderen van positieve impacts, alsmede het beheersen van risico's en kansen p.75
- S1-6 Kenmerken van de werknemers van de onderneming p.75
- S1-7 Kenmerken van medewerkers niet in loondienst onder het eigen personeel van de onderneming p.76
- S1-13 Trainingen en ontwikkeling van competenties p.76
- S1-14 Veiligheids- en gezondheidsmaatstaven p.76

Bestuurlijk

ESRS G1 Zakelijk gedrag

- G1-1 Beleid ten aanzien van zakelijk gedrag en bedrijfscultuur p.77
- G1-3 Preventie en opsporing van corruptie of omkoping p.78
- G1-4 Incidenten van corruptie of omkoping p.79
- G1-5 Politieke invloed en lobbyactiviteiten p.79

Voor een betere wereld en sierteeltsector

Royal FloraHolland verbetert sinds 2022 geleidelijk haar jaarlijkse duurzaamheidsrapportage conform de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD). In het jaarverslag over 2025 zijn we wettelijk verplicht om aan deze rapportage-eisen van de Europese Unie te voldoen. De Europese Commissie wil met de CSRD de ESG-rapportage van ondernemingen laten aansluiten bij hun financiële rapportage. Hierdoor kunnen belanghebbenden de economische activiteiten van ondernemingen op een gelijkwaardige basis toetsen en beter beoordelen in hoeverre zij duurzaam financiële en niet-financiële waarde creëren.

De CSRD is door *European Financial Reporting Advisory Group* (EFRAG) uitgewerkt in duurzaamheidsrapportage-standaarden: de *European Sustainability Reporting Standards* (ESRS). Voor dit duurzaamheidsverslag over 2023 vormen de ESRS-en, gepubliceerd door de Europese Commissie op 31 juli 2023, de basis. De verslaglegging is feitelijk van aard waarbij 43 duurzaamheidsrapportage-eisen zijn opgenomen. De ESRS-codering van de eis staat bij elke paragraaf vermeld. In deze rapportage is het proces van de dubbele materialiteitsanalyse opgenomen, waar Royal FloraHolland volgens de algemene vereisten van ESRS 1 mee begonnen is. Bij een dubbele materialiteitsanalyse wordt niet alleen gekeken naar de impact van de activiteiten van Royal FloraHolland op mens en milieu, maar ook naar de financiële impact van deze onderwerpen op Royal FloraHolland (in positieve of negatieve zin). Verantwoordelijkheden worden vastgesteld en de governance van duurzaamheid en de CSRD-duurzaamheidsrapportage zijn breed verankerd binnen Royal FloraHolland. In 2024 blijven we - met onze stakeholders - de materiële onderwerpen monitoren en valideren.

De komende jaren maken we onze duurzaamheidsrapportage elk jaar completer. We omarmen de CSRD als kans om sneller te verduurzamen en onze kennis en inzichten te vergroten met behulp van relevante kengetallen. Daarmee brengen we ook de rapportages naar een steeds hoger niveau, zodat deze vanaf boekjaar 2025 voldoen aan de wettelijke CSRD-eisen.

Algemene toelichtingen duurzaamheidsverslaggeving (ESRS 2)

Algemene grondslag voor het opstellen van de duurzaamheidsverklaringen (BP-1)

De duurzaamheidsrapportage van Royal FloraHolland volgt de afbakening van de financiële rapportage. Dat betekent dat deze rapportage betrekking heeft op Royal FloraHolland inclusief groepsmaatschappijen, tenzij dat anders is aangegeven. Informatie over de waardeketen is waar relevant opgenomen.

Rapportage over specifieke omstandigheden (BP-2)

Korte termijn betekent in de context van duurzaamheidsrapportage korter dan een jaar, middellange termijn een tot vijf jaar en lange termijn langer dan vijf jaar. Dit is conform ESRS 1, paragraaf 77.

Bestuur en governance van duurzaamheid

De rol van de bestuurlijke, leidinggevende en toezichhoudende organen (GOV-1)

De rol en samenstelling van de raad van commissarissen (rvc), directie en het managementteam van Royal FloraHolland (MT-RFH) wordt beschreven in hoofdstuk Governance [zie pagina 44]. De auditcommissie van de rvc krijgt de verantwoordelijkheid van het toezicht op de duurzaamheidsverslaggeving. Het rvc-reglement zal overeenkomstig worden aangepast. De directie draagt de verantwoordelijkheid voor het strategisch risicomanagement en het in kaart brengen van de impacts, risico's en kansen met de dubbele materialiteitsanalyse. Ook is de directie verantwoordelijk voor alle beoordelingen en wijzigingen van duurzaamheidsaspecten van de strategie en het businessmodel van de onderneming. In september 2023 vond de eerste vergadering van de sustainability board plaats, waarin de directie, MT-RFH en de managers Duurzame Ontwikkeling, Real Estate & Facility Management en Corporate Control plaatsnamen. Tijdens drie informatiesessies over duurzaamheid in 2023 heeft de rvc aanvullende informatie over de duurzaamheidscontext van Royal FloraHolland tot zich genomen.

Informatie verstrekt aan en omgang met duurzaamheidsthema's door de bestuurlijke, leidinggevende en toezichhoudende organen (GOV-2)

De directie, Ledenraad en rvc bespraken in 2023 verschillende duurzaamheidsonderwerpen waaronder certificering. De sustainability board nam maandelijks strategische en operationele besluiten over duurzaamheid.

Integratie van duurzaamheidsprestaties in beloningsregelingen (GOV-3)

In de jaarlijkse doelstellingen voor 2023 van Royal FloraHolland (*Objectives, Goals, Strategy and Measures – OGS*) zijn ook duurzaamheidsdoelen opgenomen. De variabele beloning van directie, managementteam en management waren in 2023 gebaseerd op de algemene strategische doelstellingen en financiële prestaties. Het toezichthoudende orgaan (rvc) ontvangt geen variabele beloning. Het beloningsbeleid wordt toegelicht in het hoofdstuk Governance (zie pagina 46).

Due-diligenceverklaring (GOV-4)

De afdeling Duurzame Ontwikkeling voert de regie op de CSRD-duurzaamheidsrapportage. De duurzaamheidsinformatie in dit jaarverslag is samengesteld door aangewezen verantwoordelijke personen binnen lijnafdelingen van Royal FloraHolland. Deze input is geaccordeerd door het verantwoordelijke lid van het MT-RFH of één niveau daaronder. Daarna is dit jaarverslag voorgelegd aan, en goedgekeurd door, de sustainability board, directie en rvc.

Risicobeheersing en interne controle over duurzaamheidsrapportage (GOV-5)

Sinds 2018 is ESG een van de vijf categorieën van het risicomangement bij Royal FloraHolland (zie hoofdstuk Risico's pagina 37). Naast Markt/omgeving (1), Strategie (2), Veilen en logistiek (operationeel) (3) en Financieel (4) is ESG (5) benoemd. Daarbij is governance gespecificeerd als *compliance*, veiligheid en cybersecurity. De onderwerpen van de CSRD zijn dit jaar opgenomen in het schema voor het bepalen van de "risk appetite".

Het *Internal Control Framework* richt zich op financiële rapportage en wordt nu ook ingericht voor de CSRD-data. De verantwoordelijke personen zijn vastgesteld per ESRS. Inmiddels is gestart met het in kaart brengen van de resultaten en beheersingsmaatregelen.

Strategie

Strategie, businessmodel en waardeketen (SBM-1)

Onze visie is toegelicht in het hoofdstuk 'Dit is Royal FloraHolland'. Daarnaast wordt in de hoofdstukken 'Hoe we waarde creëren' en het Directieverslag toegelicht hoe Royal FloraHolland waarde creëert vanuit haar businessmodel en strategie. Het aantal medewerkers staat vermeld bij S1-6 (zie pagina 75) en de omzet is opgenomen in de financiële rapportage (zie pagina 6).

Royal FloraHolland valt volgens NACE (Europese Nomenclatuur van Economische Activiteiten) in de sector 46.11: Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren en textielgrondstoffen en halffabricaten. Dit is de Europese statistische classificatie van economische activiteiten. NACE groepeerd organisaties op basis van hun bedrijfsactiviteiten.

Belangen en opvattingen van stakeholders (SBM-2)

Royal FloraHolland onderscheidt vijf belangrijke groepen stakeholders: kwekers, kopers, medewerkers, partners in de sierteeltsector en maatschappij.

Kwekers

Kwekers (producenten) van bloemen en planten zijn of lid-aanvoerder of niet-lid-aanvoerder van Royal FloraHolland. Aanvoerders kunnen handelen via de klok, directe verkoop of ze handelen zowel via de klok als direct. Belangenbehartiging van leden vindt plaats via de Ledenraad, die een afspiegeling is van het totale ledenbestand. Via de Ledenraad hebben leden invloed op belangrijke en strategische beslissingen. Voor productspecifieke zaken zijn er de 27 Royal FloraHolland Product Commissies (FPC's). In het hoofdstuk (zie pagina 45) is beschreven hoe leden invloed op Royal FloraHolland kunnen uitoefenen.

Kopers

De belangen van de kopers, de handelspartijen, bespreken en toetsen we tijdens diverse klantenplatforms. Daar nodigen we regelmatig een selectie van ongeveer dertig kopers uit – verdeeld volgens de klantsegmentatie (klok, directe verkoop en hybride) – voor sessies waarin zij feedback geven en spreken over strategische onderwerpen en belangrijke uitdagingen voor Royal FloraHolland. Met een jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek toetsen we of lid-kwekers, niet-lid-kwekers en kopers tevreden zijn over de verschillende aspecten van de coöperatie en de dienstverlening.

Medewerkers

De ondernemingsraad (OR) vertegenwoordigt mede de belangen van medewerkers. Medewerkers worden daarnaast regelmatig uitgenodigd om hun stem te laten horen tijdens medewerkersessies. Een van de MT-RFH-leden is verantwoordelijk voor HR (de CHRO). Met het jaarlijkse medewerkersonderzoek toetsen we de bevoegenheid en betrokkenheid van medewerkers, waarbij belangen en verwachtingen aan de orde komen. De bevindingen betrekken we bij de ontwikkeling en uitvoering van de strategie en het beleid. De vakbonden zijn onze partners in het sociaal overleg en bij het vastleggen van de collectieve arbeidsvoorwaarden.

Partners in de sierteeltsector

Onze partners in de sierteeltsector zijn onder meer Glastuinbouw Nederland, LTO Nederland, Greenports Nederland en VGB, en schemahouders en certificeringsorganisaties zoals GLOBALG.A.P., MPS, Kenya Flower Council, EHPEA, Florverde en Floriculture Sustainability Initiative (FSI). Andere relevante partners zijn Bloemen Bureau Holland, Union Fleurs, Tuinbranche Nederland, Anthos, Plantum, NWWA en Naktuinbouw, en financiers en verzekeraars. We spreken regelmatig met hen over de belangen van de sierteeltsector en nemen hun bijdragen mee in onze strategie-ontwikkeling en dagelijkse bedrijfsvoering.

Maatschappij

De maatschappelijke organisaties waarmee we regelmatig spreken zijn bijvoorbeeld overheden (gemeenten, provincies, de rijksoverheid en de Europese Unie), politici, Copa Cogeca, NGO's, Deltaplan Biodiversiteitsherstel en Wageningen University & Research (WUR). Het gaat daarbij onder meer om thema's als gebiedsontwikkeling, duurzaamheid en zakelijke randvoorwaarden voor de sierteeltsector.

Belangen meewegen

De soms kritische geluiden uit de maatschappij ten aanzien van onze sector nemen we serieus. In onze besluitvorming komen deze geluiden regelmatig aan de orde. We kiezen nadrukkelijk voor de dialoog met onze stakeholders. Mede op basis hiervan geven we de strategie en de uitvoering van het beleid van Royal FloraHolland vorm, zodat de belangen en behoeften van onze stakeholders meewegen en van invloed zijn.

Zo zijn bij de ontwikkeling van Floriday de prioriteiten van klanten/gebruikers (aanvoorders en kopers) bepalend voor de doorontwikkeling. Op basis van sessies, en in dialoog met aanvoorders en kopers, zijn veel nieuwe functionaliteiten ontwikkeld. Dat heeft de acceptatie van Floriday vergroot.

Materiële impact, risico's en kansen en de wisselwerking met de strategie en het bedrijfsmodel (SBM-3)

In 2022 voerde Royal FloraHolland een (enkelvoudige) impact-materialiteitsanalyse uit, waarbij we uitgebreid met stakeholders spraken over duurzaamheidsimpact. Dat deden we in de vorm van workshops, interviews en *online surveys*. In 2023 zijn we gestart met een dubbele materialiteitsanalyse uit volgens de eisen uit ESRS 1. Bij een dubbele materialiteitsanalyse worden zowel de impact als de (financiële) risico's en kansen voor het bedrijf volgens een gestructureerde methode in beeld gebracht (zie hieronder).

Daarbij worden de duurzaamheidsimpacts die stakeholders zien onderling vergeleken volgens scores op omvang, ernst en herstelbaarheid en waarschijnlijkheid. Daarnaast worden de risico's en kansen ingeschat van de potentiële kosten als het mis zou gaan. Voor onze dubbele materialiteits-analyse afgelopen jaar namen we de resultaten van de impact-analyse uit 2022 mee en zijn met name de risico's verder uitgewerkt.

Meerwaarde van groen

Bloemen en planten hebben bewezen positieve effecten op gezondheid en welbevinden van mensen en biodiversiteit in de stad. De Groene Agenda is een kennis- en onderzoeksprogramma van Royal FloraHolland, De Groene Stad en Wageningen University & Research. De uitkomsten van deze onderzoeken publiceert De Groene Stad in factsheets die een breed overzicht geven van wetenschappelijk bewezen meerwaarde van groen, aangevuld met aanbevelingen.

Waardecreatiemodel

In 2023 is het waardecreatiemodel van 2022 doorontwikkeld (zie pagina 7). Binnen de drie klantbeloftes van Makkelijk handelen, Passende logistiek en Slim ondernemen, is duurzaamheid onderdeel volgens de drie ESG-pijlers:

- betrouwbare en transparante sierteeltmarktplaats
- leefbare planeet
- bevoegen en vitale mensen

Managementteams van lijnafdelingen bespreken ten minste per kwartaal de kerncijfers van de organisatiedoelen. Daardoor komt er meer actie op, en begrip over, duurzaamheid en daarmee op de integratie in de strategie en bedrijfsvoering. De komende jaren verwachten we hierin verdere stappen te zetten.

Risico's

Het hoofdstuk Risico's (zie pagina 37) beschrijft hoe we relevante risico's beheersen, kansen benutten en welke maatregelen bijdragen aan het realiseren van de strategie.

Management van impact, risico's en kansen

Beschrijving van de processen om materiële impacts, risico's en kansen in kaart te brengen en te analyseren (IRO-1)

De dubbele materialiteitsanalyse is gestart volgens het concept Stappenplan dubbele materialiteitsanalyse van de Nederlandse Beroepsvereniging van Accountants (zomer 2023).

Stap 0 – Planning, rapportage en audit trail

Alle documentatie is per stap vastgelegd in een dossier, zodat de accountant gemakkelijk inzicht kan verkrijgen in het proces en de inhoud.

Stap 1 – Identificeren van de stakeholders

De vijf stakeholdergroepen van Royal FloraHolland zijn: kwekers, kopers, medewerkers, partners in de sierteeltketen en maatschappij.

Stap 2 – Vaststellen van de waardecreatie van de eigen organisatie en formuleren van de impact in de keten

Het waardecreatiemodel uit 2022 is herzien en in lijn gebracht met de middellange termijn en jaardoelen van Royal FloraHolland. De schematische weergave van de sierteeltwaardeketen, en de plek van Royal FloraHolland daarin, is in 2022 opgesteld.

Stap 3 – Opstellen van de longlist van mogelijke materiële onderwerpen

De onderwerpen op sub-sub topic niveau uit de bijlage van ESRS 1 en de onderwerpen uit de impact-materialiteitsanalyse van 2022 zijn meegenomen. De doelen van het Floriculture Sustainability Initiative zijn gebruikt. Ook is ter inspiratie gekeken naar een aantal duurzaamheidsrapportages van andere bedrijven en naar sectorspecifieke duurzaamheidsrichtlijnen zoals SASB en MSCI.

Stap 4 – Formuleren van de risico's, kansen en impact ten aanzien van de longlist

Voor de onderwerpen op de longlist zijn de risico's, kansen en impact beschreven.

Stap 5 – Kwalitatieve inschatting van de materiële topics, zowel voor de impact als de financiële materialiteit

In 2022 zijn onze stakeholders rechtstreeks geconsulteerd in workshops en enquêtes. In 2023 hebben interne experts met de bril van onze stakeholders naar de materiële risico's, kansen en impact van 66 duurzaamheidsonderwerpen gekeken. Een inschatting is gemaakt in laag, midden en hoog op vier factoren voor impact materialiteit (schaal, scope, herstelbaarheid en waarschijnlijkheid) en twee factoren financiële materialiteit (omvang en waarschijnlijkheid).

De uitkomsten van de materialiteitsanalyse zijn met de deelnemers besproken en zullen in 2024 nog verder worden gevalideerd met de directie en de sustainability board van Royal FloraHolland. In 2024 blijven we - met onze stakeholders - de materiële onderwerpen monitoren en valideren.

Facilitator van duurzaamheid in de sector

Royal FloraHolland wordt geen eigenaar van de sierteeltproducten die via haar worden verhandeld. Royal FloraHolland verleent voornamelijk een 'veilingdienst' en andere vormen van dienstverlening aan aanvoerders en kopers. Aanpassingen/ontwikkelingen op het vlak van duurzaamheid bij de teelt en het transport van sierteeltproducten moeten grotendeels van de aanvoerders en transporteurs zelf komen. De directe invloed van Royal FloraHolland op deze zaken is relatief beperkt. We willen niettemin als facilitator van duurzaamheid in de sector fungeren. Daarom zetten we ons in om de sierteeltsector zoveel mogelijk te ondersteunen bij het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de productie van sierteeltproducten.

Rapportage-eisen in ESRS opgenomen in de duurzaamheidsverklaring van het bedrijf (IRO-2)

De selectie van rapportage-eisen in dit jaarverslag zijn gebaseerd op de voorlopige materiële onderwerpen en ESRS 1 Bijlage E: Beslisboom voor het opnemen van in het kader van ESRS te rapporteren informatie, waarbij de aanwezigheid van informatie ook een belangrijke factor is.

De volgende verplichte rapportage-eisen zijn zo volledig mogelijk opgenomen:

- ESRS 2 Algemene toelichtingen duurzaamheidsverslaggeving
- Certificering - MDR Minimale rapportage-eisen
- E1 Klimaatverandering
- E4 Biodiversiteit en ecosystemen
- E5 Materiaal gebruik en circulaire economie
- S1 Eigen medewerkers
- G1 Zakelijk gedrag

Voor de lijst met rapportage eisen die in dit jaarverslag zijn opgenomen zie pagina 58.

Certificering (ESRS 2 Minimum Disclosure Requirements – MDR)

Certificering – Beleid aangenomen voor het managen van materiële duurzaamheidsthema's (MDR-P)

De markt vraagt steeds vaker om aantoonbaar duurzaam gekweekte bloemen en planten. Betrouwbaarheid en transparantie van ons platform op het vlak van duurzaamheid (Environmental, Social and Governance) zijn voorwaarden voor de reputatie en toekomstbestendigheid van de coöperatie, het bedrijf en de sierteeltsector.

Daarnaast vereist Europese wetgeving steeds transparantere rapportages over duurzaamheid door het beschrijven van beleid en aanpak op het gebied van milieu, sociaal-maatschappelijk en bestuur.

In 2023 hebben de directie, het managementteam, de RvC en Ledenraad meerdere keren gesproken over duurzaamheid in het algemeen en het certificeringsbeleid in het bijzonder. De certificaten (uit de *FSI-basket of standard*) zijn een goede manier om de materiële onderwerpen, die te maken hebben met productie van sierteeltproducten, te beheren. Daarmee ondersteunen de certificaten de betrouwbaarheid en transparantie van de sierteeltketen.

De duurzaamheidsonderwerpen in de keten van Royal FloraHolland die (ten dele) aan de orde komen in certificeringen zijn:

- klimaatverandering
- energiegebruik
- vervuiling van water
- watergebruik
- (oorzaken van) biodiversiteitsverlies
- arbeidsomstandigheden

Duurzaamheid vraagt om meer dan certificering alleen. Maar certificering is wel een belangrijke stap om objectivering, transparantie en verbetering op het vlak van duurzaamheid te realiseren. Royal FloraHolland is lid van FSI (Floriculture Sustainability Initiative), heeft zitting in het FSI bestuur en omarmt de ambitie van FSI op het vlak van duurzaamheid en certificering voor de sierteeltsector. De certificering uit de *FSI basket of standards* met drie scopes (Environmental, Good Agricultural Practice (GAP), Social) sluiten aan op de voorlopige materiële onderwerpen uit de keten en versterken daarmee de voortgang. Naast de intensieve contacten met FSI op het vlak van certificering, werkt Royal FloraHolland ook samen aan certificering met de FSI-Versnellers Handelsbedrijven en de VGB (Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten).

Certificering – Maatregelen en middelen wat betreft materiële duurzaamheidsthema's (MDR-A)

In 2023 was het beleid van Royal FloraHolland erop gericht om lid-aanvoerders en aanvoerders te motiveren en stimuleren om gecertificeerd te produceren. Daartoe hebben diverse activiteiten plaatsgevonden.

De afdeling Duurzame Ontwikkeling beschikt over een team voor het begeleiden van kwekers bij certificering. Zo kregen onder meer 45 kleinschalige kwekers ondersteuning bij hun milieuregistratie en het tonen van de certificaten op de handelsplatformen zoals Floriday en de veilingklok.

Sinds 2023 geeft Royal FloraHolland op de klok (tijdens het veilproces) aan of de betreffende aanvoerder, wiens producten geveild worden, wel of geen milieucertificaat bezit. Hierdoor kunnen kopers een weloverwogen inkoopkeuze maken op basis van de getoonde certificatinformatie.

Verder heeft Royal FloraHolland in 2023 ondersteuning geboden en voorlichting gegeven aan kwekers. Zo zijn er sessies georganiseerd met handelsbedrijven waar we lid-aanvoerders en aanvoerders hebben bijgepraat over certificering en hoe daarmee te starten. Ook startte er in FSI-verband een samenwerking om de haalbaarheid van een apart internationaal programma voor kleinschalige kwekers te onderzoeken.

Certificering – Maatstaven voor materiële duurzaamheidsthema’s (MDR-M) en Effectiviteit van beleid en maatregelen monitoren aan de hand van doelen (MDR-T)

Sinds 2019 besteden we meer aandacht aan het onderwerp duurzaamheidscertificaten. In 2023 is er ook een structurele dataverzameling opgezet. Daarmee wordt dit jaar gezien als het basisjaar om cijfers te vergelijken.

Milieucertificering wordt gezien als een opmaat naar volledige FSI2025-certificering. Daarom meten en monitoren we over de drie pijlers van FSI: milieu, GAP en sociaal. Elke maand wordt de certificeringsgraad gerapporteerd en besproken, waarbij eventuele aanvullende maatregelen overwogen worden. De certificeringsdata en -informatie wordt via Floricode verzameld bij schemahouders (bijvoorbeeld MPS en GLOBALG.A.P.) en samengevoegd. Royal FloraHolland krijgt de benodigde certificeringsinformatie voor haar systemen via automatische koppelingen met Floricode.

Certificering*

Percentage van de productomzet per FSI-pijler per jaar	2023	2022	2023 vs 2022	2019	2023 vs 2019
Milieu	83%	81%	+2%	76%	+7%
GAP	76%	74%	+2%	58%	+18%
Sociaal	38%	37%	+1%	34%	+4%
FSI compliant	70%	68%	+2%	54%	+16%

* Voor het vergelijken van de cijfers in de tabel zijn de uitgangspunten van FSI 2025 met terugwerkende kracht toegepast op de data van de verschillende jaren. De certificeringsgraad wordt gemeten als percentage van de productomzet, omdat dit een aansprekende meeteenheid is binnen Royal FloraHolland.

We hebben in 2023 vooral ingezet op milieucertificering en ook aandacht besteed aan de certificaten uit de GAP en Sociale scope van de *FSI-basket of standards*.

Dit met in het achterhoofd de FSI2025-ambitie dat eind 2025 90% van de geproduceerde en verhandelde omzet aantoonbaar duurzaam gecertificeerd is volgens de *FSI-basket of standards*.

Grotere aanvoeders zijn in de regel verder met het behalen van duurzaamheidscertificaten, waardoor 83% van de milieugecertificeerde productomzet afkomstig is van 50% van de aanvoeders en 70% van de volledig gecertificeerde productomzet (FSI-compliant) afkomstig is van 25% van de aanvoeders.

Royal FloraHolland blijft streven naar een zo hoog mogelijke certificeringsgraad en blijft kwekers begeleiden en voorlichten op het vlak van certificering.

Milieu

Klimaatverandering (ESRS E1)

Transitieplan voor klimaatmitigatie (E1-1)

Zowel de opwarming van de aarde als geopolitieke ontwikkelingen, met sterk schommelende energieprijzen tot gevolg, benadrukken de urgentie van de aanpak van klimaatverandering en de energietransitie inclusief een hogere graad van eigen opwekking. Dit heeft zijn weerslag op ontwikkelingen in de glastuinbouw en de sierteeltsector in het algemeen, en Royal FloraHolland in het bijzonder.

Onder de titel ‘Samen groener groeien’ wil Royal FloraHolland haar impact op het milieu minimaliseren en bijdragen aan de ambities voor een leefbare planeet (zoals beschreven in ESRS 2). De energietransitie van de sierteeltmarktplaats, met zijn fysieke hubs, speelt daarin een grote rol. Daarom begonnen we in 2023 een verkenning naar een haalbaar en uitvoerbaar klimaatplan, waarbij de focus ligt op:

- Royal FloraHolland gebouwen en installaties
- groepsmaatschappijen
- toeleverings- en handelsketen

Royal FloraHolland ondersteunt activiteiten in de sector via het Convenant Energie-transitie Glastuinbouw 2022-2030 en zet zich in voor de transitie in de glastuinbouw. In dit convenant staat dat de glastuinbouwsector de ambitie heeft om in 2040 economisch rendabel én klimaatneutraal te produceren. Doel is de broeikasgas-emissie in 2030 te reduceren tot 55 á 60% van de emissie in 2020.

We zien dat sommige retailers en handelsbedrijven hun toeleveringsketen vragen om de broeikasgasuitstoot vaak al in 2030 naar 50% af te bouwen. Daarbij vragen zij van hun leveranciers onderbouwde berekeningen van de uitstoot. Dit kan op termijn voor de sierteeltsector betekenen dat deze bedrijven kiezen voor producten met een relatief kleine uitstoot.

Alle reden voor de sierteeltsector om, zeker ook voor wat betreft de productie, progressie te maken met het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Royal FloraHolland heeft een leidende rol bij de ontwikkeling van FloriPEFCR, een methode, volgens EU-regels, om de milieugevolgen van sierteeltproducten te berekenen. Deze methode wordt begin 2024 gepubliceerd. Op die manier worden transparantie en objectivering van de impact van productie en transport verder vergroot.

Maatregelen en middelen wat betreft beleid ten aanzien van klimaatverandering (E1-3)

Royal FloraHolland bezit gebouwen en installaties die voor hun verwarming gas gebruiken en elektriciteit voor koeling, logistieke verdeling en verlichting. We willen het gas- en elektriciteitsverbruik terugdringen en verspilling voorkomen. We besparen op gasverbruik door bepaalde delen van kantoorruimtes af te sluiten wanneer de situatie dat toelaat en door kantoren minder te verwarmen. We besparen op elektriciteitsverbruik door in bepaalde ruimtes het verlichtingsniveau te verlagen (binnen wettelijke kaders) en over te stappen op LED-verlichting. Ook voeren we regelmatig campagnes om medewerkers te attenderen op onnodig energieverbruik. Door koelceldeuren beter te sluiten besparen we bijvoorbeeld al veel energie. Ook kijkt Royal FloraHolland steeds naar mogelijkheden om nog meer hernieuwbare energie te gebruiken, zoals zonne-energie en geothermie.

Energieconsumptie en -mix (E1-5)

In 2023 is gemiddeld 10 % van de elektriciteitsbehoefte (totaal exclusief doorlevering aan huurders) opgewekt met zonnepanelen. Bij de inkoop van stroom minimaliseert Royal FloraHolland de uitstoot van broeikasgassen op basis van de gegevens van het zogenoemde stroometiket van de leverancier. We doen dat al dan niet in combinatie met de aankoop van Garanties van Oorsprong (GVO's). Gezien het feit dat Royal FloraHolland over 2023 vrijwel uitsluitend elektriciteit verbruikt die afkomstig is van eigen zonnepanelen, of die nagenoeg emissieloos is opgewekt (in kernenergiecentrales), is er voor gekozen geen GVO's in te kopen.

Elektriciteitsgebruik door Royal FloraHolland

In 2023 was de doelstelling van Royal FloraHolland om de inkoop van elektriciteit voor eigen verbruik met 5% terug te dringen. Dit is niet gelukt. De inkoop was in 2023 nagenoeg gelijk aan 2022. Onder andere de tijdelijke extra koelcapaciteit in Naaldwijk en de logistieke transitie naar orderpicken hebben gevolgen gehad voor de energietransitie. Orderpicken vraagt om meer koelceoppervlakte zodat het product langer houdbaar blijft. Daarnaast moeten voor de werkzaamheden de lampen in de koelcel langer aanstaan.

In 2023 is een verkenning van een klimaatplan besproken met de directie. Daarbij is bepaald dat als vervolgstap scenario's worden uitgewerkt met de wettelijke eisen en overheidsreductiedoelstellingen als stip op de horizon.

Royal FloraHolland koopt elektriciteit in afkomstig uit kernenergiecentrales, waarbij nauwelijks CO₂-uitstoot vrijkomt. Kernenergie wordt momenteel door een groot deel van de maatschappij als duurzaam gezien. In Nederland zijn twee kerncentrales in ontwikkeling, en vanuit de EU Taxonomy Directive mag kernenergie opgevoerd worden als 'eligible'. Dit is een maatschappelijke opvatting en waarbij wij ons aansluiten, vanuit onze corporate doelstellingen. We beseffen dat kernenergie niet hernieuwbaar is en we volgen de maatschappelijke discussie hierover nauwgezet.

In plaats van financiële middelen in te zetten voor het compenseren van onze CO₂-uitstoot via Garanties van Oorsprong (GVO's), geven we er de voorkeur aan deze middelen in te zetten voor een structurele vermindering van onze CO₂-uitstoot.

	2023	2022
Totaal verbruik elektra (in MWh)	74.901	75.775
- Niet-duurzame oorsprong	60	68
- Duurzame oorsprong	67.397	67.038
- Zelf opgewekt duurzaam	7.444	8.670

Royal FloraHolland levert de elektriciteit en warmte die de interne dienstverlener en groepsmaatschappij CAAC gebruikt voor hun elektrotrekkers en ruimtes.

Aardgasverbruik door Royal FloraHolland

Ook op aardgasgebruik hebben we een reductiedoelstelling. Het ontwikkelen van een warmtetransitieplan en verankeren van de reductiedoelstelling in alle business-processen zijn hierbij belangrijke acties. Dit is een van de belangrijkste taken van een nieuw aan te stellen Energiemanager gebouwen en installaties die in februari 2024 van start is gegaan.

	2023	2022
Totaal verbruik aardgas (in MWh)	83.350	87.919

Aardolieverbruik

De vrachtwagens van Floriway rijden op diesel. Daarbij worden bij Royal FloraHolland een aantal andere aardolieproducten gebruikt.

	2023	2022
Totaal verbruik aardolieproducten (in MWh)	34.847	41.078

Bruto Scope 1, 2, 3 en totale Green House Gas emissies (E1-6)

Royal FloraHolland heeft de uitstoot van broeikasgassen op de fysieke hubs in Aalsmeer, Naaldwijk, Rijnsburg en Eelde berekend. Dit is gedaan volgens het Greenhouse Gas Protocol (GHG): scope 1, 2 en 3. Scope 1 betreft voornamelijk het aardgasverbruik, brandstofverbruik van vrachtwagens en leaseauto's (niet-elektrisch) en gebruik van koelmiddelen. Onder scope 2 vallen de uitstoot door ingekochte elektriciteit en de elektriciteit gebruikt door elektrische leaseauto's.

Voor scope 2 schrijft het GHG voor dat organisaties zowel een 'op locatie gebaseerde uitstoot' (location based) als een 'op de markt gebaseerde uitstoot' (market based) moeten berekenen en rapporteren. Omdat de uitstoot volgens de operationele controlemethode benaderd is, betreft het enkel het elektriciteitsverbruik door Royal FloraHolland zelf en worden huurders meegenomen in scope 3. De 'op locatie gebaseerde uitstoot' maakt gebruik van een gemiddelde emissiefactor voor de energiemix in Nederland, terwijl de 'op de markt gebaseerde uitstoot' afhankelijk is van het contract met de energieleverancier. Royal FloraHolland koopt CO₂-neutrale elektriciteit in, daarmee is er conform de marktbenadering geen uitstoot. De gepresenteerde uitstoot, in ton CO₂-equivalenten (CO₂e), is de 'op locatie gebaseerde uitstoot'.

2023 **2022**

Scope 1 GHG emissies in ton CO ₂ -equivalenten	27.109	29.509
Scope 2 GHG emissies in ton CO ₂ -equivalenten		
- market based	-	-
- location based	20.155	23.339

Scope 3: emissies niet beschikbaar.

Floriway

In 2023 startten we een onderzoek naar de uitstoot van broeikasgassen (scope 1, 2 en 3) van Floriway. Door diverse oorzaken heerst er momenteel onzekerheid in de transportsector waardoor investeringen in duurzaamheid en innovatieve doorbraken achterblijven. De meest optimale keuze voor alternatief brandstofgebruik verschilt per modaliteit, deelsector en zelfs per bedrijfsprofiel. Floriway startte in 2023 met het verzamelen van data voor het opstellen van een CO₂-reductieplan. Maandelijks registreren we het aantal gereden kilometers, het brandstofverbruik en de uren ingehuurd dienstverlening. Met deze gegevens berekenen we de uitstoot van broeikasgassen. Het betreft momenteel alleen nog de operatie van Floriway. Royal FloraHolland ziet kansen om in de toekomst, door het optimaal gebruik laten maken van Floriday met Floriway en andere transporteurs, invulling te geven aan 'minder': hetzelfde volume vervoeren met minder transportbewegingen (ritten) en minder transportkilometers.

Biodiversiteit en ecosystemen (ESRS E4)

Transitieplan en meeweging van biodiversiteit en ecosystemen in strategie en businessmodel (E4-1)

Goed toegepaste sierteeltproducten hebben het potentieel om bebouwde gebieden en steden aangenamer, leefbaarder en duurzamer te maken. Royal FloraHolland stemt haar biodiversiteitstransitieplan af op het Deltaplan Biodiversiteitsherstel, in lijn met de doelen van het *Post-2020 Global Biodiversity Framework* van de Verenigde Naties en de EU Biodiversiteitsstrategie voor 2030. Als partner van het Deltaplan dragen we bij aan het verspreiden van informatie over het herstel van biodiversiteit, zowel op onze eigen terreinen als in de gehele sierteeltsector.

Bovendien ondersteunen we Stichting De Groene Stad, een organisatie die kennis verzamelt en verspreidt over de waarde van groen in stedelijke omgevingen en samenwerking bevordert. De Groene Agenda, het kennisprogramma van Stichting De Groene Stad, draagt bij aan het vergaren van actuele wetenschappelijke kennis over de waarden van groen. Samen met partners als Wageningen University & Research doen we onderzoek om wetenschappelijke inzichten en inspiratie te bieden aan geïnteresseerden, zoals gemeentes, provincies, architecten, studenten of stedenbouwkundigen.

Royal FloraHolland bevordert biodiversiteit en ecosystemen daarnaast door:

- Het aanmoedigen en begeleiden van kwekers bij milieuregistratie en certificering.
- Een leidende rol te spelen bij de ontwikkeling van FloriPEFCR, een methode volgens EU-regels om de milieugevolgen van sierteeltproducten te berekenen.
- Mede-initiatiefnemer en -ontwikkelaar te zijn van de MIG (Milieu Indicator Gewasbeschermingsmiddelen) om de milieubelasting van het gebruik van middelen te meten en te verminderen.
- Het opstellen van regels/voorschriften voor de producten die via Royal FloraHolland worden verhandeld in het veilingreglement en de productgroep-specificaties.

Materiële impacts, risico's en kansen en de wisselwerking daarvan met strategie en businessmodel (SBM-3)

Hieronder een beschrijving van de veerkracht van aspecten van de strategie en het bedrijfsmodel van Royal FloraHolland met biodiversiteit en ecosystemen-gerelateerde fysieke, transitie- en systeemrisico's en kansen.

Kansen

- **Aandacht voor en behoud van biodiversiteit:** de vermarketing van bloemen en planten betreft weliswaar veredelde cultuurvariëteiten van planten, maar het grote assortiment dat op de sierteeltmarktplaats verhandeld wordt draagt in Nederland en wereldwijd bij aan het besef hoe divers de natuur is en aan de liefde voor die diversiteit. Royal FloraHolland kan dit actiever uitdragen dan het tot nog toe doet.
- **Stedelijke vergroening:** het aanbod op de sierteeltmarktplaats draagt, samen met de boomkwekerij- en vaste-plantensector, bij aan de vergroening van de leefomgeving in bebouwde gebieden.
- **Herstel van bestuivers:** de sierteelt kan via insectvriendelijke beplanting rond de kas en een transitie naar biologische bestrijding van ziekten en plagen (chemie vrije teelt) bijdragen aan het herstel van bestuivers.
- **Fytopanitentair:** Royal FloraHolland zet in op preventie van de insleep van nieuwe ziekten en plagen die een bedreiging vormen voor natuur en openbaar groen en werkt bij het vinden van quarantaine-organismen nauw samen met de overheid.

Opgaven

- **Minder vervuiling:** de sierteeltsector zal het gebruik van niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen moeten verminderen. Daarnaast zullen teelten onder glas, ter voorkoming van de milieubelasting, zo veel mogelijk gesloten moeten worden, zonder emissies naar bodem en water.

- **Grondstoffen:** veen vormt traditioneel de basis van potgrond. Het afgraven van hoogveen, voor aanwending als brandstof of voor toepassing in groeimedia, is onwenselijk vanuit oogpunt van biodiversiteit en klimaat. Inzet zou kunnen zijn om het gebruik van veen te minimaliseren en indien mogelijk uit te faseren, innovatie van alternatieven te stimuleren en schade aan biodiversiteit bij veenwinning tot een minimum te beperken.
- **Invasieve exoten:** de sierteeltsector produceert plantensoorten die elders in Europa en de wereld grote schade aan de natuur kunnen aanrichten door woekering. Naast beïnvloeding van de lijst met invasieve exoten (EU-regelgeving) is het zaak om te anticiperen en invasieve soorten niet te kweken of verhandelen. De leden van Royal FloraHolland hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid om hier zorgvuldig mee om te gaan.
- **CITES:** de handel in sommige soorten planten is gereguleerd of verboden onder het CITES-verdrag (the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Het is de verantwoordelijkheid van de leden van Royal FloraHolland om zich aan de regelgeving te houden.

Beleid ten aanzien van biodiversiteit en ecosystemen (E4-2)

Het beleid van Royal FloraHolland komt overeen met de toezeggingen die zijn gedaan aan het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Het omvat de acties en de resultaten daarvan om potentiële negatieve effecten op biodiversiteit en ecosystemen te voorkomen, te verzachten of te verhelpen. Als partner van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel rapporteren we elk jaar over de uitvoering van het door ons afgegeven partnercommitment. De volgende beleidslijnen vallen hieronder:

1. Transparante ESG-registratie en -certificering van sierteeltproducten en -bedrijven
2. Deelname aan het kennisprogramma De Groene Agenda
3. FloriPEFCR (milieufootprint berekening)
4. Biodiverse inrichting van de terreinen van Royal FloraHolland
5. Activering van kwekers om aan de slag te gaan met biodiversiteitsherstel

Maatregelen en middelen wat betreft biodiversiteit en ecosystemen (E4-3)

Actieplannen zijn opgesteld voor de volgende gebieden:

- De eerdergenoemde vijf toezeggingen van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.
- Voortdurende communicatie over biodiversiteit, wat dit inhoudt en hoe kwekers een positieve bijdrage kunnen leveren.
- Opstellen van een Preventie-Actieplan plantgezondheid.
- Voortzetten van het Royal FloraHolland Groenplan 2021 naar 2024.

Voor deze actieplannen worden de uren voor menskracht en financiën opgenomen in de begroting.

Doelen wat betreft biodiversiteit en ecosystemen (E4-4)

Royal FloraHolland levert een actieve bijdrage aan de aandacht voor en het behoud van biodiversiteit. Dat doen we door:

- bij te dragen aan het bewustzijn (en handelingsperspectief) ten aanzien van het belang van biodiversiteit
- een planten- en bloemenaanbod te leveren dat bijdraagt aan vergroening van de leefomgeving in bebouwde gebieden
- te werken aan (mogelijkheden tot) herstel van bestuivers door insectvriendelijke beplanting rond de kas en een transitie naar biologische bestrijding van ziekten en plagen in de kas
- preventie tegen de insleep van nieuwe ziekten en plagen (en invasieve exoten) die een bedreiging vormen voor natuur en openbaar groen
- groenplannen op onze locaties uit te voeren, met aandacht voor jaarrond bloeiende planten, meerjarig bloemrijk graslandmengsel, gemengde hagen en extra bomen

Royal FloraHolland draagt bij aan de vermindering van een negatieve impact op de biodiversiteit door:

- kwekers te stimuleren om de negatieve impact op de biodiversiteit te minimaliseren
- op de sierteeltmarktplaats geen invasieve exoten te verhandelen van de door de Europese Unie U vastgestelde lijst
- onze leden via productcommissies te informeren over de risico's van meer of minder invasie soorten
- op de sierteeltmarktplaats geen beschermde planten te verhandelen, door planten die onder CITES (the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) vallen alleen te verhandelen binnen de wettelijke regels
- samen te werken met andere partijen, bijvoorbeeld in het kader van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel

Impactmaatstaven wat betreft tot biodiversiteit en ecosystemen (E4-5)

Voor Royal FloraHolland zijn de volgende drukfactoren geïdentificeerd die veroorzaakt worden door de sierteeltmarktplaats en de productie van sierteeltproducten:

- vervuiling, bijvoorbeeld door vervoer
- grondstoffen
- invasieve exoten
- handel in gereguleerde of verboden planten (CITES)
- aantasting van het natuurlijk landschap en de natuur door onze terreinen en infrastructuur
- klimaatopwarming (door uitstoot van broeikasgassen)

In 2023 had Royal FloraHolland 72.691 m² (2022: 66.461 m²) groenstroken op de terreinen biodivers ingericht volgens haar Groenplan. De locatie Eelde is hierin niet meegenomen. In het Groenplan is een bewuste keuze gemaakt voor nieuw aan te planten bomen, gemengde hagen, vaste-planten-combinaties en bloemrijke grasland-mengsels. De eerste percelen op onze hubs in Aalsmeer, Naaldwijk en Rijnsburg zijn op deze wijze aangelegd en er zijn afspraken gemaakt over beheermaatregelen en monitoring. Daarnaast gaan we de komende jaren verder als partner van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en dragen we positief bij aan biodiversiteit met ons transitieplan, actieplannen, beleid en doelen.

Materiaalgebruik en circulaire economie (ESRS E5)

Beleid materiaalgebruik circulaire economie (E5-1)

Royal FloraHolland streeft naar circulair grondstoffengebruik, waarbij we zo min mogelijk afval produceren en grondstoffen hergebruiken. Hierbij houden we de ‘afvalhiërarchie’ aan waarin het voorkomen van afval voorop staat. Het beleid van Royal FloraHolland voor circulair materiaalgebruik richt zich op:

- duurzaam inkoopbeleid (zoals ICT-dienstverlening en onderhoud aan onze gebouwen)
- transportverpakkingen (zoals bloemenemmers en plantentrays)
- productverpakkingen (zoals plantenspotten en bloemenhoezen)
- afvalmanagement

Duurzaam inkoopbeleid

Royal FloraHolland is in 2023 begonnen met het ontwikkelen van een duurzaam inkoopbeleid. Circulariteit van gebruikte materialen en installaties speelt hierin een belangrijke rol. In 2024 geven we het duurzaam inkoopbeleid verder vorm in samenwerking met, om te beginnen, onze belangrijkste leveranciers.

Transportverpakkingen

Royal FloraHolland faciliteert de sierteeltketen met gestandaardiseerde transportverpakkingen, waardoor de efficiënte keten een zo laag mogelijke milieu-impact heeft. De beschermende functie van deze verpakkingen zorgt voor minder beschadigingen aan het product. Alle een- en meermalige plantentrays van Royal FloraHolland zijn al jaren gemaakt van mono-materiaal en 100% recyclebaar. Bij bloemen wordt het meermalig fust het meest gebruikt. Onze wens is om bij planten op een nog grotere schaal met meermalige plantentrays te gaan werken, omdat deze een lagere milieu-impact hebben. Royal FloraHolland heeft al jaren deze meermalige plantentrays in haar assortiment en probeert het gebruik daarvan te verhogen door het wegnemen van barrières voor gebruik (bijvoorbeeld aantrekkelijke prijs en het wassen van het plantenfust). Daarnaast onderzoekt Royal FloraHolland door middel van de deelname in Euro Plant Tray (EPT) de mogelijkheid tot het introduceren van gestandaardiseerde meermalige plantentrays voor heel Europa.

Productverpakkingen

Kwekers kiezen zelf de productverpakkingen die zij gebruiken, soms in overleg met klanten. Het beleid is erop gericht dat zij zich meer bewust worden van circulaire alternatieven, denk aan: minder gebruik, hergebruik, gebruik van duurzame materialen en recycling. Samen met kwekers en kopers ontwikkelen we nieuwe circulaire standaarden voor de sector.

Afvalmanagement

Samen met afvalverwerker Facilicom verwerkt Royal FloraHolland haar afvalstromen zo hoogwaardig mogelijk. We monitoren dit via een afvalmanagementsysteem. Royal FloraHolland streeft naar een uniform en geoptimaliseerd afvalmanagement voor medewerkers en klanten op al onze locaties met oog voor verduurzaming en innovatie. Recycling stimuleren we door medewerkers en klanten actief te benaderen met toelichting en sturing op een correcte inzameling.

Acties en middelen inzake materiaalgebruik circulaire economie (E5-2)

Transportverpakkingen

In 2023 namen we diverse initiatieven waaronder onze deelname in EPT met als doel om de mogelijkheden te verkennen voor het introduceren van meermalige planten-

trays voor heel Europa vanaf 2024. Meer bedrijven maken gebruik van de korte meermalige chrysantendoos Fc523. Hiermee is niet alleen 30% materiaalreductie mogelijk (2023: ca 20.000 kg) maar ook

25% beladingsvoordeel bij transport. De uitbreiding van het topkraag-assortiment bij de meermalige bloemenemmer Fc588 leidt tot 40% minder kartongebruik per verpakking, wat in 2023 een reductie van 85.000 kg opleverde (2022: circa 70.000 kg). Voor deze Fc588 ontwikkelden we in 2023 een nieuw verlaagd meermalig rek dat circa 100.000 kg karton per jaar gaat besparen vanaf de introductie in 2024. Ten slotte startten we in 2023 een onderzoek naar een alternatief voor eenmalige pallets.

Productverpakkingen

Door de juiste kennis en tools ter beschikking te stellen, maken we het voor onze leden makkelijker om een duurzamere verpakingskeuze te maken. In 2023 heeft Royal FloraHolland 12 van de 27 productcommissies (FPC's) stap voor stap begeleid in hun zoektocht naar duurzaam verpakken. Per productgroep hebben we hun situatie bekeken en concrete doelen en duurzame strategieën opgesteld die we in 2024 gaan aanscherpen. Uit een *Life Cycle Analyse-quick scan*² (LCA) naar de milieu-impact van verschillende soorten hoezen kunnen we afleiden wat de beste oplossingen zijn. Daarnaast is een prototype digitale verpakingsregister ontwikkeld, zodat ketenpartijen duurzaamheidsdata van verpakingsmateriaal in de sierteelt kunnen uitwisselen. In 2024 wordt deze doorontwikkeld.

Afvalmanagement

Om de circulariteit te vergroten onderzoeken we continu mogelijkheden om afvalstromen hoogwaardig te verwerken. Zo startten we in 2023 met het beter gesorteerd inzamelen en verwerken van kantoorafval in Aalsmeer en Naaldwijk. Denk hierbij aan koffiedrek en tissues wat we voorheen als restafval verwerkten.

We passen ook nieuwe middelen toe om de circulariteit van afvalstromen te vergroten, zoals de veegvuilpers in Aalsmeer en de groenpers in Naaldwijk. Deze zorgen ervoor dat afval compacter wordt geperst, waardoor er minder transport nodig is. Daarnaast zijn 250 afgedankte beugelkarren omgebouwd naar nieuwe inzamelmiddelen, waardoor we geen nieuw materiaal hoefden aan te schaffen. In Eelde hebben we milieu eilanden ingericht die ervoor zorgen dat werknemers en klanten het afval (beter) kunnen scheiden.

² <https://www.royalfloraholland.com/nieuws-2023/week-18/welke-bloemen-of-plantenhoes-is-het-meest-duurzaam>

Doelen wat betreft materiaalgebruik circulaire economie (E5-3)

Transportverpakkingen

De vier doelstellingen van het Plastic Pact NL (PPNL) geven richting aan het verduurzamen van het gebruik van eenmalige plastic plantentrays. In 2024 gaan we nieuwe doelstellingen bepalen omdat het Plastic Pact NL begin 2024 wordt ontbonden.

Doelen Plastic Pact Nederland 2025	Realisatie Royal FloraHolland 2023
Plastic verpakkingen zijn gemaakt van 100% recyclebaar plastic	Al onze plantentrays zijn gemaakt van 100% recyclebaar plastic
In 2025 gebruiken we 20% minder plastic dan in 2017	We maken onze eenmalige plantentrays lichter, stimuleren het gebruik van meermalige plantentrays en van andere materialen dan plastic
Minimaal 70% van alle plastic verpakkingen wordt gerecycled zonder verlies van kwaliteit	In de keten wordt volop gerecycled maar helaas zijn hier geen goede gegevens over beschikbaar
Alle eenmalige plastic verpakkingen die op de markt komen bestaan uit minimaal 35% gerecycled plastic	Eenmalige plantentrays die wij verkopen bestaan gemiddeld uit minimaal 80% gerecycled materiaal

Productverpakkingen

Royal FloraHolland faciliteert FPC's met het formuleren van doelstellingen om tot een verantwoord en circulair gebruik van verpakkingen te komen. Hiermee lopen we vooruit op verpakkingswetgeving (zoals de PPWR)³ en houden daarmee de regie. In 2023 leverden verschillende FPC's verpakkingcijfers aan, waarmee we een beter beeld konden vormen over hun materiaalkeuzes en gebruikte hoeveelheden. Door jaarlijks te meten zijn we in staat om de voortgang te volgen en kunnen we tijdig bijsturen om de doelen te halen.

³ <https://www.royalfloraholland.com/nieuws-2023/week-08/europese-green-deal-heeft-impact-op-ontwerp-en-gebruik-van-sierteeltverpakkingen>

Afvalmanagement

Samen met Facilicom heeft Royal FloraHolland onderstaande doelen voor haar afvalmanagement geformuleerd:

- Afname restafval ten opzichte van totaal gegenereerd afval.
- Afname vervuild groen ten opzichte van totaal gegenereerd afval.
- Toename herwonnen uit afval ten opzichte van totaal gegenereerd afval.
- Toename kwaliteit herwonnen uit afval ten opzichte van totaal gegenereerd afval.

Materiaalinstroom (E5-4)

Duurzaam inkoopbeleid

Royal FloraHolland is continu op zoek naar materialen die een beter duurzaamheidsprofiel hebben dan het materiaal dat nu gebruikt wordt. In 2024 brengen we de materiaalinstroom van onze belangrijkste leveranciers in kaart.

Transportverpakkingen

In 2023 gebruikten we plastic, karton en aluminium voor de productie van nieuwe meermalige verpakkingen en stapelwagens.

x 1.000 kg		2023	2022
Plastic	instroom	948	2.050
	uitstroom	245	114
Karton	instroom	845	886
	uitstroom	595	700
Aluminium	instroom	-	328
	uitstroom	2	3

Voor de productie van eenmalige transportverpakkingen en ladingdragers is plastic, hout en karton ingekocht. Omdat deze materiaalstroom sluitend is, rapporteren we er niet over. Alle kartonnen verpakkingen zijn FSC-gecertificeerd met een hoog percentage gerecycled materiaal.

Afvalmanagement

Royal FloraHolland koopt zo min mogelijk verbruiksmaterialen in. Behalve binddraad kochten we in 2023 geen verbruiksmaterialen in. Omdat er nieuwe inzamelmiddelen nodig waren, investeerde Facilicom in nieuwe containers, zodat oude beugelkarren omgebouwd en opnieuw gebruikt kunnen worden als inzamelmiddel. Door deze afgedankte beugelkarren te gebruiken voor nieuwe doeleinden hoeft Royal FloraHolland geen nieuwe inzamelmiddelen in te kopen. Ook zijn er vier nieuwe persmachines geplaatst, waardoor volume van het afval afneemt en daarmee het aantal transportbewegingen.

Materiaaluitstroom (E5-5)

Transportverpakkingen

We recyclen beschadigde en afgekeurde meermalige verpakkingen. Gerecycled plastic, karton en aluminium verwerken we zoveel mogelijk in nieuwe verpakkingen voor Royal FloraHolland zelf of in producten voor derden. De volumes zijn opgenomen in de tabel van E5-4.

Afvalmanagement

De materiaaluitstroom van Royal FloraHolland bevat vooral papier/karton, restafval, groenafval (vervuild en schoon), plastics en hout. Op de fysieke hubs van onze sierteeltmarktplaats blijft veel afval achter dat niet door ons is ingekocht. Samen met Facilicom onderzoeken we de meest duurzame en reële optie om afval te verwerken en opnieuw tot waarde te brengen. Zo wordt afval een grondstof.

Resultaten 2023 (ten opzichte van totaal gegenereerd afval)	2023	2022
Restafval	16,7%	19,8%
Vervuild groen	13,7%	21,3%
Herwonnen uit afval	74,4%	70,2%
Kwaliteit herwonnen uit afval	53,2%	44,3%

Afvalstromen op jaarbasis (in miljoenen kg)	2023	2022
Papier/karton	9,6	8,7
Restafval	3,8	4,9
Groenafval (vervuild)	3,1	5,3
Groenafval (schoon)	2,5	2,4
Plastics	2,2	2,1
Hout	1,2	1,2
Overig	0,2	0,2
Totaal gegenereerd afval	22,6	24,8

Verhouding afvalverwerking 2023	2023	2022
Recyclen	53%	44%
Composteren	21%	26%
Verbranden	26%	30%

Sociaal

Eigen medewerkers (ESRS S1)

Beleid ten aanzien van eigen personeel (S1-1)

De HR-strategie voor 2023 is het uitgangspunt voor het personeelsbeleid van Royal FloraHolland. De kernthema's zijn:

- engagement
- cultuur
- organisatie-ontwikkeling
- leiderschap
- strategische personeelsplanning
- persoonlijke ontwikkeling
- verzuim en vitaliteit
- recruitment
- verbeteren van processen en dienstverlening
- relatie met ondernemingsraad en sociale partners

Op basis van de bedrijfsstrategie stelt de afdeling HR elk jaar een jaarplan op met Objectives, Goals, Strategies and Measures (OGSM). Daarin staan doelen, KPI's en een verdeling van functies en verantwoordelijkheden.

De voortgang wordt maandelijks in het HR-management-teamoverleg besproken en teruggekoppeld aan het managementteam van Royal FloraHolland.

Het uitgangspunt van het HR beleid van Floriway is: *veilig en gezond aan het werk, nu en in de toekomst.*

De kernthema's zijn:

- Leiderschap
- Verzuim
- Werving chauffeurs
- Cultuur
- Verbeteren van processen (basis op orde)

Op basis van de bedrijfsstrategie stelt de afdeling HR van Floriway een jaarplan op. De voortgang wordt binnen HR en in het directieteam besproken.

Sociale veiligheid

Ons programma voor sociale veiligheid is in 2023 geïntensiveerd. In ons veiligheidsreglement en de gedragscode staan omgangsnormen die voor iedereen gelden die zich op de terreinen van Royal FloraHolland begeeft. Dus voor medewerkers maar ook voor derden. Dit betreft: verbaal geweld, discriminatie, ongewenste intimiteiten, pesten, fysiek geweld en intimidatie. De regels worden gehandhaafd en indien nodig volgen passende maatregelen. Omdat wij sociaal veilig en fysiek veilig willen werken, hebben we een ongevalbeleid (PDSA).

Ook voor Floriway is (sociale) veiligheid een belangrijk thema. In het 'Floriway handboek voor personeel' staan onder andere regels voor gedrag en veiligheid. Dit handboek besteedt aandacht aan veiligheid en werkinstructies in het veil- en logistieke proces. In onze 'richtlijnen disciplinaire maatregelen' die we in 2023 opstelden, zijn normeringen opgenomen voor onder andere verbaal geweld, discriminatie, ongewenste intimiteiten, pesten, fysiek geweld en intimidatie. Conform deze reglementen wordt gehandeld en volgen passende maatregelen indien deze niet worden nageleefd.

Vertrouwenpersonen

Op elke logistieke hub van Royal FloraHolland zijn vertrouwenspersonen aanwezig (veertien, verdeeld over vier hubs) en is er een coördinator. Met posters en via intranet brengen we medewerkers daarvan op de hoogte. Ook kunnen zij contact opnemen met een externe vertrouwenspersoon. Zowel lokaal als centraal stemmen het management en de afdeling HR de rollen en taken van de vertrouwenspersonen af. Bij Floriway is ook een interne en externe vertrouwenspersoon aanwezig. Via de nieuwsbrief worden medewerkers hierover geïnformeerd. De afdeling HR van Floriway stemt de rol en taak van de vertrouwenspersonen af.

Vitaliteit

Met ons vitaliteitsprogramma dragen we bij aan fitte (fysiek en mentaal) en vitale medewerkers die met plezier hun werk doen. We wijzen medewerkers actief op het belang van een goede balans tussen werk en privé. De filosofie daarachter is simpel: als jij bloeit, groeien wij mee.

Processen om met eigen werknemers en werknemersvertegenwoordigers te overleggen over impacts (S1-2)

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) is de gesprekspartner voor het managementteam van Royal FloraHolland. Zij behartigen de belangen van de medewerkers bij voorgenomen besluiten en plannen. In 2023 zijn de leden van de OR afkomstig uit de bedrijfs- onderdelen finance, commercie, logistiek (Aalsmeer, Naaldwijk, Rijnsburg en Eelde), kwekersdiensten, RE&FM en HR. Maandelijks vindt er overleg plaats tussen de OR en de bestuurder van Royal FloraHolland (indien relevant aangevuld met andere leden van het senior management). Enkele onderwerpen die we in 2023 bespraken zijn: De Nieuwe Logistiek (DNL, orderpicken), vroegveildagen, de veranderende rol van de veilingmeester, het personeelstekort, aangepast rookbeleid, het Workforce managementsysteem (WFM) en diverse organisatiewijzigingen. Net als bij Royal FloraHolland is de OR van Floriway gesprekspartner voor het directieteam van Floriway.

Sociale partners

Als sociale partners hebben we met de vakbonden FNV Agrarisch groen en CNV vakmensen in 2023 een cao afgesloten (looptijd tot 2024). Deze geldt voor alle medewerkers van sierteeltmarktplaats Royal FloraHolland. Ook overleggen we periodiek (eens per kwartaal en incidentele themasessies) met de vakbondsbestuurders en de kaderleden. De medewerkers van Floriway en CAAC vallen onder de cao beroeps-goederenvervoer. Medewerkers kunnen voor hun belangen op (laten) komen via de vakbond. Dit is vastgelegd in de cao (art. 10).

De werkgeversorganisatie Transport en Logistiek Nederland (TLN) en Sector Transport en Logistiek (STL) heeft samen met de vakbonden een nieuwe cao afgesloten met een looptijd van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2025. Hier vallen de medewerkers van Floriway onder. Floriway heeft regelmatig overleg met werkgeversorganisatie TLN en Sector Transport en Logistiek (STL). TLN is onderhandelingspartner voor de cao en juridisch advies. STL is de partner voor onder andere branchegerichte opleidingen, daarnaast is dit het instituut dat kennis over trends in de sector en marktontwikkelingen volgt en verspreidt.

Medewerkersonderzoek

In ons jaarlijks medewerkersonderzoek (MO) analyseren we de engagement van de medewerkers op teamniveau. De resultaten geven aan op welke belangrijke impactgebieden medewerkers tevreden of ontevreden zijn en daarmee wat we kunnen verbeteren. Floriway houdt voor haar medewerkers een soortgelijk jaarlijks medewerkersonderzoek. Directie, OR en teams stellen vervolgens verbeteracties op en voeren deze, elk binnen hun eigen invloedssfeer, uit.

Dialogoog

Volgens de 'beoordelings-cyclus' (Dialogoog) gaan leidinggevende en medewerker samen drie keer per jaar in gesprek over doelen en ontwikkeling: het planningsgesprek (januari), check-in (juni) en beoordelingsgesprek (december). Tussentijds is er bilateraal overleg en voor logistieke medewerkers zijn er de 'dag- en weekstarts'.

Ook bij Floriway spreken medewerkers regelmatig met hun leidinggevende, zowel individueel als binnen het team of de afdeling. In 2024 gaat Floriway de ontwikkelingsgesprekken verder professionaliseren.

Gedragscode

In de gedragscode staat beschreven wat de organisatie van medewerkers verwacht en wat medewerkers van de organisatie mogen verwachten op het gebied van:

- eerlijk zakendoen
- sociaal en fysiek veilig werken
- beschermen van informatie
- hoe wij met elkaar kunnen bijdragen aan duurzaamheid

Medewerkers zijn verplicht kennis te nemen van de gedragscode en bijbehorende e-learning. Dit is opgenomen in de cao (H3-verplichtingen werkgever). Ook Floriway kent gedragsregels waarin staat beschreven wat de organisatie van medewerkers verwacht.

Leiderschap

De directie praat leidinggevend in bijeenkomsten en calls elke maand bij over de strategie, werkkuitvoering en prioriteiten. We moedigen hen aan dit vervolgens te bespreken met hun team. Alle nieuwe leidinggevend en medewerkers die promoveren naar een leidinggevende positie krijgen een *onboarding*. Daarnaast zijn er trainingen en opleidingen beschikbaar voor het ontwikkelen van leiderschapskwaliteiten.

Herstelprocessen voor negatieve impacts en kanalen voor eigen werknemers om zorgen kenbaar te maken (S1-3)

Voor het zesde jaar op rij hebben we de betrokken- en bevoegenheid van medewerkers gemeten met een medewerkersonderzoek (MO). Met een score van 7,6 bleef het resultaat van (de engagementscore) in 2023 gelijk aan 2022. Het aantal respondenten steeg van 76% naar 79%. De afdelingen bespreken de resultaten in detail. In samenwerking met de afdeling HR maken zij zo nodig een plan om scores te verbeteren.

Het MO is een belangrijke middel waarmee medewerkers hun tevredenheid en zorgen kunnen uiten. De resultaten geven inzicht in de zorgen en tevredenheid op belangrijke impactgebieden, en daarmee wat het management kan verbeteren. De jaarlijks terugkerende impactgebieden zijn: werk, werkdruk, collega's, leidinggevend, samenwerken, arbeidsomstandigheden, kernwaarden, organisatie en strategie. In 2023 was er extra aandacht voor hoe leidinggevend verandering bewerkstelligen in hun team. Het gaat in totaal om 77 vragen verdeeld over verschillende categorieën. 95% van de vragen zijn dezelfde als de voorgaande jaren, zodat we de resultaten kunnen vergelijken. Het onderzoek laten we uitvoeren door een extern bureau. Zij verzorgen ook de analyse. Het onderzoek is anoniem, de analyse van de resultaten vindt plaats tot op teamniveau.

De respons op het MO van Floriway is ten opzichte van 2022 licht gestegen van 49% naar 54% in 2023. Duurzame inzetbaarheid is als nieuw onderwerp toegevoegd om zicht te krijgen in hoeverre de Floriway-medewerkers bekend zijn met dit thema en op welke wijze we de komende jaren hieraan kunnen werken.

Acteren op materiële impacts op eigen personeel en benaderingen om wat eigen personeel betreft materiële risico's te mitigeren en materiële kansen te benutten, en de effectiviteit van die maatregelen en benaderingen (S1-4)

Onze medewerkers maken zich het meeste zorgen om hun sociale en fysieke veiligheid. In 2023 werden campagnes en maatregelen voortgezet om de sociale en fysieke veiligheid te verbeteren. Zo zijn er trainingen en kunnen leidinggevend worden gecoacht. We startten met het stellen van normen. Bij overtreding van de normen zorgen we voor handhaving en passende maatregelen.

Vanuit de overtuiging dat we door betere samenwerking de prestaties van de organisatie verbeteren, werkten we in 2023 weer aan ons programma Organisatie Transformatie (OT). Dit is gericht op de cultuur- en gedragskant van de strategieimplementatie en transformatie waarin Royal FloraHolland zich bevindt.

Doelen wat betreft het beheersen van materiële impacts, het bevorderen van positieve impacts, alsmede het beheersen van risico's en kansen (S1-5)

Optimale engagement

Voor operations, concern, HR en onze circa tweehonderd leidinggevenden (focus-groep) is de doelstelling voor optimale engagement 7,5.

Optimale dienstverlening

Om de dienstverlening van HR te optimaliseren, is de basis van diverse HR-processen op orde gebracht met het HR-Masterplan. Het HR-beleid en de processen en instrumenten zijn vereenvoudigd en gemoderniseerd. De interne-klant is centraler komen te staan in de HR-dienstverlening.

Floriway startte in 2023 met het op orde brengen van de diverse HR-processen: van drie naar één organisatie. Tevens werken we vanaf 1 januari 2023 met één personeels-informatiesysteem.

Organisatie transformatie

Met een geïntegreerde aanpak op cultuurverandering en leiderschapontwikkeling draagt het programma Organisatie Transformatie bij aan het verbeteren van de kwaliteit van samenwerking in en tussen teams. Deze samenwerking is belangrijk en nodig voor een effectieve strategie-implementatie en voor optimale dienstverlening aan onze klanten.

Teams op orde

Door recruitment, (talent)ontwikkeling, door- en uitstroom, vitaliteit in te lijn brengen met de strategische personeelsplanning (SPP) brengt en houdt HR de teams op orde.

Kenmerken van de werknemers van de onderneming (S1-6)

Om goed zicht te houden op ons huidig en toekomstig personeelsbestand, in kwantiteit en kwaliteit, faciliteert de afdeling-HR elk jaar een strategische personeelsplanning-proces (SPP) per afdeling. Het SPP wordt jaarlijks herijkt en is een middel voor Royal FloraHolland om haar operationele en strategische doelen te realiseren. Daarbij kijken we ook naar externe factoren, zoals de arbeidsmarkt en de wensen en belangen van kwekers en klanten. Het resultaat is een jaarlijks formatieplan dat inzicht geeft in uit te voeren interventies, zoals in-, door- en uitstroom en opleidings- en ontwikkelactiviteiten.

Met onze *succession*-planning kijken we strategisch naar de interne opvolging van kritische functies binnen Royal FloraHolland. We richten ons daarbij op wendbaarheid en betrouwbaarheid van de inzet van medewerkers, door onder meer te werken aan:

- een evenwichtige verhouding tussen vast en flexibel personeel;
- het bieden van een perspectief aan flex-medewerkers, waarbij uitzicht op een volwaardige baan het uitgangspunt is;
- het verbeteren van onze processen zoals de werktijdenregeling en het functiehuis;
- en door goed te kijken naar contractvormen die beter aansluiten bij de markt, zoals met de inzet van het jaarurenmodel (contractvorm).

Personeelsverloop	2023	2022
Instroom	893	923
Uitstroom	825	842

Aantal medewerkers	2023	2022	Vast dienstverband	Tijdelijk dienstverband	Nul uren*	Full time	Part-time**	Concern	Logistiek
Man	2.625	2.567	2.149	476	225	1.255	1.370	639	1.986
Vrouw	935	925	755	180	54	214	721	349	586
Anders	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niet aangegeven	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	3.560	3.492	2.904	656	279	1.469	2.091	988	2.572

* Zowel vaste als tijdelijke dienstverbanden. ** Part-time is minder dan 38 uur.

Veel medewerkers zijn korter dan een jaar in dienst geweest. Dit zijn vooral logistieke medewerkers die kunnen kiezen uit verschillende banen buiten Royal FloraHolland. Vaak kiezen deze medewerkers voor een andere werkgever omdat zij daar meer uren (fulltime) kunnen werken.

Kenmerken van medewerkers niet in loondienst onder het eigen personeel van de onderneming (S1-7)

Royal FloraHolland maakt gebruik van uitzendkrachten en zelfstandigen, zowel bij onze logistieke afdelingen als bij concernafdelingen. Flexibele medewerkers zijn vanwege ons sterk fluctuerend werkaanbod (piek- en dalperiodes) met name binnen de logistieke afdelingen te vinden. Zelfstandigen (ZZP-ers) met specialistische kennis huren we voornamelijk voor concernfuncties in voor bepaalde periode. Dat is vooral het geval bij IT-projecten, bijvoorbeeld bij onderdelen van Floriday, en vastgoedprojecten, zoals in Aalsmeer-Oost.

Samenstelling niet medewerkers	2023
Uitzendkrachten	1.165
Zelfstandigen	143
Waarvan	
Bij logistiek	1.168
Bij concern	140
Totaal	1.308

Trainingen en ontwikkeling van competenties (S1-13)

Royal FloraHolland besteedt doorlopend aandacht aan de (persoonlijke) ontwikkeling van haar medewerkers. We stimuleren hen bewust bezig te zijn met hun ontwikkeling en loopbaankansen. Daarvoor bieden we hun middelen aan via ons learning & development-platform: de Royal FloraHolland Academy. Hierin ontsluiten we steeds nieuwe passende trainingen, workshops en e-learnings. Daarnaast hebben we ontwikkelprogramma's op maat: HortiHero's, het Young Potential Programma en het Medior Programma. We streven ernaar om samen een organisatie te creëren die continu leert.

Veiligheids- en gezondheidsmaatregelen (S1-14)

Integrale Veiligheid

Samen met medewerkers, leveranciers, kopers en kwekers werken we aan een veilige werkomgeving. Per veiligheidsthema (welzijn en sociale veiligheid, fysieke veiligheid, beveiliging en omgeving) stellen we op de sierteeltmarktplaats beleid op en rapporteren en waarborgen dit. Daarnaast verbeteren we het niveau van veiligheid per thema. Het beleid geldt voor al onze medewerkers en uitzendkrachten. Twee keer per jaar bespreekt het managementteam van Royal FloraHolland het niveau van veiligheid, hoe goed de beheersing is, of we compliant zijn en eventuele incidenten. In 2023 hebben zes acties plaatsgevonden waarin we extra aandacht vroegen voor de veiligheidsregels en het toezicht daarop. Daarnaast organiseerden we voor het eerst een 'Week van de veiligheid' met activiteiten op het gebied van veiligheid, sociale veiligheid en cybersecurity.

De beheersing en borging van de verschillende veiligheidsthema's is in 2023 verder verbeterd. Royal FloraHolland is verplicht om ernstige arbeidsongevallen te melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie. In 2023 waren er drie meldingsplichtige ongevallen. Bij één ongeval heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie onderzoek gedaan naar de toedracht. Uiteindelijk zijn hier geen bijzonderheden geconstateerd. Bij de andere ongevallen heeft Royal FloraHolland er, in overleg met de Nederlandse Arbeidsinspectie, voor gekozen om zelf onderzoek te doen en een zogenoemde werkgeversrapportage op te stellen. Van één werkgeversrapportage is inmiddels bevestigd dat deze afdoende is. Bij de andere werkgeversrapportages zijn we nog in afwachting van het definitieve oordeel van de Nederlandse Arbeidsinspectie.

In Florinews, de nieuwsbrief van Floriway, wordt regelmatig gerapporteerd over een veilige werkomgeving. Met nieuwe medewerkers bespreken we de veiligheidsinstructies en daar waar nodig wordt er in de afdelingsoverleggen aandacht aan besteed.

Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E)

De risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), zoals in de Arbo-wetgeving is opgenomen, helpt ons bij het verbeteren van veilig en gezond werken en dus ook bij het terugdringen van het aantal ongevallen. In 2023 voerden we een nieuwe RI&E-methode in. De doelen hiervan zijn: het kwalitatief verbeteren en beter toepasbaar maken, dynamischer maken en vergroten van het eigenaarschap over RI&E's. In 2022 en 2023 zijn de RI&E's geactualiseerd en stemde de OR hiermee in. Daarnaast is gestart met het uitvoeren van maatregelen uit de RI&E's. Zo zijn er in 2023 64 acties afgerond.

Floriway startte in 2023 met het opzetten van een RI&E, in samenwerking met Sector Transport & Logistiek (STL). Voorheen waren er RI&E's van de drie voorgaande bedrijven.

Bedrijfsongevallen (IF-rate)

Voor bedrijfsongevallen hanteren we de ongevallenfrequentie-index (IF-rate) als veiligheids-KPI (zie tabel). Deze IF-rate geeft de verhouding weer tussen het aantal ongevallen met verzuim en het aantal gewerkte uren in miljoenen. Daarnaast sturen we op het melden en actief opvolgen van incidenten, ook als deze nog niet hebben geleid tot letsel en/of verzuim.

In 2023 kregen 40 collega's te maken met een verzuimongeval (2022: 44), dat leidde tot 582 verzuimdagen. Daarnaast waren er 72 ongevallen met letsel. De IF-rate van 2023 is gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Onze (extra) maatregelen en inspanningen, zoals het melden en oplossen van kleine incidenten en het standaard geven van werkinstructies, werpen hiermee hun vruchten af. Dit zien we met name bij de overgang naar orderpicken in het logistieke proces op onze hub Rijnsburg. Doordat we meer sturen op preventie zijn er in 2023 veel meer veiligheidsincidenten gemeld dan de 40 verzuimongevallen: 2.180 incidenten (2022: 1.947). Op basis daarvan zijn er ruim 4.500 preventieve acties uitgevoerd.

IF-rate*	2022	Norm 2023	2023
Logistiek	14,7	13,0	12,9
Royal FloraHolland	9,9	9,0	8,8

*IF-rate = verzuimongevallen/(gewerkte uren/1.000.000).

De IF rate heeft betrekking op Royal FloraHolland zonder groepsmaatschappijen.

Floriway stuurt op het melden en actief opvolgen van incidenten. In 2024 wordt dit verder geprofessionaliseerd.

Preventiefrequentie

De preventiefrequentie (PF) geeft per afdeling de verhouding weer tussen het aantal ongevallen met verzuim en het aantal preventieve maatregelen dat is genomen om herhaling van het ongeval te voorkomen. De PF-rate wordt gebruikt bij het stellen van doelen en maatregelen om de IF-rate omlaag te krijgen.

Bestuurlijk

Bedrijfsethiek - Zakelijk gedrag (ESRS G1)

Beleid ten aanzien van zakelijk gedrag en bedrijfscultuur (G1-1)

Gedragscode

Om ervoor te zorgen dat alle medewerkers veilig en met plezier werken, stelde Royal FloraHolland een gedragscode op. Deze herzien we om het jaar en wordt in 2024 weer herijkt. De gedragscode ondersteunt medewerkers bij het kennen en toepassen van onze regels, normen en waarden. In de code komen verschillende thema's aan bod, zoals gewenst (zakelijk en integer) gedrag rondom duurzaamheid, fraude, corruptie, belangenverstrengeling en belangenbehartiging. Bij elk onderwerp lichten we het gedrag dat wij van iedere medewerker verwachten toe en hoe zij daar de juiste invulling aan kunnen geven.

De gedragscode communiceren we onder alle medewerkers. Om ervoor te zorgen dat deze bekend is, en om het gewenst gedrag van onze medewerkers te stimuleren, zijn medewerkers minstens eenmaal per twee jaar verplicht de e-learning Gedragscode te volgen. Leidinggevenden en HR monitoren de follow-up. Medewerkers die de e-learning niet hebben gedaan, kunnen niet starten of bepaalde (risicovolle) werkzaamheden niet uitoefenen. Uitzendkrachten bij Royal FloraHolland dienen kennis te nemen van de code die ze via hun uitzendbureaus krijgen.

Verspreiden actuele ontwikkelingen

Actuele ontwikkelingen binnen Royal FloraHolland en de sector publiceren we op intranet. Denk aan wijzigingen in het interne beleid of de wetgeving, maatschappelijke tendensen en economische belangen van de sector. We bespreken deze (periodiek) in weekstarts en afdelingsoverleggen.

Initiatieven

Royal FloraHolland neemt actief deel aan verschillende initiatieven en ziet het als haar verantwoordelijkheid om de veiligheid in de sector te helpen verbeteren. Leidinggevend besteden regelmatig aandacht aan de initiatieven die we ondernemen, zoals de publiek-private samenwerking Weerbare Sierteeltsector en het Cyberweerbaarheidscentrum Greenport. We betrekken medewerkers daar actief bij.

Kernwaarden

Royal FloraHolland heeft vier kernwaarden benoemd: samenwerkend, resultaatgericht, vernieuwend en betrouwbaar. Daar staan we als organisatie voor. De kernwaarden verbinden mensen in onze organisatie.

Melden van ongewenst gedrag

Samen zorgen we ervoor dat Royal FloraHolland een organisatie is waar medewerkers graag werken en waarmee relaties graag zaken doen. Daar dragen we allemaal aan bij. Iedere medewerker heeft daarvoor een eigen verantwoordelijkheid. We moedigen goed gedrag aan en geven complimenten. Maar we spreken elkaar, en derden op onze terreinen, ook aan op ongewenst gedrag en melden dit. Ongewenst gedrag – zoals diefstal, fraude, corruptie, bedreigen, pesten, discriminatie en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag – accepteren we niet. Aan meldingen van ongewenst gedrag besteden we veel aandacht. Dat kan bij de leidinggevende of de HR-afdeling en ook bij een van onze vertrouwenspersonen, of anoniem, via SpeakUp. Alle meldingen worden onderzocht en zorgvuldig behandeld.

Naleving

De gedragscode is naast het veilingreglement en het handhaving- en sanctiebeleid een kapstok voor onderliggende beleidsstukken en protocollen. Schendingen van de gedragscode kunnen gevolgen hebben op grond van het arbeidsrecht of zelfs het strafrecht. Als iemand de gedragscode niet naleeft, kan dat leiden tot disciplinaire maatregelen. Bij ernstige feiten en strafbare overtredingen doet Royal FloraHolland aangifte bij de politie.

Beleid

Royal FloraHolland verspreidt haar interne beleid met betrekking tot integer zakelijk gedrag onder anderen via het intranet. Daarvoor is het *Business Policy Framework* (BPF) ingericht. Daarmee kan elke medewerker het geldende beleid raadplegen. Bij overtredingen (of het vermoeden daarvan) en incidenten handelen we volgens een *fraudepolicy* en *responseplan*. Een melding wordt onder regie van de afdeling Compliance onderzocht en beoordeeld.

Royal FloraHolland heeft verschillende meldlijnen ingericht, waaronder een anonieme meldlijn: SpeakUp. Daarmee voldoen we aan alle onderdelen van de (verplichte) klokkenluidersregeling.

Beheermaatregelen

Royal FloraHolland heeft beheermaatregelen om overtredingen te voorkomen, te signaleren en waar nodig aan te pakken. We werken in de publiek-private samenwerking Weerbare Sierteeltsector om barrières op te richten tegen overtredingen en onze beheermaatregelen aan te scherpen. Naast ons eigen risicobeheer (het *Interne Controle Framework*) controleren de autoriteiten of er sprake is van concurrentiebevoordeling. Om te zorgen dat we scherp blijven, bespreken we vraagstukken preventief met een gespecialiseerd advocatenkantoor.

Preventie en opsporing van corruptie en omkoping (G1-3)

Royal FloraHolland neemt verschillende maatregelen om corruptie en omkoping te voorkomen. Een daarvan is de gedragscode, die de basis is voor eerlijk en transparant zakendoen. Bevoegdheden zijn naar functie ingericht en gescheiden. Er is aandacht voor het risico op belangenverstremming. Medewerkers worden gevraagd om afwijkingen te melden en kunnen daarvoor terecht bij verschillende (anonieme) meldkanalen. Afdeling Compliance houdt meldingen van misstanden, waaronder corruptie en omkoping, bij en rapporteert hierover aan de directie en RvC. Dit wordt vastgelegd in de jaarlijkse Compliance-rapportage.

Als zich een melding voordoet, ondernemen we actie volgens het *responseplan* en maken we een afweging wie van de leidinggevendenden aan het caseteam moeten worden toegevoegd.

In ons *Integrated Control Framework* (ICF) volgen we periodiek de werking van beheermaatregelen. Daarnaast hebben we een speciaal *Security Integrity Team* (SIT) ingericht, dat bestaat uit beveiligingsspecialisten, een security analist en een risk officer. Royal FloraHolland werkt binnen Weerbare Sierteeltsector nauw samen met overheidsdiensten om medewerkers, leden en klanten bewuster te maken van corruptie en omkoping. Zo vangen we signalen op en pakken deze aan. In 2023 openden we een

Centrum Weerbare Sierteeltsector (CWS) op onze hub in Naaldwijk, naast het bestaande CWS in Aalsmeer. In het CWS werken politie, bedrijfsbeveiliging van Royal FloraHolland en andere betrokken partijen met elkaar samen. De politie is hierdoor zichtbaarder aanwezig op onze locatie.

Incidenten van corruptie of omkoping (G1-4)

De laatste drie jaren zijn er geen incidenten aan het licht gekomen waarbij sprake was van incidenten van corruptie of omkoping op de sierteeltmarktplaats van Royal FloraHolland.

Politieke invloed en belangenbehartiging (G1-5)

Ook in 2023 was Royal FloraHolland, via de Vereniging Bloemenveilingen Nederland (VBN), betrokken bij verschillende voorstellen voor Europese en Nederlandse wet- en regelgeving die grote impact hebben - of zouden kunnen hebben - op het businessmodel van de veilingen, de leden van de coöperatie en de sierteeltsector als geheel. De VBN is een vereniging met twee leden: Royal FloraHolland en Plantion. Het bestuur bestaat uit de CEO van Royal FloraHolland en de algemeen directeur van Plantion. De manager Public Affairs van Royal FloraHolland voert het secretariaat. Het team Public Affairs van Royal FloraHolland voert de activiteiten van de VBN uit. De belangrijkste onderwerpen van de belangenbehartiging worden in het jaarplan Public Affairs vastgelegd en elk kwartaal herijkt. Elke maand ontvangen het managementteam van Royal FloraHolland en de algemeen directeur van Plantion een geschreven overzicht van de verrichte activiteiten inclusief de actualiteiten rondom politiek en belangenbehartiging.

De belangrijkste inhoudelijke thema's van de belangenbehartiging zijn beschreven in het hoofdstuk 'Samenwerking en belangenbehartiging' (zie pagina 19).

Zowel de Europese Unie als de Tweede Kamer brengen de lobby-activiteiten van verschillende bedrijven met een register in kaart. De VBN is ingeschreven in het EU Transparency Register onder nummer 60862364841-67. In Den Haag houdt de Tweede Kamer een register bij van organisaties waarin ook de VBN is opgenomen.

In 2023 heeft Public Affairs bij wijze van sponsoring bijgedragen aan de organisatie en aankleding (bloemstukken) van politieke bijeenkomsten, zoals de Hillenraad Horti-conventie voorafgaand aan de verkiezingen. Geen van de leden van de directie, rvc en het management van Royal FloraHolland en VBN zijn de afgelopen twee jaar in dienst geweest van de overheid in vergelijkbare posities.

Jaarrekening 2023

Royal FloraHolland in cijfers

Inhoud

Jaarrekening 2023

Geconsolideerde balans	82
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	83
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	84
Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	85
Toelichting op de geconsolideerde cijfers	86
Toelichting op de geconsolideerde balans	94
Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	106
Enkelvoudige balans	110
Enkelvoudige winst-en-verliesrekening	111
Toelichting op de enkelvoudige cijfers	112
Toelichting op de enkelvoudige balans	113
Overzicht juridische entiteiten	123

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	124
Adressen	132
Colofon	133

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

(Na voorgestelde resultaatbestemming (bedragen x € 1.000))

Activa

	Toelichting	2023	2022
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	(1)	62.045	56.406
Materiële vaste activa	(2)		
Terreinen		110.054	106.606
Bedrijfsgebouwen		277.734	284.306
Installaties, emballage en logistieke middelen		80.648	72.386
Andere vaste bedrijfsmiddelen		26.402	35.561
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar		87.214	89.033
		582.052	587.892
Financiële vaste activa	(3)		
Deelnemingen		9.620	8.829
Overige vorderingen		467	315
Latente belastingen		13.425	10.032
		23.512	19.176
Vlottende activa			
Voorraden		788	986
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	(4)	49.094	47.702
Vorderingen op deelnemingen		2.101	2.563
Overige vorderingen en overlopende activa	(5)	23.710	14.085
		74.905	64.350
Liquide middelen	(12)	4.734	23.367
Totaal		748.036	752.177

Passiva

	Toelichting	2023	2022
Groepsvermogen			
Eigen vermogen	(6)	186.929	207.308
		186.929	207.308
Voorzieningen	(7)		
Overige voorzieningen		5.745	4.862
		5.745	4.862
Langlopende schulden			
Certificaten B*	(8)	199.557	215.431
Certificaten C*	(9)	44	44
Certificaten D*	(10)	3.035	3.227
Langlopende bankleningen	(11)	4.810	6.290
Financial lease verplichtingen	(11)	2.165	4.394
Overige schulden	(11)	4.864	5.385
		214.475	234.771
Kortlopende schulden			
Kredietinstellingen	(12)	12.457	3.288
Schulden aan leden/niet-leden	(13)	71.803	78.171
Aflossingsverplichting aan leden/niet-leden	(13)	44.599	6.431
Aflossingsverplichtingen financial lease verplichtingen		2.219	3.253
Crediteuren		24.672	38.928
Statiegelden	(14)	102.442	100.008
Overige schulden en overlopende passiva	(15)	82.695	75.157
		340.887	305.236
Totaal		748.036	752.177

* Achtergestelde leningen. Deze vormen gezamenlijk met het eigen vermogen het risicodragend vermogen. Het risicodragend vermogen bedraagt ultimo 2023 € 389,6 miljoen (2022: € 423,4 miljoen).

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2023

(bedragen x € 1.000)

	Toelichting	2023	2022
Bedrijfsbaten			
Provisies		107.544	91.664
Contributies		9.870	9.512
Partij- en stapelwagenheffing		60.208	61.457
Transactie- en serviceheffing		38.633	36.105
Emballage		53.964	52.849
Verhuur stapelwagens en cc's		29.812	33.525
Verhuur onroerend goed		57.904	52.250
Wegtransport		51.225	63.229
Overige logistieke dienstverlening		21.023	19.109
Diverse opbrengsten	(19)	25.286	28.273
		455.469	447.973
Bedrijfslasten			
Lonen en salarissen	(20)	195.808	182.899
Sociale lasten		23.275	21.217
Pensioenlasten		17.406	16.658
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(21)	74.202	80.051
Overige bedrijfslasten	(22)	168.278	155.253
		478.969	456.078
Bedrijfsresultaat		-23.500	-8.105

	Toelichting	2023	2022
Bedrijfsresultaat		-23.500	-8.105
Financiële baten en lasten			
Rentelasten en soortgelijke kosten		-3.872	-1.353
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		2.575	443
		-1.297	-910
Operationeel resultaat voor belasting		-24.797	-9.015
Resultaat deelnemingen	(3)	3.184	2.362
Vennootschapsbelasting	(23)	4.661	2.181
Resultaat na belasting		-16.952	-4.472

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2023

(bedragen x € 1.000)

	Toelichting	2023	2022
Operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		-23.500	-8.105
Afschrijvingen en waardeverminderingen		74.202	80.009
Verkoopresultaat afstoting vaste activa		233	-2.689
Mutatie voorzieningen		883	-914
		51.818	68.301
Verandering in werkkapitaal			
Af-/toename voorraden		198	-195
Af-/toename handelsdebiteuren		-1.392	-6.188
Af-/toename vorderingen op deelnemingen		462	159
Af-/toename overige vorderingen		-2.887	11.914
Af-/toename schulden aan leden/niet-leden		-6.368	14.457
Af-/toename crediteuren		-13.433	11.090
Af-/toename statiegelden		2.434	-117
Af-/toename overige schulden		5.299	-8.179
		-15.687	22.941
Ontvangen rente		2.153	443
Ontvangen dividend		2.518	3.121
Betaalde rente		-1.651	-1.953
Dividenduitkering		-	-3.272
Betaalde/ontvangen winstbelasting		-6.979	-13.492
		-3.960	-15.153
Kasstroom uit operationele activiteiten		32.171	76.089

	Toelichting	2023	2022
Investeringsactiviteiten			
Investerings in materiële vaste activa		-56.440	-73.067
Desinvesteringen in materiële vaste activa		1.533	8.680
Investerings in immateriële vaste activa		-20.150	-19.172
Aflossing langlopende vorderingen	(3)	1.851	43
Investerings in financiële vaste activa	(3)	-201	-193
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-73.407	-83.709
Financieringsactiviteiten			
Mutatie rekening-courantkrediet	(12)	9.169	-1.042
Mutatie langlopende leningen	(11)	-1.480	-3.389
Financial lease verplichtingen		-2.229	-1.344
Overige schulden		-317	-690
Mutatie aflossingsverplichtingen langlopende schulden		-1.034	-71
Vermogensbijdragen		27.332	27.461
Uitbetalingen Certificaten A en E		-4.165	-4.292
Uitbetalingen Certificaten B, C en D		-4.270	-40.018
Aflossingen langlopende schulden en bankkrediet	(11)	-170	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		22.835	-23.385
Koers- en omrekeningsverschillen		-232	23
Netto kasstroom		-18.633	-30.982
Stand liquide middelen per 1 januari		23.367	54.349
Stand liquide middelen per 31 december		4.734	23.367
Mutatie liquide middelen		-18.633	-30.982

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat 2023

(bedragen x € 1.000)

	Toelichting	2023	2022
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen		-16.952	-4.472
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen			
Omrekeningsverschillen op buitenlandse deelnemingen		-34	12
Totaalresultaat		-16.986	-4.460

Toelichting op de geconsolideerde cijfers 2023

Toelichting algemeen

Doelstelling

Coöperatie Royal FloraHolland U.A., hierna te noemen Royal FloraHolland, is een coöperatie met een uitgesloten aansprakelijkheid voor haar leden. De coöperatie wil voor haar leden de hoogste verkoopopbrengsten tegen de laagste afzetkosten realiseren en daarmee samenhangende diensten en voorzieningen. Leden van de coöperatie kunnen natuurlijke personen en rechtspersonen zijn, die één of meer bedrijven uitoefenen, waarin sierteeltproducten worden geteeld. Royal FloraHolland is statutair gevestigd te Aalsmeer met het kantooradres Legmeerdijk 313, 1430 BA Aalsmeer, Nederland en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 34284016.

Aansprakelijkheid leden van de coöperatie

Royal FloraHolland heeft een statutaire uitsluiting van aansprakelijkheid voor zijn leden. Dit betekent dat de leden van de coöperatie geen aansprakelijkheid hebben voor niet-verrekende verliezen anders dan de bij de coöperatie uitstaande financiering in de vorm van certificaten. De uit het resultaat gevormde Certificaten A die op naam staan van haar leden is onderdeel van het eigen vermogen van de coöperatie. Daarnaast neemt ieder lid van de coöperatie deel in Certificaten B door een op voorstel van de directie door de Ledenraad vast te stellen percentage over door de leden af te rekenen producten via de coöperatie. Certificaten zijn achtergesteld bij vorderingen van crediteuren en andere verschaffers van vreemd vermogen. De uitkering van Certificaten B kan op voorstel van de directie en na goedkeuring door de Ledenraad, na het verstrijken van de looptijd van de betreffende jaarlagen, worden uitgekeerd indien het risicodragend vermogen ten minste 45% bedraagt. De jaarrekening is opgemaakt na voorstel resultaatbestemming. Hierdoor is het resultaat van het huidige boekjaar toegevoegd aan de algemene reserve.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Voor de presentatie van de winst-en-verliesrekening is, omwille van het inzicht in het bijzondere karakter van de activiteiten, een nadere detailering toegepast ten opzichte van de voorgeschreven modellen in het besluit modellen jaarrekening. Het gehanteerde model is uitgebreider dan het voorgeschreven model. De in de toelichting opgenomen bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld. Bij het weergeven van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening is gebruikgemaakt van de vrijstellingen van artikel 2:402 BW.

Consolidatiegrondslagen

In de geconsolideerde jaarrekening 2023 zijn opgenomen Royal FloraHolland en zijn groepsmaatschappijen waarmee Royal FloraHolland een organisatorische en economische eenheid vormt (tezamen 'de groep' genoemd). Groepsmaatschappijen zijn ondernemingen waarin Royal FloraHolland direct of indirect een beslissende zeggenschap in besturing en financieel beleid heeft. Beslissende zeggenschap wordt verondersteld aanwezig te zijn indien Royal FloraHolland meer dan 50% van het aandelenkapitaal bezit, dan wel zodanig bijzondere rechten heeft, zoals potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend, dat deze onderneming daardoor als groepsmaatschappij moet worden beschouwd.

De groepsmaatschappijen zijn integraal in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen. Het aandeel van derden in het vermogen en in het resultaat wordt afzonderlijk vermeld. Intercompany-transacties en onderlinge vorderingen en schulden worden geëlimineerd. Consolidatie en deconsolidatie geschieden op moment van verkrijging of vervreemding van de beslissende zeggenschap. De groepsmaatschappijen zijn volgens de grondslagen van waardering en resultaatbepaling van Royal FloraHolland in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt.

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva, resultaatbepaling en kasstromen

Algemeen

De grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De cijfers van vorig boekjaar worden gecorrigeerd indien dit noodzakelijk is voor verbeterd inzicht.

Valutaomrekening

De functionele valuta van Royal FloraHolland is euro. Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Niet-monetaire balansposten in vreemde valuta, die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum.

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de koersverschillen voortvloeiend uit de netto-investering in een bedrijfsuitoefening in het buitenland respectievelijk leningen die zijn aangegaan om de netto-investering in een bedrijfsuitoefening in het buitenland te financieren of effectief af te dekken. Deze koersverschillen worden rechtstreeks in de reserve omrekeningsverschillen verwerkt. De reserve omrekeningsverschillen is opgenomen onder de post Wettelijke reserves. Op de balansdatum worden de activa en verplichtingen van de bedrijfsuitoefening in het buitenland omgerekend in de presentatievaluta (de euro) tegen de

koers per balansdatum en de baten en lasten in de winst-en-verliesrekening worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum voor het jaar. De koersverschillen hieruit voortkomend worden direct in de wettelijke reserve omrekeningsverschillen verwerkt. Bij afstoting van de bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt het desbetreffende cumulatieve bedrag van de omrekeningsverschillen, dat is opgenomen in het eigen vermogen, in de winst-en-verliesrekening verantwoord als onderdeel van het resultaat op verkoop.

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de groep zich diverse oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt in de balans opgenomen als:

- het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die een actief in zich bergt, zullen toekomen aan de groep; en
- de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op basis van de verwachte economische levensduur:
 - Software: afschrijving over 3 - 7 jaar;
 - Goodwill: afschrijving over 10 jaar.

Bijzondere waardeverminderingen kunnen voorkomen als zich wijzigingen of omstandigheden voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet (volledig) terugverdiend wordt.

De kosten van ontwikkeling van software worden geactiveerd indien voldaan is aan de daaraan gestelde voorwaarden ter zake van de technische, commerciële en financiële haalbaarheid. Ter hoogte van de balanswaarde wordt een wettelijke reserve aangehouden. In het kader van een eventuele bijzondere waardevermindering wordt goodwill die is ontstaan in een overname vanaf de overnamedatum toegerekend aan de desbetreffende kasstroomgenererende eenheid die door de overname voordeel zal halen uit de overgenomen activiteiten in combinatie met de ontwikkeling van software door Royal FloraHolland.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op verwachte economische levensduur:

- Terreinen en niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare activa worden niet afgeschreven;
- Bedrijfsgebouwen en terreinvoorzieningen: afschrijving over 10 - 33 1/3 jaar;
- Installaties, emballage en logistieke middelen, transportmiddelen & andere vaste bedrijfsmiddelen: afschrijving over 2 - 20 jaar.

In de kostprijs worden de kosten van groot onderhoud opgenomen zodra de kosten zich voordoen en aan de activeringscriteria is voldaan. Deze worden, conform de componentenbenadering, afgeschreven over de geschatte termijn waarvoor het onderhoud is gepleegd. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bijzondere waardeverminderingen kunnen voorkomen als zich wijzigingen of omstandigheden voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet (volledig) terugverdiend kan worden in de toekomst. Zie ook hierna volgende toelichting, bijzondere waardeverminderingen vaste activa. De vrije gronden bestemd voor verkoop aan derden worden niet beschouwd als economisch uitwisselbaar en zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs per locatie onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

De vrije gronden bestemd voor verkoop aan handelspartijen of eigen gebruik in Aalsmeer, Naaldwijk en Rijnsburg worden beschouwd als economisch uitwisselbaar.

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten te realiseren en niet dienen voor eigen gebruik. Onder de vastgoedbeleggingen worden separaat onroerende zaken in aanbouw of ontwikkeling voor toekomstig gebruik als belegging opgenomen. De eerste waardering van een vastgoedbelegging geschiedt tegen de verkrijgingsprijs, inclusief de transactiekosten. Na de eerste verwerking worden de vastgoedbeleggingen gewaardeerd tegen historische kostprijs (minus cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen). Een vastgoedbelegging wordt niet langer geactiveerd in geval van afstoting. Bij permanente buitengebruikstelling wordt een bijzondere waardevermindering verantwoord indien geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt bepaald door het verschil tussen de netto-opbrengst en de boekwaarde van het actief en wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bij verkoop wordt het ge-realiseerde deel van de herwaarderingsreserve opgenomen in de overige reserves.

Bijzondere waardeverminderingen vaste activa

Belangrijk onderdeel van de strategie van Royal FloraHolland is het bieden van aantrekkelijke sierteeltmarktplaatsen om 'de handel' optimaal te faciliteren en aan zich te kunnen binden. Deze strategie brengt aanzienlijke investeringen in activa, vooral in gebouwen, terreinen en software met zich mee. Hierbij heeft Royal FloraHolland een langetermijnvisie, waarbij echter door marktomstandigheden en ontwikkelingen in de financiële, digitale en onroerendgoedwereld fluctuaties op middellange en lange termijn in de waardering van de vaste activa niet uit te sluiten zijn. Ondanks deze langetermijnvisie kunnen daarom deze fluctuaties leiden tot bijzondere waardeverminderingen. Royal FloraHolland evalueert periodiek zijn beleid ten aanzien van afschrijvingen, waarderingsgrondslagen en investeringen, in het bijzonder ten aanzien van investeringen in gebouwen, terreinen, goodwill en software. Op iedere balansdatum beoordeelt Royal FloraHolland of er aanwijzingen zijn dat een actief of een kasstroomgenererende eenheid aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Als dergelijke aanwijzingen aanwezig zijn, wordt de boekwaarde aan de realiseerbare waarde, zijnde de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde, van het actief getoetst. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief en de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt met de relevante disconteringsvoet. Een bijzondere waardevermindering wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Financiële vaste activa

De groep beoordeelt op elke balansdatum of een financieel actief of een groep van financiële activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Voor alle categorieën financiële activa die tegen (geamortiseerde) kostprijs worden gewaardeerd, wordt bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen, de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardevermindering bepaald en in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van het verlies bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Deelnemingen waarbij invloed van betekenis op het financiële en zakelijke beleid wordt uitgeoefend, zijn gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij een aandeelhoudersbelang van meer dan 20%. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Royal FloraHolland in deze situatie geheel

of ten dele instaat voor de schulden van de deelneming of het stellige voornemen heeft de deelneming in staat te stellen haar schulden te betalen, wordt een voorziening getroffen.

Deelnemingen waarbij geen invloed van betekenis op het financiële en zakelijke beleid wordt uitgeoefend, zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs onder aftrek van nodig geachte afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Onder de financiële vaste activa opgenomen vorderingen zijn gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, eventueel verminderd met noodzakelijke geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Fusies en overnames

Een overname wordt volgens de purchase accounting methode in de jaarrekening verwerkt. Dit betekent dat op overnamedatum de overgenomen activa en verplichtingen gewaardeerd worden tegen reële waarden. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel van de vennootschap in de reële waarden van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen op het moment van de transactie van een deelneming, wordt als goodwill verwerkt.

Voorraden

De voorraden betreffen hoofdzakelijk eenmalig fust, welke zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De verkrijgingsprijs van de voorraden wordt bepaald op grond van de First-in, First-out-regel. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De bijkomende kosten omvatten onder meer eventuele invoerrechten en andere belastingen, transport- en behandelingskosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van de voorraden. De opbrengstwaarde wordt bepaald op basis van prijzen van de meest recente verkooptransacties minus de geschatte verkoopkosten.

Vorderingen

De verstrekte leningen en overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde plus transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid. Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen, de tegoeden op bankrekeningen die worden opgenomen tegen nominale waarde. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de groep, worden als financiële vaste activa gerubriceerd.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien de groep op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld, worden voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde.

Pensioenen

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basispremies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de vennootschap. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioen-uitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen. Deze pensioenvoorzieningen worden op basis van de beste schatting gewaardeerd. Hierbij is de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. Als disconteringsvoet voor de contantmaking is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties genomen. Indien de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt niet langer is dan een jaar, is de verplichting niet tegen de contante waarde opgenomen. Toevoegingen aan en vrijval van pensioenvoorzieningen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst en verliesrekening gebracht.

Royal FloraHolland heeft sinds 1 januari 2020 de basis pensioenregeling ondergebracht bij Pensioenfonds PGB en de aanvullende pensioenregeling is vanaf 1 september 2022 als gevolg van Overgang van Onderneming ondergebracht bij Centraal Beheer PPI. De regeling

bij Pensioenfonds PGB is een voorwaardelijke middelloonregeling met voorwaardelijke indexatie. Het opbouwpercentage bedraagt 1,75%. Het bestuur van het Pensioenfonds PGB neemt jaarlijks, aan de hand van de beleidsdekkingsgraad van december, de beslissing of kan worden geïndexeerd. Voorwaarde voor (gedeeltelijke) indexatie is dat de beleidsdekkingsgraad van december boven de 110% is. De beleidsdekkingsgraad in december 2022 was 116,5%. In 2023 is het pensioen bij PGB met 7% geïndexeerd. De regeling bij Centraal Beheer PPI is een beschikbare premiereregeling. Conform de leeftijdsafhankelijke staffel wordt geld ingelegd ten behoeve van het pensioenkapitaal.

Tot en met 31 december 2019 had Royal FloraHolland een verzekerde pensioenregeling bij Nationale-Nederlanden (NN). Royal FloraHolland heeft in 2021 met de vakbonden een afspraak gemaakt over de aanwending van het gesepareerd beleggingsdepot, een depot met pensioenbestemming. De vrijgekomen gelden worden gebruikt om gedurende 4 jaar (van 1 januari 2021 tot en met 1 januari 2025) de bij NN opgebouwde pensioen onvoorwaardelijk te indexeren met 1,232%. Tot en met 2021 had Royal FloraHolland zowel bij NN als bij PGB een Partnerpensioen op opbouwbasis. Vanaf 2021 is het Partnerpensioen bij PGB op risicobasis.

Jubilea

De voorziening jubilea betreft de contante waarde van aan verstreken dienstjaren toe te rekenen kosten van toekomstige jubileumuitkeringen, rekening houdend met de kans op tussentijdse uitdiensttreding en overlijden. De contante waarde is gebaseerd op een disconteringsvoet van 3,2% (2022: 3,8%).

Reorganisatie

De voorziening reorganisatie betreft toe te rekenen kosten voor boventalligen gebaseerd op het sociaal plan. De voorziening reorganisatie is gewaardeerd op nominale waarde.

Langlopende schulden

Bij de eerste opname van langlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde. In geval dat de vervolgwaardering niet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening plaatsvindt, wordt bij de eerste waardering de reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. De langlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Certificaten

Leden participeren in het vermogen van de coöperatie door het (vol)storten en aanhouden van Certificaten A (eigen vermogen) en Certificaten B (vreemd vermogen). Daarnaast kan de coöperatie met leden, alsook met niet-leden, overeenkomen dat zij onder bepaalde voorwaarden kunnen deelnemen in het vreemd vermogen van de coöperatie en op die manier participeren in Certificaten C en Certificaten D.

Per 31 december 2016 is het dan bestaand tegoed van een lid op zijn participatierekening aangewend ter volstorting van zijn Certificaat A. Voor zover het tegoed méér dan € 20 duizend bedroeg, was het meerdere zijn tegoed op de participatierekening. Dit tegoed, alsook het participatierekeningbedrag van een oud-lid per die datum, betreft het Eindsaldo.

De voorwaarden waaronder leden en/of niet leden kunnen participeren in certificaten, waaronder bepalingen omtrent rente en uitkeerbaarheid/opeisbaarheid van de gestorte tegoeden, worden uiteengezet in artikel 17 en artikel 40 van de statuten van de coöperatie.

Kortlopende schulden

Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde. In geval dat de vervolgwaardering niet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening plaatsvindt, wordt bij de eerste waardering de reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Statiegelden

Statiegeldverplichtingen zijn opgenomen tegen de statiegeldwaarde van de op balansdatum in omloop zijnde meermalige emballage onder aftrek van een geschat bedrag voor emballage die niet retour zal komen. Jaarlijks wordt de omvang van de statiegeldverplichting bepaald op basis van de per balansdatum in omloop zijnde meermalige emballage. Op basis van de omvang van de statiegeldverplichting per balansdatum vindt een vrijval of een dotatie plaats.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst een lease bevat, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van het contract. In geval van financiële leasing (waarbij de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen) worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij het aangaan van de overeenkomst in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de leaseovereenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De initiële directe kosten van de lessee worden opgenomen in de eerste verwerking van het actief. De leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande verplichting, waarmee een constante rentevoet wordt bereikt over de resterende netto-verplichting. De leaseverplichtingen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de langlopende schulden. De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de winst-en-verliesrekening. Geactiveerde lease-objecten worden afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object

In geval van operationele leasing zijn de leasebetalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Bij operationele leases waar Royal FloraHolland acteert als lessor worden de leasebaten op tijdsevenredige basis over de leaseperiode ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Initiële directe kosten worden rechtstreeks ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Opbrengsten

Opbrengsten uit levering van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de goederen zijn overgedragen aan de koper, Royal FloraHolland niet meer over de goederen kan beschikken, de opbrengsten op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald en waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen toevloeien aan Royal FloraHolland.

Opbrengsten uit dienstverlening geschieden naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten, onder de voorwaarde dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet incidentele bedrijfsactiviteiten.

Netto-omzet

Netto omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten. De diensten die door Royal FloraHolland en haar groepsmaatschappijen worden verricht betreffen voornamelijk het veilen van bloemen en planten, het verhuren van emballage, stapelwagens en CC's, het verhuren van vastgoed en het uitvoeren van wegtransport. De met deze diensten samenhangende opbrengsten betreffen provisies over geveilde productomzet, heffingen op basis van aantallen geveilde partijen en transacties, verhuurde stapelwagens en verleende services, huuropbrengsten uit verhuur van emballage, stapelwagens, CC's en onroerend goed en opbrengsten uit verricht wegtransport. De opbrengsten worden verwerkt voor het bedrag waarop Royal FloraHolland verwacht recht te hebben in ruil voor het overdragen van toegezegde goederen of diensten, dit is de transactieprijs. Dit bedrag is exclusief de bedragen die namens derden worden geïnd (waaronder over de omzet geheven belastingen). Met de opbrengsten worden kortingen en restituties berekend op basis van met kwekers en kopers gemaakte afspraken. Bij het vaststellen van de transactieprijs wordt geen rekening gehouden met het kredietrisico.

Voor het bepalen van de transactieprijs is het uitgangspunt dat de goederen of diensten in overeenstemming met de desbetreffende overeenkomst zullen worden geleverd en dat deze overeenkomst niet zal worden geannuleerd, verlengd of anderszins zal worden gewijzigd.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat, zijnde het saldo van bedrijfsbaten en -lasten over het boekjaar, is toegerekend aan het jaar waarop het betrekking heeft. Bedrijfsbaten ('winsten'), niet zijnde productomzet, zijn verantwoord voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Bedrijfslasten ('verliezen') die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn verwerkt indien en voor zover deze voor het op maken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Resultaat deelnemingen

Van deelnemingen waarbij de groep geen beslissende zeggenschap heeft, wordt het aandeel in het resultaat van de deelneming in de winst-en-verliesrekening verantwoord volgens de nettovermogenswaarde. Voor zover er niet volgens nettovermogenswaarde wordt gewaardeerd, betreft het resultaat de in het verslagjaar ontvangen dividenden en eventuele bijzondere waardeveranderingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Dividenden

Te ontvangen dividenden van niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen en effecten, worden verantwoord zodra Royal FloraHolland het recht hierop heeft verkregen.

Belastingen

De vennootschapsbelasting is berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. Voor belastbare of verrekenbare tijdelijke verschillen is een latente belastingverplichting of latente belastingvordering opgenomen. De latente belastingvordering is opgenomen onder de vlottende activa indien verwacht wordt dat deze vordering in de toekomst

verrekenend kan worden. Voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie is een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening in de toekomst. De latente belastingverplichtingen en -vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde waarbij is uitgegaan van het geldende en toekomstige belastingtarief van 25,8%. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappijen en de verkoopprijs van de verkochte groepsmaatschappijen zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De in deze groepsmaatschappijen aanwezige geldmiddelen zijn op de aankoopprijs respectievelijk de verkoopprijs in mindering gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten zoals vorderingen, effecten en schulden, als financiële derivaten verstaan. Alle aan- en verkopen volgens standaard marktconventies van financiële activa worden opgenomen per transactiedatum, dat wil zeggen de datum waarop de groep de bindende overeenkomst aangaat.

Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Indien niet direct een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen, wordt de reële waarde benaderd door deze af te leiden uit de reële waarde van bestanddelen of van een soortgelijk financieel instrument, of met behulp van waarderingmodellen en waarderingstechnieken. Dergelijke methoden zijn onder meer:

- het gebruikmaken van recente markttransacties tussen onafhankelijke partijen;
- het gebruikmaken van de actuele reële waarde van een ander instrument dat nagenoeg hetzelfde is;
- analyse op basis van contant gemaakte kasstromen of andere waarderingmodellen.

Reële waarden van financiële instrumenten worden uiteengezet in de toelichting op de balans ten aanzien van Financiële instrumenten en risicobeheersing.

Risicobeheersing

De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van de groep zijn het renterisico, het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. Transacties in vreemde valuta vinden slechts in beperkte mate plaats. Ook activa en passiva luiden doorgaans in euro's. Uit dien hoofde is het valutarisico beperkt.

Voor een beschrijving van het beleid van de groep om deze risico's te beperken wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans 'Financiële instrumenten en risicobeheersing'.

Toelichting op de geconsolideerde balans 2023

(bedragen x € 1.000)

Vaste Activa

(1) Immateriële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop is als volgt:

	GOODWILL	SOFTWARE	2022
Stand per 1 januari 2022	12.640	39.869	52.509
Mutaties			
Investeringen	-	19.133	19.133
Overboekingen	-	-83	-83
Afschrijvingen	-1.310	-13.813	-15.123
Desinvesteringen	-	-	-
Correcties	-30	-	-30
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-
Stand per 31 december	11.300	45.106	56.406
Cumulatieve aanschafwaarde	13.104	92.300	105.404
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.804	-47.194	-48.998
Stand per 31 december 2022	11.300	45.106	56.406
	GOODWILL	SOFTWARE	2023
Stand per 1 januari 2023	11.300	45.106	56.406
Mutaties			
Investeringen	-	21.545	21.545
Overboekingen	-	221	221
Afschrijvingen	-1.424	-15.578	-17.002
Desinvesteringen	-	-	-
Correcties	319	2.598	2.917
Bijzondere waardeverminderingen	-	-2.042	-2.042
Stand per 31 december 2023	10.195	51.850	62.045

	GOODWILL	SOFTWARE	2023
Cumulatieve aanschafwaarde	13.423	112.046	125.470
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-3.228	-60.196	-63.425
Stand per 31 december	10.195	51.850	62.045

Investerings hebben betrekking op de ontwikkeling van nieuwe software en het doorontwikkelen van bestaande software. Ten laste van het resultaat van het boekjaar is een bijzondere waardevermindering gebracht van € 2 miljoen voor ontwikkelde software die niet meer gebruikt gaat worden.

De goodwill heeft betrekking op de verwerving van de aandelen van drie transportbedrijven in 2021 door Floriway Logistics B.V (Floriway).

De geschatte economische levensduur van goodwill is 10 jaar, omdat de activiteiten relatie houdend met de overgenomen vennootschappen voor een langdurige termijn zijn verworven.

Net als in 2022, hebben de hogere energie prijzen een negatieve impact op de productie- en transportvolumes in de sierteeltsector gehad. Daarnaast is het piek seizoen in 2023 als gevolg van een koude winter later gestart dan normaal. De omzet van Floriway in 2023 was als gevolg hiervan lager, naast de wisseling van een aantal klanten van transporteur. De kosten van Floriway waren ook lager echter konden onvoldoende meeveren met de lagere volumes. Floriway had te kampen met een hoog ziekteverzuim, waardoor de beoogde mix van inzet arbeid (intern / extern) niet werd gehaald. Tot slot werd door de complexiteit van de integratie naar één planningsstelsel de beoogde productiviteitsverbetering niet gerealiseerd. Dit heeft een negatief effect gehad op de resultaten van Floriway over 2023. Dit wordt gezien als “triggering event”; een aanwijzing dat de goodwill aan bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn.

Op basis van de feiten en omstandigheden bij het opmaken van de jaarrekening wordt door de directie van Floriway uitgegaan van herstel van volumes en meebewegende kosten. Het oorspronkelijke business plan voor de langere termijn blijft daardoor intact, waarbij werd uitgegaan van centralisatie van de organisatie en integratie van het planningsstelsel. Prognoses rondom omzet ontwikkeling/marge verbetering, disconteringsvoet en inputvariabelen zijn onzekerder geworden. Het betreffen inherente onzekerheden die met de waardering van immateriële vaste activa gepaard gaan.

Per ultimo 2023 is de realiseerbare waarde van de goodwill berekend op basis van haar bedrijfswaarde. Hieruit is gebleken dat geen bijzondere waardevermindering dient te worden doorgevoerd. Bij de berekening van de realiseerbare waarde ultimo 2023 is rekening gehouden met een disconteringsvoet (WACC) van 11,15% (2022: 11,90%) en een vrije kasstroom groei van gemiddeld 20% per jaar. De kasstroomprognoses zijn gebaseerd op de meest recente prognoses opgesteld door de directie van Floriway (2024-2029) en de begroting 2024 goedgekeurd door de aandeelhouders. Voor de periode daarna zijn de geprognosticeerde kasstromen door de directie van Floriway gebaseerd op een extrapolatie van de kasstromen, rekening houdend met een constante groeivoet van 1,8% per jaar (2022: 1,5%). Als onderdeel van de sensitiviteitsanalyse van de realiseerbare waarde heeft management een tweetal scenario's uitgewerkt gebaseerd op 40% en 60% lagere vrije kasstromen op de langere termijn als gevolg van lagere omzet ontwikkeling en lagere marge verbeteringen. In het scenario met 40% lagere vrije kasstromen bedraagt de headroom 43% van de realiseerbare waarde. In het scenario berekend met ruim 60% lagere toekomstige vrije kasstromen ten opzichte van het eerst toegelichte scenario is de headroom nihil. Dit houdt in dat in geen van de scenario's een bijzondere waardevermindering doorgevoerd zou moeten worden.

Indien in het eerst toegelichte scenario de gehanteerde WACC 20% hoger is, zou er ook geen sprake zijn van een bijzondere waardevermindering. In dit geval bedraagt de headroom 60% van de realiseerbare waarde.

Goodwill is ontstaan ten tijde van overname van de volgende vennootschappen:

	2023	2022
Blueroots B.V.	424	509
Floriway Logistics B.V.	9.741	10.755
Overige	30	36
Totaal	10.195	11.300

De geschatte economische levensduur van goodwill is 10 jaar, omdat de activiteiten relatie houdend met de overgenomen vennootschappen voor een langdurige termijn zijn verworven.

(2) Materiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	STAND PER 1 JANUARI 2022	INVESTERINGEN	OVERBOEKINGEN	AFSCHRIJVINGEN & WAARDE- VERMINDERINGEN	DESINVESTERINGEN	STAND PER 31 DECEMBER 2022
Terreinen						
Terreinen	78.681	1.838	1.990	0	-5.286	77.222
Terreinvoorzieningen	27.084	4.450	3.525	-2.847	-2.827	29.384
Subtotalen	105.765	6.288	5.514	-2.847	-8.113	106.606
Bedrijfsgebouwen	284.150	26.394	4.939	-31.173	-3	284.306
Installaties, emballage en logistieke middelen						
Installaties	25.824	4.686	3.869	-4.118	-225	30.037
Emballage en middelen t.b.v. het logistieke proces	38.293	10.470	1.863	-8.276	-	42.349
Subtotalen	64.117	15.156	5.732	-12.393	-225	72.386
Andere vaste bedrijfsmiddelen	43.262	4.102	1.311	-12.773	-341	35.561
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar						
Terreinen en panden	62.619	73	208	0	2	62.902
Bedrijfsmiddelen in uitvoering	21.688	19.042	-14.599	-	-	26.131
Subtotalen	84.307	19.115	-14.392	0	2	89.033
Totalen 2022	581.601	71.054	3.104	-59.186	-8.680	587.892

> Toelichting op de
geconsolideerde balans 2023

	STAND PER 1 JANUARI 2023	INVESTERINGEN	OVERBOEKINGEN	AFSCHRIJVINGEN & WAARDE- VERMINDERINGEN	DESINVESTERINGEN	STAND PER 31 DECEMBER 2023
Terreinen						
Terreinen	77.222	1.564	-853	-	-191	77.742
Terreinvoorzieningen	29.384	1.778	4.411	-3.261	-	32.312
Subtotalen	106.606	3.342	3.558	-3.261	-191	110.054
Bedrijfsgebouwen	284.306	15.671	10.548	-31.840	-951	277.734
Installaties, emballage en logistieke middelen						
Installaties	30.037	9.764	3.200	-5.237	-	37.764
Emballage en middelen t.b.v. het logistieke proces	42.349	6.758	2.400	-8.623	-	42.884
Subtotalen	72.386	16.522	5.600	-13.860	-	80.648
Andere vaste bedrijfsmiddelen	35.561	1.336	744	-10.837	-402	26.402
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar						
Terreinen en panden	62.902	-	1	-	-1	62.902
Bedrijfsmiddelen in uitvoering	26.131	18.853	-20.672	-	-	24.312
Subtotalen	89.033	18.853	-20.671	-	-1	87.214
Totalen 2023	587.892	55.724	-221	-59.798	-1.545	582.052

	TERREINEN	BEDRIJFS- GEBOUWEN	INSTALLATIES, EMBALLAGE EN LOGISTIEKE MIDDELEN	ANDERE VASTE BEDRIJFS- MIDDELEN	NIET AAN DE BEDRIJFS- UITOEFENING DIENSTBAAR	2023	2022
Cumulatieve aanschafwaarde	156.717	1.021.584	338.570	189.530	141.060	1.847.461	1.793.503
Cumulatieve afschrijving & waardeverminderingen	-46.663	-743.850	-257.922	-163.128	-53.846	-1.265.409	-1.205.611
Stand per 31 december	110.054	277.734	80.648	26.402	87.214	582.052	587.892

De terreinen die niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn betreffen vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen en voor verkoop aan derden. De vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen worden aangehouden voor toekomstige verkoop aan klanten van Royal FloraHolland ter ondersteuning van de centrale sierteeltmarktplaatsfunctie.

De reële waarde van terreinen en panden die niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn bedraagt € 138,8 miljoen (2022: € 132,4 miljoen).

Bedrijfsmiddelen in uitvoering betreffen investeringen die per balansdatum nog niet in gebruik zijn genomen. De investeringen die gedurende het jaar in gebruik genomen worden, zijn via de kolom 'overboekingen' aan de juiste activacategorie toegekend. Investerings die in 2023 in gebruik zijn genomen, zijn onder andere het bouw en woonrijp opleveren van Aalsmeer Oost, het vrijmaken van dieselmotorenemissie (DME), uitbreiding van koelcellen in Aalsmeer en orderpicken Rijnsburg.

Investerings die ultimo 2023 nog niet in gebruik zijn genomen, zijn onder andere de verdere uitbreiding van koelcellen in Aalsmeer, de renovatie van het koelsysteem in Naaldwijk en het vervangen van de TL verlichting door LED concern breed.

De boekwaarde van de terreinen bevat een bedrag van € 5,2 miljoen waarover Royal FloraHolland geen juridisch eigendom heeft. Dit betreft het terrein dat door Royal FloraHolland in erfpacht is uitgegeven aan Plant Port 2 B.V. en waarop het Green Horti Center is gevestigd.

Materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur.

(3) Financiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	DEELNEMINGEN	OVERIGE VORDERINGEN	LATENTE BELASTINGEN	2023	2022
Stand per 1 januari	8.829	315	10.032	19.176	19.410
Mutaties					
Investerings	49	152	-	201	193
Desinvesterings	-	-	-	-	-
Resultaat deelnemings	3.184	-	-	3.184	2.374
Dividenduitkering	-2.518	-	-	-2.518	-3.121
Verstrekkings	-	-	-	-	-
Aflossings	-	-	-	-	-99
Toevoegings	-	-	5.320	5.320	6.033
Reclassificaties	-	-	-1.927	-1.927	-
Bijzondere waardevermindering	-	-	-	-	-5.670
Overige mutaties	76	-	-	76	56
Stand per 31 december	9.620	467	13.425	23.512	19.176

Latente belastingvorderings en -schulden binnen de fiscale eenheid worden gesaldeerd gepresenteerd. Per 31 december 2023 resulteert dit in een actieve belastinglatentie. De latente belastingpositie vindt haar oorsprong enerzijds in actieve latenties als gevolg van (1) verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa door bereiken van de fiscale bodemwaarde en gevormde herinvesteringsreserve op onroerend goed, (2) fiscaal verrekenbare verliezen en (3) fiscaal niet erkende voorzienings. Anderzijds wordt de latente belastingpositie bepaald door passieve latenties als gevolg van (1) verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa inzake onderhoudskosten welke fiscaal direct in de winst-en-verliesrekening zijn verantwoord in plaats van activering op de balans en (2) de in het verleden gevormde fiscale voorziening voor groot onderhoud.

De voorziening latente belastingen is gevormd op basis van het huidige en toekomstige vennootschapsbelastingtarief van 25,8%. De voorziening heeft een looptijd langer dan één jaar.

Uitsplitsing van de boekwaarde van de deelnemingen per balansdatum is als volgt:

	2023	2022
Plant Port I B.V.	3.270	2.974
Veiling Rhein Maas GmbH & Co KG	3.721	3.290
Plantion Holding B.V.	1.225	1.225
Overige deelnemingen	1.404	1.340
Totalen	9.620	8.829

Deelnemingen

Resultaat deelnemingen in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening bedraagt een winst van € 3,2 miljoen (2022: winst van € 2,4 miljoen).

Overige vorderingen

Onder deze post zijn begrepen leningen aan gelieerde ondernemingen voor een bedrag van € 467 duizend (2022: € 316 duizend). Leningdelen die afgelost worden binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn opgenomen onder de vlottende activa (€ 67 duizend). De leningen hebben een resterende looptijd korter dan 5 jaar voor een bedrag van € 172 duizend (2022: € 122 duizend) en een looptijd langer dan 5 jaar voor een bedrag van € 296 duizend (2022: € 193 duizend).

Transacties met verbonden partijen

Alle transacties met de deelnemingen hebben plaatsgevonden tegen markconforme condities. Verbonden partijen van Royal FloraHolland zijn te onderscheiden in deelnemingen en overige verbonden partijen. Overige verbonden partijen zijn: Brancheorganisatie Sierteeltproducten, Floriculture Sustainability Initiative (FSI), Nationale Coöperatieve Raad (NCR), Personeelsvereniging Bloemenveiling FloraHolland, Stichting Bloemenbureau Holland (BBH), Stichting De Groene Stad, Stichting Derdengelden FloraXchange, Stichting Goede Doelen FloraHolland, Stichting Greenport Aalsmeer, Stichting Greenport Westland Oostland, Stichting Greenports Nederland, Stichting Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector (HOT), Stichting Hortipoint, Stichting Innovatie Glastuinbouw (SIGN), Stichting Kom in de Kas, Stichting MPS, Stichting Obligatiehouders FloriWorld, Stichting Seniorenclub FloraHolland Naaldwijk, Stichting Tuinbouw Ondernemersprijs, Vereniging Bedrijventerrein Locatie Oost, Vereniging Nederlandse Tuinbouwraad (NTR), Vereniging van Bloemenveilingen, Vereniging van Eigenaren Trade Parc Westland, Vereniging van Eigenaren VBA-Zuid Terrein, Stichting Florilog, Sierteelt Verpakkingspool CV, leden van de raad van commissarissen en de directie. De aard van de voornaamste transacties met verbonden partijen betreft financiering, kopers- en kwekersheffingen en loon- en algemene kosten.

Vlottende Activa

Vorderingen

(4) Handelsdebiteuren

Alle vorderingen opgenomen onder de handelsdebiteuren hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

(5) Overige vorderingen en overlopende activa

	2023	2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11.912	1.902
Vooruitbetaalde kosten	5.966	10.655
Overige vorderingen	392	716
Overlopende activa	5.440	812
Stand per 31 december	23.710	14.085

Overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar. De toename van de belastingen en premies sociale verzekeringen wordt voornamelijk veroorzaakt door een vordering op de Belastingdienst met betrekking tot vennootschapsbelasting over 2022 en 2023 van totaal € 9,5 miljoen. De afname van de vooruitbetaalde kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager aantal aan vooruitbetalingen ten opzichte met 2022. De toename van de overlopende activa wordt met name verklaard door een toename van het bedrag aan nog te factureren opbrengsten en nog door te belasten kosten ten opzichte van 2022.

Groepsvermogen

(6) Eigen vermogen

Het eigen vermogen bedraagt per balansdatum € 186,9 miljoen (2022: € 207,3 miljoen). Het geconsolideerde eigen vermogen wijkt niet af van het enkelvoudig eigen vermogen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

(7) Voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	4.862	5.775
Mutaties		
Toevoegingen	1.080	259
Onttrekkingen	-197	-1.172
Stand per 31 december	5.745	4.862

De overige voorzieningen betreffen voorzieningen voornamelijk jubileumuitkeringen (€ 3,8 miljoen) en uitkeringen uit hoofde van reorganisatie (€ 1,2 miljoen). De reorganisatievoorziening heeft voornamelijk betrekking op de beëindiging van de activiteiten van Flower Handling Services per 31 december 2023. De voorzieningen hebben overwegend een looptijd langer dan 1 jaar.

Langlopende schulden

De saldi verantwoord onder de langlopende schulden van Certificaten B, Certificaten C en Certificaten D per 31 december 2023 hebben een looptijd langer dan 1 jaar. De uitbetalingen die gedurende 2024 zullen plaatsvinden hebben een looptijd korter dan 1 jaar en zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

(8) Certificaten B

	2023	2022
Stand per 1 januari	215.431	227.334
Mutaties		
Bijboeking vermogensbijdrage	25.572	25.282
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-1.797	-35.035
Uitbetalingen in volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-39.649	-2.150
Stand per 31 december	199.557	215.431
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	39.649	2.150
Looptijd >1 en <5 jaar	102.482	121.770
Looptijd > 5 jaar	97.076	93.662
Totaal	239.206	217.582

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals in de tabel toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

Evenals voorgaand jaar bestaat de vermogensbijdrage uit een ingehouden bijdrage van 0,5% van de productomzet van leden en niet-leden. In 2023 bedroeg het totaalbedrag van de ingehouden vermogensbijdrage (verdeeld over de Certificaten A, B en D) € 27,3 miljoen (2022: € 27,5 miljoen).

Volgens de statuten, artikel 17 lid 4e, is bepaald dat indien de ratio Risicodragend Vermogen de bovengrens te boven gaat, de Ledenraad op voorstel van de directie kan besluiten meer dan alleen de oudste jaarlaag vervroegd af te lossen. In de algemene ledenvergadering van juni 2016 is besloten om als bovengrens van het Risicodragend Vermogen 55% aan te houden.

De bijschrijvingen op de Certificaten B worden rentedragend per 1 januari volgend op het jaar van bijschrijving.

In 2023 zijn geen jaarlagen afgelost, omdat jaarlaag 2014 reeds in 2022 vervroegd is afgelost. Jaarlaag 2015 wordt in 2024 afgelost. Over 2023 is er 1% rente vergoed (2022: 0,0%). In 2024 zal naar verwachting een bedrag van € 4 miljoen (2023: € 2,7 miljoen) worden uitbetaald aan gestopte leden. In 2024 wordt jaarlaag 2015 afgelost.

In artikel 17 lid 4h van de statuten is geregeld dat de Certificaten B zijn achtergesteld bij alle vorderingen van derden op Royal FloraHolland.

(9) Certificaten C

	2023	2022
Stand per 1 januari	44	247
Mutaties		
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-	-
Uitbetalingen volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-	-309
Overige mutaties	-	106
Stand per 31 december	44	44
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	-	309
Looptijd >1 en <5 jaar	44	44
Looptijd > 5 jaar	-	-
Totaal	44	353

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals in de tabel toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

De op de Certificaten C ingelegde bedragen worden na vijf jaar opeisbaar. Over 2023 is een rente vergoed van 1,5% (2022: 0,5%).

In artikel 17 lid 5 van de statuten is geregeld dat de Certificaten C zijn achtergesteld bij alle vorderingen van derden op Royal FloraHolland en van houders van Certificaten B.

(10) Certificaten D

	2023	2022
Stand per 1 januari	3.227	3.193
Mutaties		
Bijboeking vermogensbijdrage	372	448
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-11	-411
Uitbetalingen volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-553	-3
Stand per 31 december	3.035	3.227
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	553	3
Looptijd >1 en <5 jaar	1.437	1.653
Looptijd > 5 jaar	1.598	1.574
Totaal	3.588	3.230

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals in de tabel toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

De bijschrijvingen op de Certificaten D worden rentedragend per 1 januari volgend op het jaar van bijschrijving. In 2023 is er geen jaarlaag vervroegd afgelost. Over 2023 is een rente van 1% vergoed (2022: 0,0%). In 2024 zal naar verwachting een bedrag van € 52 duizend (2022: € 14 duizend) worden uitbetaald aan gestopte niet-leden.

In artikel 17 lid 5 van de statuten is geregeld dat de Certificaten D zijn achtergesteld bij alle vorderingen van derden op Royal FloraHolland en van houders van Certificaten B.

(11) Langlopende bankleningen en Overige schulden

	LANGLOPEN- DE BANK- LENINGEN	FINANCIAL LEASE VERPLICHT- TINGEN	OVERIGE SCHULDEN	2023	2022
Stand per 1 januari	6.290	4.394	5.385	16.069	21.280
Mutaties					
Aflossing	-	-	-170	-170	-1.822
Toevoeging	-	-	-	-	370
Overige mutaties	-1.480	-2.229	-351	-4.060	-3.759
Stand per 31 december	4.810	2.165	4.864	11.839	16.069

Het saldo langlopende bankleningen per 31 december 2023 heeft een looptijd tot 1 januari 2028. Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn opgenomen onder de kortlopende schulden. Voor de banklening zijn de door de tussenholding gehouden aandelen in deze groepsmaatschappij verpand, evenals de bedrijfsactiva en vorderingen. De gemiddelde rente bedraagt 6,5%. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar note 12 en de gebeurtenissen na balansdatum.

Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

(12) Kredietinstellingen en liquide middelen

“Hieronder is begrepen de kredietfaciliteit bij de banken. Royal FloraHolland heeft een kredietfaciliteit bij een syndicaat van banken voor in totaal € 195,0 miljoen, bestaande uit € 75,0 miljoen doorlopend krediet en € 120,0 miljoen ter beschikking voor korte termijn leningen van 1, 3 of 6 maanden. In 2019 is de looptijd van de faciliteit verlengd tot september 2024. Ultimo boekjaar 2023 wordt er voor € 8,0 miljoen gebruik gemaakt van de faciliteit. De belangrijkste voorwaarden voor de beschikbaarheid van deze kredietfaciliteit zijn een leverage ratio waarbij de netto-schuld niet meer dan 3,5 keer EBITDA (12-maandsperiode) mag bedragen en dat het risicodragend vermogen minimaal 35% moet bedragen. Deze twee ratio's worden twee maal per jaar gemeten en gerapporteerd.

Royal FloraHolland voldoet per 31 december 2023 aan de ratio's zoals overeengekomen in het bankconvenant. Voor deze faciliteit zijn geen zekerheden verstrekt. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de gebeurtenissen na balansdatum.

Floriway Logistics B.V. heeft een rekening courant krediet van totaal € 5 miljoen, hiervan is per 31 december 2023 € 2,9 miljoen in gebruik. Voor de banklening en de kredietfaciliteit van Floriway Logistics B.V. zijn de door de tussenholding gehouden aandelen in deze groepsmaatschappij verpand, evenals de bedrijfsactiva en vorderingen. Gedurende 2023 is niet voldaan aan de afgesproken convenanten met de bank (minimum EBITDA), hierover zijn in 2024 nieuwe afspraken gemaakt. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de gebeurtenissen na balansdatum.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de rechtspersoon.

(13) Schulden en aflossingsverplichtingen aan leden/niet-leden

Onder de schulden aan leden/niet-leden is opgenomen de nog uit te keren productomzet van 27, 28 en 29 december 2023. In 2022 betrof de nog uit te keren productomzet van 27, 28, 29 en 30 december. Onder de aflossingsverplichtingen leden/niet-leden is opgenomen de aflossingsverplichting 2023 (jaarlag 2015) van de Certificaten A, B, C en D en Eindsaldi participatiereserves.

(14) Statiegelden

Jaarlijks vindt een vrijval plaats van de statiegeldverplichtingen van de op balansdatum in omloop zijnde meermalige emballage. De omvang van het vrijvalpercentage voor het boekjaar 2023 is bepaald op 1,7%, net als in 2022.

(15) Overige schulden en overlopende passiva

	2023	2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11.748	8.133
Vakantiegeld en -dagen	16.578	13.516
Rentekosten banken en ledenlening	2.506	233
Overlopende passiva	1.322	1.020
Overige schulden	50.541	52.255
Stand per 31 december	82.695	75.157

De toename van de schulden uit hoofde van belastingen en premies sociale verzekeringen wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de af te dragen loonbelasting, de af te dragen pensioenpremie en de af te dragen BTW per 31 december 2023 hoger zijn dan per 31 december 2022.

De reservering voor vakantiegeld en vakantiedagen is ten opzichte van de stand per 31 december 2022 voornamelijk toegenomen door een reservering voor meer- en minderuren van logistiek medewerkers en een toename van het uurloon.

De rentekosten banken en ledenlening betreft voornamelijk de nog te betalen rente over de ledenleningen per 31 december 2023 van € 2,2 miljoen.

De overige schulden bestaan uit een groot aantal posten. De grootste mutaties ten opzichte van 31 december 2022 zijn een toename van de reservering voor nog te ontvangen facturen met € 2,0 miljoen, een toename van de de reservering voor borgen van kopers met € 2,0 miljoen en een afname van de nog te betalen personeelskosten met € 1,2 miljoen.

(16) Financiële instrumenten en risicobeheersing

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten.

De primaire financiële instrumenten van de groep, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van de groep of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Tevens gaat de groep transacties aan in derivaten (beperkt tot renteswaps), om het

renterisico af te dekken dat ontstaat uit de financieringsactiviteiten van de groep. Het beleid van de groep is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden.

De primaire financiële instrumenten van de groep, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van de groep of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Tevens gaat de groep transacties aan in derivaten (beperkt tot renteswaps), om het renterisico af te dekken dat ontstaat uit de financieringsactiviteiten van de groep. Het beleid van de groep is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden.

Renterisico

Renterisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in marktrentetarieven. Het renterisico is onderverdeeld in een reële waarde-renterisico en een kasstroom-renterisico. Het reële waarde-renterisico betreft het risico dat de waarde van een financieel instrument zal schommelen als gevolg van schommelingen in de marktrente. Het kasstroom-renterisico betreft het risico dat de toekomstige kasstromen van een financieel instrument zullen schommelen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt Royal FloraHolland risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Royal FloraHolland heeft geen vorderingen en schulden die gewaardeerd worden op reële waarde en loopt derhalve geen risico's over de reële waarde van vastrentende vorderingen en schulden als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Royal FloraHolland heeft geen omvangrijke financiële activa die reële waarde-renterisico lopen en, behalve liquide middelen, geen omvangrijke financiële activa die een kasstroom-renterisico lopen. Met betrekking tot de vorderingen worden derhalve geen financiële derivaten gecontracteerd ter afdekking van het renterisico.

Het door de groep gelopen kasstroom-renterisico wegens fluctuaties in de marktrentes heeft voornamelijk betrekking op de variabel rentende langlopende verplichtingen van de groep. Het renterisico ten aanzien van de variabele rente op de Certificaten B en de bancaire leningen worden per 31 december 2023 niet afgedekt middels renteswaps. Gegeven de huidige stand van de kredietfaciliteit is het kasstroom-renterisico bij stijging van de Euribor met 1% € 0,2 miljoen.

Daarnaast bestaat bij de intra-groepsfinanciering een kasstroom-renterisico op langlopende leningen tegen een variabele rente. Per 31 december 2023 bedroeg het percentage leningen met een variabele rente met betrekking tot de groepsfinanciering 100% (2022: 100%).

Kredietrisico

Kredietrisico betreft het risico dat de ene partij bij een financieel instrument haar verplichting niet zal nakomen, waardoor de andere partij een financieel verlies krijgt te verwerken. Tegenpartijen van Royal FloraHolland bij derivaten- en liquiditeitentransacties zijn beperkt tot financiële instellingen met een hoge kredietwaardigheid.

De dienstverlening van Royal FloraHolland is over een grote groep klanten verspreid waardoor er geen sprake is van een grote concentratie van de debiteurenvorderingen. Om het risico van oninbare debiteurenvorderingen te beheersen, wordt dit voortdurend bewaakt. Partijen die diensten afnemen van Royal FloraHolland worden vooraf beoordeeld op kredietwaardigheid. Afhankelijk van de uitkomsten daarvan kan van de afnemer bepaalde diensten afnemen en daarvoor moeten zekerheden worden afgegeven ter beperking van het risico van oninbaarheid. Een overwegend deel van de debiteurenvorderingen wordt afgedekt door bankgaranties, borgen en een kredietverzekeringsspolis. Royal FloraHolland beschikt per 31 december 2023 over een bedrag van € 46,3 miljoen aan bankgaranties en waarborgsommen (per 31 december 2022: € 47,5 miljoen).

Per 31 december 2023 bedraagt de post debiteuren € 49,1 miljoen (per 31 december 2022: € 47,7 miljoen). Dit bedrag is inclusief een voorziening voor dubieuze debiteuren van € 0,6 miljoen (2022: € 0,5 miljoen).

Verwachte kredietverliezen worden gewaardeerd uitgaande van alle mogelijke situaties en ontwikkelingen die er gedurende de verwachte totale levensduur van de vordering toe kunnen leiden dat de debiteur in gebreke blijft. Aanvullend wordt de waardering van de kredietverliezen gebaseerd op informatie die met redelijke kosten en inspanning beschikbaar is, over actuele ontwikkelingen en verwachtingen ten aanzien van de markt en belangrijke handelsrelaties. Vorderingen op debiteuren die failliet zijn of surseance van betaling hebben aangevraagd worden voor 100 procent voorzien, evenals vorderingen die langer vervallen zijn dan 90 dagen.

Royal FloraHolland neemt het kredietrisico van leden en aanvoerders volledig over door te garanderen dat leden en aanvoerders wekelijks betaald krijgen voor de door hen verkochte en geleverde producten, doch uitsluitend voor zover de facturering en incasso door Royal FloraHolland heeft plaatsgevonden en mits door de leden en aanvoerders is voldaan aan de eisen in de daarvoor geldende bepalingen in het Veilingreglement. De groep heeft richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en

debiteur te beperken. Door de afgesloten kredietverzekering wordt 90% van het debiteurenrisico afgedekt, met een eigen risico van 250k. Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep zoveel mogelijk beperkt.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico betreft het risico dat Royal FloraHolland problemen zal hebben om de financiële middelen bijeen te brengen die nodig zijn om te voldoen aan haar korte termijn verplichtingen. Zorgvuldig beheer van het liquiditeitsrisico brengt met zich mee dat Royal FloraHolland voldoende liquide middelen aanhoudt en dat voldoende financieringsruimte voorhanden is, in de vorm van toegezegde en gecommiteerde kredietfaciliteiten.

Met kredietinstellingen zijn in het bankconvenant nadere afspraken gemaakt over de kredietwaardigheidsratio's van Royal FloraHolland. Voor de kredietfaciliteit zijn geen activa als zekerheid afgegeven. Voor de banklening en de kredietfaciliteit van Floriway Logistics B.V. zijn de door de tussenholding gehouden aandelen in deze groepsmaatschappij verpand, evenals de bedrijfsactiva en vorderingen.

Periodiek worden door Royal FloraHolland en haar groepsmaatschappijen liquiditeitsplanningen opgesteld. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de liquiditeitsplanningen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen, waaronder bankgaranties en mogelijk versneld uitbetalen van statiegelden, die als kortlopende schulden zijn geclassificeerd. Voor een toelichting op de kredietfaciliteit en bijbehorende convenanten wordt verwezen naar de toelichting op de langlopende schulden, zie note 12 van de geconsolideerde jaarrekening.

Reële waarde derivaten

Per einde boekjaar heeft de groep geen contracten inzake renteswaps uitstaan.

(17) Niet in de balans opgenomen activa, verplichtingen en regelingen

	31 december 2023				31 december 2022			
	< 1 JAAR	2-5 JAAR	> 5 JAAR	TOTAAL	< 1 JAAR	2-5 JAAR	> 5 JAAR	TOTAAL
Investeringsverplichtingen	28.383	360	540	29.283	24.912	604	630	26.146
Operationele leaseverplichtingen	2.229	4.823	3.084	10.136	1.979	4.537	4.207	10.723
Huurverplichtingen	953	–	–	953	1.547	297	–	1.844
Garanties	1.673	–	–	1.673	1.672	–	–	1.672
Totaal	33.237	5.183	3.624	42.044	30.110	5.438	4.837	40.385

De investeringsverplichtingen per 31 december 2023 zijn toegenomen ten opzichte van de stand per 31 december 2022. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door het aangaan van overeenkomsten inzake facilitaire diensten en investeringen in vastgoed. De afname van de huurverplichtingen per 31 december 2023 ten opzichten van de stand per 31 december 2022 wordt veroorzaakt door het aflopen van de terughuurverplichting. De operationele leaseverplichtingen en de garanties liggen in lijn met 2022.

Royal FloraHolland heeft per 31 december 2023 bankgaranties afgegeven voor een bedrag van € 1,7 miljoen (2022: € 1,7 miljoen).

Daarnaast zijn nog diverse claims tegen Royal FloraHolland ingediend en zijn geschillen aanhangig.

Mogelijk zijn (oud)medewerkers van de locatie Aalsmeer blootgesteld aan asbest. Er zijn per heden nog geen concrete gevallen van blootstelling bekend en er zijn tot op heden geen claims ingediend. Omdat niet aan de voorwaarden wordt voldaan is er ook geen voorziening voor mogelijke claims gevormd.

Alle claims worden betwist. Over de claims en geschillen is door Royal FloraHolland waar nodig en relevant juridisch advies ingewonnen. De afloop van de onderhandelingen en/of procedures kan evenwel niet met zekerheid worden voorspeld.

(18) Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2023 geldmiddelen zijn opgeofferd.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2023

(bedragen x € 1.000, tenzij anders aangegeven)

Productomzet

(x € 1 miljoen)	2023	2022
Totaal klokcomzet	2.035	2.045
Directe omzet	3.076	3.121
Totaal productomzet Royal FloraHolland	5.111	5.166

Het totaalaandeel klokcomzet van Royal FloraHolland is in 2023 39,8% (2022: 39,6%). Het aandeel directe omzet is in 2023 60,2% (2022: 60,4%). De productomzet gerealiseerd door leden van Royal FloraHolland is in 2023 € 4.812 miljoen (2022: € 4.872 miljoen) en de productomzet van overige aanvoerders is in 2023 € 299 miljoen (2022: € 294 miljoen).

Leden kunnen gebruikmaken van de regeling Tijdelijke Ontheffing Leden omzet (TOL), waarover provisie aan Royal FloraHolland wordt afgedragen. In 2023 is over € 384 miljoen (2022: € 331 miljoen) aan productomzet buiten de veiling om een naheffing TOL-provisie door leden betaald aan Royal FloraHolland.

Bedrijfsbaten

(19) Diverse opbrengsten

De diverse opbrengsten bedragen in 2023 € 25,3 miljoen (2022: € 28,3 miljoen). Onder deze post zijn begrepen opbrengsten uit informatiediensten (€ 7,6 miljoen), overige baten (€ 6,1 miljoen), kwaliteitsdiensten (€ 3,5 miljoen), facilitaire diensten (€ 2,9 miljoen), administratieve diensten (€ 2,3 miljoen) en bemiddelingsdiensten (€ 1,8 miljoen). De afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van opbrengsten uit marketingdiensten, informatiediensten en administratieve diensten.

Bedrijfslasten

(20) Lonen en salarissen

	2023	2022
Salarissen eigen werknemers	144.863	132.795
Personeel derden	50.945	50.104
	195.808	182.899

De lonen en salarissen bedragen in 2023 € 195,8 miljoen (2022: € 182,9 miljoen). De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door nieuwe cao-afspraken. Daarnaast leidden aanpassingen in het logistieke proces tot een tijdelijk lagere arbeidsproductiviteit ten opzichte van 2022.

Vergoeding raad van commissarissen en beloning directie

De vergoeding van de raad van commissarissen en de beloning van de directie zijn gebaseerd op de bedragen die in het boekjaar ten laste van het resultaat zijn gekomen.

De vergoeding voor de raad van commissarissen (9 personen) bedroeg € 502 duizend (2022: € 518,5 duizend). Dit betreft een vaste vergoeding voor hun werkzaamheden. De voorzitter van de raad van commissarissen ontvangt € 108,5 duizend per jaar. De vicevoorzitter ontvangt € 43,5 duizend per jaar. De leden ontvangen € 40 duizend per jaar. Voor de deelname aan de commissies ontvangt de voorzitter van de commissie € 10 duizend per jaar en de leden € 5 duizend. De commissarissen ontvangen tevens een vaste vergoeding voor reis- en verblijfkosten van € 2,5 duizend per jaar, uitbetaald per kwartaal. De voorzitter van de raad van commissarissen declareert reis- en verblijfkosten. De coöperatie neemt de kosten van eventuele opleidingen van commissarissen of advies aan de raad van commissarissen op zich. Er zijn in 2023 geen opleidingskosten vergoed aan de leden van de raad van commissarissen.

De totale beloning (vast en variabel samen) voor beide directieleden gezamenlijk bedroeg in 2023 € 1,4 miljoen bruto (2022: € 1,4 miljoen). De variabele beloning, als onderdeel hiervan, bedroeg voor de beide directieleden gezamenlijk € 315 duizend bruto. Dit betreft de variabele beloning over het jaar 2023, welke wordt uitbetaald in 2024. De vastgestelde variabele beloning komt daarmee voor S. van Schilfgaarde uit op 29% van het vaste salaris en voor D. van Mechelen op 29% van het vaste salaris.

Beloning directie*	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
	VAST	VAST	VARIABEL	VARIABEL	PENSIOEN	PENSIOEN	TOTAAL	TOTAAL
D. van Mechelen	473	460	138	129	20	23	631	612
S. van Schilfgaarde	614	595	177	168	22	20	813	783
	1.087	1.055	315	297	42	43	1.444	1.395

* Tabel is exclusief werkgeversdeel overige sociale lasten Royal FloraHolland. In 2023 betrof het werkgeversdeel overige sociale lasten (met uitzondering van pensioenbijdrage) voor D. van Mechelen € 15 duizend (2022: € 13 duizend), S. van Schilfgaarde € 15 duizend (2022: € 13 duizend). Het vaste deel van de beloning voor beide directieleden is opgebouwd uit het bruto jaarsalaris, vakantietoelage en pensioencompensatie.

Gemiddeld aantal medewerkers en fte's

	2023	2022	2023	2022
	GEMIDDELD AANTAL MEDEWERKERS	GEMIDDELD AANTAL MEDEWERKERS	GEMIDDELD AANTAL FTE'S	GEMIDDELD AANTAL FTE'S
Operations	2.139	2.006	1.385	1.345
Commercie	423	437	367	380
Staf	400	381	374	361
Royal FloraHolland	2.961	2.824	2.126	2.086
Groepsmaatschappijen*	565	542	469	464
	3.526	3.366	2.595	2.550

* Waarvan 37 medewerkers (37 fte's) werkzaam in het buitenland.

(21) Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

	2023	2022
Immateriële vaste activa	17.002	15.123
Materiële vaste activa	59.798	59.186
Financiële vaste activa	-	5.742
Correctie afschrijvingen voorgaande jaren	-2.598	-
	74.202	80.051

(22) Overige bedrijfslasten

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant en de accountantsorganisatie en het gehele netwerk waartoe deze accountantsorganisatie behoort, zijn als volgt voor de groep:

	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Accountantskosten	PWC NEDERLAND	PWC NEDERLAND	PWC OVERIG NETWERK	PWC OVERIG NETWERK	TOTAAL	TOTAAL
Onderzoek van de jaarrekening	495	462	12	17	507	479
Andere controle-opdrachten	21	13	0	21	21	34
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	51	10	51	10
	516	475	63	48	579	523

Genoemde honoraria voor onderzoek van de jaarrekening zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

(23) Vennootschapsbelasting

	2023	2022
Uit hoofde van resultaat boekjaar	-850	-3.852
Correctie voorgaande jaren	191	-
Mutatie latenties	5.320	6.033
	4.661	2.181

Belastingdruk	2023	2022
Toepasselijk tarief	25,8%	25,8%
Effectief belastingpercentage	21,6%	32,8%

De cijfermatige aansluiting tussen het toepasselijke en effectieve belastingtarief is als volgt.

Operationeel resultaat voor belasting	-24.797	
Resultaat deelnemingen	3.184	
Resultaat voor belasting	-21.613	
Vennootschapsbelasting o.b.v. toepasselijk tarief	5.576	25,8%
Niet te verrekenen lasten	-916	-4,2%
Vennootschapsbelasting o.b.v. effectief tarief	4.661	21,6%

Het verschil tussen het effectieve belastingpercentage en het toepasselijke tarief in 2023 is voornamelijk het gevolg van correcties voorgaande jaren, niet aftrekbare bedragen en niet gewaardeerde verliezen. Per 31 december 2023 resulteert dit voor de fiscale eenheid Royal FloraHolland in een actieve belastinglatentie.

(24) Gebeurtenissen na balansdatum

Op 12 maart 2024 heeft Royal FloraHolland een overeenkomst getekend ten behoeve van de (her)financiering van Royal FloraHolland waarbij een kredietfaciliteit is verkregen bij een syndicaat van banken voor in totaal € 210,0 miljoen met een looptijd van 5 jaar en een optie tot verlenging met 2 jaar. Gerelateerd aan het bedrag van de gebruikte faciliteit zullen zekerheden worden verstrekt betreffende een deel van de bedrijfsgebouwen. Overige voorwaarden zijn in lijn met de huidige kredietfaciliteit.

Naar aanleiding van het niet voldoen aan de convenanten door Floriway zijn er voor de financiering van Floriway in 2024 nieuwe afspraken gemaakt tussen RFH en de bank over de herstructurering van de financiering van Floriway binnen de groep.

Enkelvoudige balans per 31 december 2023

(Na voorgestelde resultaatbestemming (bedragen x € 1.000))

Activa

	Toelichting	2023	2022
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	(25)	51.764	45.019
Materiële vaste activa	(26)		
Terreinen		109.088	106.069
Bedrijfsgebouwen		277.546	283.164
Installaties, emballage en logistieke middelen		80.648	72.176
Andere vaste bedrijfsmiddelen		17.294	23.335
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar		87.214	89.032
		571.790	573.776
Financiële vaste activa	(27)		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		5.354	2.275
Overige vorderingen		172	4.146
Latente belastingen		13.425	10.032
		18.951	16.453
Gladdemiddelen			
Vlootende activa			
Voorraden		674	795
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	(28)	45.990	43.206
Vorderingen op groepsmaatschappijen		6.260	10.541
Vorderingen op deelnemingen		2.101	2.563
Overige vorderingen en overlopende activa	(29)	20.619	11.718
		74.970	68.028
Liquide middelen		2.759	18.128
Totaal		720.908	722.199

Passiva

	Toelichting	2023	2022
Eigen vermogen	(30)		
Algemene reserve		83.315	105.700
Reserve rechtspersonen		2.634	2.634
Certificaten A		47.762	48.630
Eindsaldo		-	2.362
Wettelijke reserve		53.218	47.983
		186.929	207.309
Voorzieningen	(31)		
Reorganisatievoorziening		1.249	538
Overige voorzieningen		4.341	4.176
		5.590	4.714
Langlopende schulden			
Certificaten B*	(8)	199.557	215.431
Certificaten C*	(9)	44	44
Certificaten D*	(10)	3.034	3.227
		202.635	218.702
Kortlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen		8.026	-
Schulden aan leden/niet-leden	(13)	71.803	78.171
Aflossingsverplichting aan leden/niet-leden	(13)	44.599	6.431
Schulden aan groepsmaatschappijen		57	44
Crediteuren		23.588	36.951
Statiegelden	(14)	102.442	100.008
Overige schulden en overlopende passiva	(32)	75.239	69.869
		325.754	291.474
Totaal		720.908	722.199

* Achtergestelde leningen. Deze vormen gezamenlijk met het eigen vermogen het risicodragend vermogen. Het risicodragend vermogen bedraagt ultimo 2023 € 389,6 miljoen (2022: € 423,4 miljoen).

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening 2023

(bedragen x € 1.000)

	2023	2022
Enkelvoudig resultaat na belastingen	-14.813	-3.787
Resultaat deelnemingen na belasting	-2.140	-685
Resultaat na belasting	-16.952	-4.472

Toelichting op de enkelvoudige cijfers 2023

Toelichting algemeen

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling van de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening. In de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2023 zijn alleen die posten opgenomen, voor zover deze afwijken van de in de geconsolideerde balans opgenomen bedragen.

Bij het weergeven van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening is gebruikgemaakt van de vrijstellingen van artikel 2:402 BW.

Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2023

(bedragen x € 1.000)

Vaste activa

(25) Immateriële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	45.019	39.717
Mutaties		
Investerings	21.480	18.613
Overboekingen	221	-82
Afschrijvingen	-15.514	-13.229
Desinvesteringen	-	-
Correcties	2.598	-
Bijzondere waardeverminderingen	-2.042	-
Stand per 31 december	51.764	45.019
Cumulatieve aanschafwaarde	111.744	92.084
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-59.980	-47.065
Stand per 31 december	51.764	45.019

Kosten van ontwikkeling 2023

Stand per 1 januari 45.019

Mutaties

Investering ontwikkelkosten	21.702
Afschrijvingen	-15.514
Desinvesteringen	-
Correcties voorgaande jaren	2.598
Bijzondere waardeverminderingen	-2.042
Stand per 31 december	51.764

Investerings hebben betrekking op de ontwikkeling van nieuwe software en het doorontwikkelen van bestaande software. Ten laste van het resultaat van het boekjaar is een bijzondere waardevermindering gebracht van € 2 miljoen voor ontwikkelde software die niet meer gebruikt gaat worden.

(26) Materiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	STAND PER 1 JANUARI 2022	INVESTERINGEN	OVERBOEKINGEN	AFSCHRIJVINGEN & WAARDE- VERMINDERINGEN	DESINVESTERINGEN	STAND PER 31 DECEMBER 2022
Terreinen						
Terreinen	71.797	1.838	1.989	-	-	75.623
Terreinvoorzieningen	27.083	4.450	1.760	-2.847	-	30.446
Subtotalen	98.880	6.288	3.748	-2.847	-	106.069
Bedrijfsgebouwen	281.277	26.324	6.703	-31.140	-	283.164
Installaties, emballage en logistieke middelen						
Installaties	25.813	4.682	3.849	-4.092	-225	30.025
Emballage en middelen t.b.v. het logistieke proces	38.282	10.470	1.675	-8.276	-	42.151
Subtotalen	64.095	15.151	5.523	-12.366	-225	72.176
Andere vaste bedrijfsmiddelen	29.022	2.119	1.501	-9.307	-	23.335
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar						
Terreinen en panden	62.619	73	209	-	-	62.900
Bedrijfsmiddelen in uitvoering	21.689	19.042	-14.599	-	-	26.132
Subtotalen	84.308	19.115	-14.391	-	-	89.031
Totalen 2022	557.582	68.996	3.083	-55.661	-225	573.776

	STAND PER 1 JANUARI 2023	INVESTERINGEN	OVERBOEKINGEN	AFSCHRIJVINGEN & WAARDE- VERMINDERINGEN	DESINVESTERINGEN	STAND PER 31 DECEMBER 2023	
Terreinen							
Terreinen	75.623	1.244	98	-	-191	76.774	
Terreinvoorzieningen	30.446	1.779	3.460	-3.371	-	32.314	
Subtotalen	106.069	3.023	3.558	-3.371	-191	109.088	
Bedrijfsgebouwen	283.164	15.607	10.548	-31.773	-	277.546	
Installaties, emballage en logistieke middelen							
Installaties	30.025	9.769	3.200	-5.233	-	37.761	
Emballage en middelen t.b.v. het logistieke proces	42.151	6.850	2.400	-8.514	-	42.887	
Subtotalen	72.176	16.619	5.600	-13.747	-	80.648	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	23.335	1.091	743	-7.875	-	17.294	
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar							
Terreinen en panden	62.900	-	1	-	-	62.901	
Bedrijfsmiddelen in uitvoering	26.132	18.853	-20.672	-	-	24.313	
Subtotalen	89.031	18.853	-20.671	-	-	87.214	
Totalen 2023	573.775	55.193	-222	-56.766	-191	571.790	
	TERREINEN	BEDRIJFS- GEBOUWEN	INSTALLATIES, EMBALLAGE EN LOGISTIEKE MIDDELEN	ANDERE VASTE BEDRIJFS- MIDDELEN	NIET AAN DE BEDRIJFS- UITOEFENING DIENSTBAAR	2023	2022
Cumulatieve aanschafwaarde	155.113	1.016.957	331.616	173.460	126.085	1.803.231	1.748.450
Cumulatieve afschrijving & waardeverminderingen	-46.025	-739.411	-250.968	-156.166	-38.871	-1.231.441	-1.174.674
Stand per 31 december	109.088	277.546	80.648	17.294	87.214	571.790	573.776

De terreinen die niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn betreffen vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen en voor verkoop aan derden. De vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen worden aangehouden voor toekomstige verkoop aan klanten van Royal FloraHolland ter ondersteuning van de centrale sierteeltmarktplaatsfunctie.

De reële waarde van terreinen en panden die niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar zijn bedraagt € 138,8 miljoen (2022: € 132,4 miljoen).

Bedrijfsmiddelen in uitvoering betreffen investeringen die per balansdatum nog niet in gebruik zijn genomen. De investeringen die gedurende het jaar in gebruik genomen worden, zijn via de kolom 'overboekingen' aan de juiste activacategorie toegekend. Investerings die in 2023 in gebruik zijn genomen, zijn onder andere het bouw en woonrijp opleveren van Aalsmeer Oost, het vrijmaken van dieselmotorenemissie (DME), uitbreiding van koelcellen in Aalsmeer en orderpicken Rijnsburg.

Investerings die ultimo 2023 nog niet in gebruik zijn genomen, zijn onder andere de verdere uitbreiding van koelcellen in Aalsmeer, de renovatie van het koelsysteem in Naaldwijk en het vervangen van de TL verlichting door LED concern breed.

De boekwaarde van de terreinen bevat een bedrag van € 5,2 miljoen waarover Royal FloraHolland geen juridisch eigendom heeft. Dit betreft het terrein dat door Royal FloraHolland in erfpacht is uitgegeven aan Plant Port 2 B.V. en waarop het Green Horti Center is gevestigd.

Materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur.

(27) Financiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	DEELNEMINGEN IN GROEPS- MAATSCHAP- PIJEN	OVERIGE VORDERINGEN	LATENTE BELASTINGEN	2023	20221
Stand per 1 januari	2.275	4.146	10.032	16.453	21.124
Mutaties					
Resultaat deelnemingen	-2.140	-	-	-2.140	-684
Liquidatie deelnemingen	-	-	-	-	-
Dividenduitkering	-583	-	-	-583	-13.732
Overige rechtstreekse vermogensmutaties	5.802	-5.542	-	260	-200
Verstrekkings	-	1.568	-	1.568	4.024
Aflossings	-	-	-	-	-59
Toevoegings	-	-	5.320	5.320	-
Reclassificaties	-	-	-1.927	-1.927	-
Overige mutaties	-	-	-	-	5.980
Stand per 31 december	5.354	172	13.425	18.951	16.453

Uitsplitsing van de boekwaarde van de deelnemingen per balansdatum is als volgt:

	2023	2022
Sivepo C.V.	48	48
RFH Holding B.V.	5.306	2.227
Totalen	5.354	2.275

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Royal FloraHolland houdt 100% van de aandelen in tussenholding RFH Holding B.V., welke op haar beurt 100% van de aandelen houdt in RFH Deelnemingen Holding B.V., RFH Diensten Holding B.V., RFH Vastgoed Holding B.V. en RFH Logistics Holding B.V. De andere (minderheids)deelnemingen hangen ieder onder de tussenholding welke is aangewezen voor de divisie waar de desbetreffende (minderheids)deelneming toe behoort. Daarnaast heeft Royal FloraHolland indirect een 100% belang in Sierteelt Verpakkingspool CV.

Voor een overzicht van alle juridische entiteiten wordt verwezen naar pagina 123.

Overige vorderingen

Onder deze post zijn begrepen leningen aan gelieerde ondernemingen voor een bedrag van € 104 duizend (2022: € 4,1 miljoen). De rente op deze lening bedraagt 0%. De leningen hebben een looptijd langer dan 1 jaar, maar korter dan 5 jaar. In 2023 is de aan Floriway verstrekte lening omgezet in eigen vermogen.

Latente belastingen

Latente belastingvorderingen en -schulden binnen de fiscale eenheid worden gesaldeerd gepresenteerd. Per 31 december 2023 resulteert dit in een actieve belastinglatentie. De latente belastingpositie vindt haar oorsprong enerzijds in actieve latenties als gevolg van (1) verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa door bereiken van de fiscale bodemwaarde en gevormde herinvesteringsreserve op onroerend goed, (2) fiscaal verrekenbare verliezen en (3) de fiscaal niet erkende jubileumvoorziening en voorziening CC's. Anderzijds wordt de latente belastingpositie bepaald door passieve latenties als gevolg van (1) verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa inzake onderhoudskosten welke fiscaal direct in de winst-en-verliesrekening zijn verantwoord in plaats van activering op de balans en (2) de in het verleden gevormde fiscale voorziening voor groot onderhoud.

De voorziening latente belastingen is gevormd op basis van het huidige en toekomstige vennootschapsbelastingtarief van 25,8 %. De voorziening heeft een looptijd langer dan één jaar.

Transacties met verbonden partijen

Alle transacties met groepsmaatschappijen en deelnemingen hebben plaatsgevonden tegen markconforme condities. Verbonden partijen van Royal FloraHolland zijn te onderscheiden in deelnemingen en overige verbonden partijen. Overige verbonden partijen zijn: Brancheorganisatie Sierteeltproducten, Floriculture Sustainability Initiative (FSI), Nationale Coöperatieve Raad (NCR), Personeelsvereniging Bloemenveiling FloraHolland, Stichting Bloemenbureau Holland (BBH), Stichting De Groene Stad, Stichting Dergengelden FloraXchange, Stichting Goede Doelen FloraHolland, Stichting Greenport Aalsmeer, Stichting Greenport Westland Oostland, Stichting Greenports Nederland, Stichting Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector (HOT), Stichting Hortipoint, Stichting Innovatie Glastuinbouw (SIGN), Stichting Kom in de Kas, Stichting MPS, Stichting Obligatiehouders FloriWorld, Stichting Seniorenclub FloraHolland Naaldwijk, Stichting Tuinbouw Ondernemersprijs, Vereniging Bedrijventerrein Locatie Oost, Vereniging Nederlandse Tuinbouwraad (NTR), Vereniging van Bloemenveilingen (VBN), Vereniging van Eigenaren Trade Parc Westland, Vereniging van Eigenaren VBA-Zuid Terrein, Stichting Florilog, Sierteelt Verpakkingspool CV, leden van de raad van commissarissen en de directie. De aard van de voornaamste transacties met verbonden partijen betreft financiering, kopers- en kwekersheffingen en loon- en algemene kosten.

Vlottende activa

Vorderingen

(28) Handelsdebiteuren

Alle vorderingen opgenomen onder de handelsdebiteuren hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

(30) Overige vorderingen en overlopende activa

	2023	2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	9.462	772
Vooruitbetaalde kosten	5.584	10.373
Overige vorderingen	321	473
Overlopende activa	5.252	100
Stand per 31 december	20.619	11.718

Overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar. De toename van de belastingen en premies sociale verzekeringen wordt voornamelijk veroorzaakt door een vordering op de Belastingdienst met betrekking tot vennootschapsbelasting over 2022 en 2023 van totaal € 9,5 miljoen. De afname van de vooruitbetaalde kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager aantal aan vooruitbetalingen ten opzichte met 2022. De toename van de overlopende activa wordt met name verklaard door een toename van het bedrag aan nog te factureren opbrengsten en nog door te belasten kosten ten opzichte van 2022.

(30) Eigen vermogen

	2023	2022
Algemene reserve	105.700	116.410
Stand per 1 januari		

Mutaties

Mutatie wettelijke reserve	-5.467	-6.023
Vermogensmutatie	34	-215
Dotatie resultaat huidig boekjaar	-16.952	-4.472
Stand per 31 december	83.315	105.700

Vooruitlopend op de vaststelling door de Ledenraad is het resultaat na belastingen over het boekjaar 2023 als volgt verwerkt:

	2023	2022
Onttrekking/toevoeging aan de Algemene reserve	-16.952	-4.472
Uit te betalen aan leden*	-	-
Totaal resultaat na belastingen	-16.952	-4.472

* Uit te betalen aan leden is het bedrag na aftrek van een beperkt bedrag voor toevoeging aan Certificaten A indien deze nog niet zijn volgestort.

Reserve rechtspersonen

Deze in artikel 35 van de statuten bedoelde 'reserve rechtspersonen', die per 31 december 2023 € 2,6 miljoen (2022: € 2,6 miljoen) bedraagt, is in voorgaande jaren gevormd uit het met ledenrechtspersonen verrekende vennootschapsbelastingnadeel, voortvloeiende uit de omstandigheid dat de restitutie van veilingprovisie aan ledenrechtspersonen fiscaal niet aftrekbaar is. In het boekjaar heeft geen mutatie plaatsgevonden.

	2023	2022
Certificaten A	48.630	48.418
Stand per 1 januari		

Mutaties

Bijboeking vermogensbijdrage	1.383	1.731
Storting uit resultaat bestemming	-	-
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-181	-80
Uitbetalingen in volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-2.070	-1.471
Overige mutaties	-	32
Stand per 31 december	47.762	48.630

In artikel 40 'Overgangsbepalingen 2016' lid 1. Participatiereserve van de statuten is geregeld dat het per 31 december 2016 bestaande tegoed van een lid op zijn participatierekening aangewend wordt ter volstorting van zijn Certificaat A. Voor zover het tegoed méér dan € 20 duizend bedraagt, is het meerdere van zijn tegoed toegevoegd aan het 'eindsaldo'. De participatiebijschrijvingen per 31 december 2016 bestonden uit de bijschrijvingen 1997 tot en met 2015 van Bloemenveiling Aalsmeer en bijschrijvingen 1997 tot en met 2015 van FloraHolland-oud.

In artikel 17 lid 3e van de statuten is geregeld dat het op het Certificaat A bijgeschreven bedrag eerst uitkeerbaar is na de vaststelling van de jaarrekening over het derde boekjaar na het boekjaar waarin het lidmaatschap van het lid eindigde, en slechts onder de voorwaarde dat de algemene vergadering, op voorstel van de directie, besluit tot het betaalbaar stellen van de Certificaten A die ingevolge deze statuten daarvoor in aanmerking komen.

Eindsaldo	2023	2022
Stand per 1 januari	2.362	4.881
Mutaties		
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-17	-
Uitbetalingen in volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-2.325	-2.496
Overige mutaties	-19	-23
Stand per 31 december	0	2.362

Het eindsaldo van een lid of oud-lid wordt in acht gelijke jaarlijkse termijnen aan dat lid of oud-lid uitgekeerd, evenwel onder de voorwaarde dat de algemene vergadering, op voorstel van de directie, telkens in het kader van de vaststelling van de jaarrekening over het voorgaande boekjaar, besluit tot de uitkering en het betaalbaar stellen van bedoelde termijn.

Wettelijke reserve	2023	2022
Stand per 1 januari	47.983	41.948
Mutaties		
Omrekeningsverschillen	-232	12
Overboeking van algemene reserve – deelnemingen	-1.278	721
Overboeking van algemene reserve – immateriële vaste activa	6.744	5.302
Stand per 31 december	53.218	47.983

De wettelijke reserve is gevormd voor omrekeningsverschillen op deelnemingen in vreemde valuta (€ 332 duizend), ingehouden winsten deelnemingen (€ 1,8 miljoen) en ontwikkelkosten verantwoord onder immateriële vaste activa (€ 51,8 miljoen).

Waardeveranderingen van deelnemingen wegens omrekening van het geïnvesteerde vermogen en resultaat vanuit de vreemde valuta naar de euro, worden verwerkt in de reserve omrekeningsverschillen. De reserve deelnemingen is gevormd voor deelnemingen die zijn gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, maar waarin Royal FloraHolland geen overwegende zeggenschap heeft. Voor immateriële vaste activa is de reserve gevormd voor geactiveerde software, aangezien deze in overwegende mate te beschouwen is als ontwikkelingskosten. Voor deelnemingen is het deel wettelijke reserve gelijk aan de wijziging van de waarde van de deelnemingen op grond van het aandeel in het resultaat van de deelnemingen, verminderd met uitgekeerde dividenden. Voor immateriële vaste activa is het deel gelijk aan de historische kostprijs verminderd met afschrijvingen.

(31) Voorzieningen

	2023	2022
Stand per 1 januari	4.714	5.651
Mutaties		
Toevoegingen	1.074	149
Onttrekkingen	-197	-1.086
Vrijval	-	-
Stand per 31 december	5.590	4.714

De overige voorzieningen betreffen voorzieningen voornamelijk jubileumuitkeringen (€ 3,8 miljoen) en uitkeringen uit hoofde van reorganisatie (€ 1,2 miljoen). De reorganisatievoorziening heeft voornamelijk betrekking op de beëindiging van de activiteiten van Flower Handling Services per 31 december 2023. De voorzieningen hebben overwegend een looptijd langer dan 1 jaar.

Kortlopende schulden

(32) Overige schulden en overlopende passiva

	2023	2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	7.320	5.538
Vakantiegeld en -dagen	15.513	12.611
Rentekosten banken en ledenlening	2.238	-
Overige schulden	50.168	51.720
Stand per 31 december	75.239	69.869

Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De toename van de schulden uit hoofde van belastingen en premies sociale verzekeringen wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de af te dragen loonbelasting, de af te dragen pensioenpremie en de af te dragen BTW per 31 december 2023 hoger zijn dan per 31 december 2022.

De reservering voor vakantiegeld en vakantiedagen is ten opzichte van de stand per 31 december 2022 voornamelijk toegenomen door een reservering voor meer- en minderuren van logistiek medewerkers en een toename van het uurloon.

De rentekosten banken en ledenlening betreft voornamelijk de nog te betalen rente over de ledenleningen per 31 december 2023 van € 2,2 miljoen.

De overige schulden bestaan uit een groot aantal posten. De grootste mutaties ten opzichte van 31 december 2022 zijn een toename van de reservering voor nog te ontvangen facturen met € 2,0 miljoen, een toename van de de reservering voor borgen van kopers met € 2,0 miljoen en een afname van de nog te betalen personeelskosten met € 1,2 miljoen.

(33) Financiële instrumenten

Voor de toelichting op de financiële instrumenten wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

(34) Niet in de balans opgenomen activa, verplichtingen en regelingen

	31 december 2023				31 december 2022			
	< 1 JAAR	2-5 JAAR	> 5 JAAR	TOTAAL	< 1 JAAR	2-5 JAAR	> 5 JAAR	TOTAAL
Investeringsverplichtingen	28.293	–	–	28.293	24.736	–	–	24.736
Operationele leaseverplichtingen	2.080	4.440	3.084	9.603	1.961	4.502	4.207	10.670
Huurverplichtingen	395	–	–	395	892	258	–	1.150
Garanties	1.673	–	–	1.673	1.673	–	–	1.673
Totaal	32.440	4.440	3.084	39.964	29.262	4.760	4.207	38.229

De investeringsverplichtingen per 31 december 2023 zijn toegenomen ten opzichte van de stand per 31 december 2022. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door het aangaan van overeenkomsten inzake facilitaire diensten en investeringen in vastgoed.

De afname van de huurverplichtingen per 31 december 2023 ten opzichten van de stand per 31 december 2022 wordt veroorzaakt door het aflopen van de terughuurverplichting. De operationele leaseverplichtingen en de garanties liggen in lijn met 2022.

Royal FloraHolland heeft per 31 december 2023 bankgaranties afgegeven voor een bedrag van € 1,7 miljoen (2022: € 1,7 miljoen).

Daarnaast zijn nog diverse claims tegen Royal FloraHolland ingediend en zijn geschillen aanhangig.

Mogelijk zijn (oud)medewerkers van de locatie Aalsmeer blootgesteld aan asbest. Er zijn per heden nog geen concrete gevallen van blootstelling bekend en er zijn tot op heden geen claims ingediend. Omdat niet aan de voorwaarden wordt voldaan is er ook geen voorziening voor mogelijke claims gevormd.

Alle claims worden betwist. Over de claims en geschillen is door Royal FloraHolland waar nodig en relevant juridisch advies ingewonnen. De afloop van de onderhandelingen en/of procedures kan evenwel niet met zekerheid worden voorspeld.

Fiscale eenheid

Voor de vennootschapsbelasting vormt Coöperatie Royal FloraHolland U.A. in 2023 een fiscale eenheid met haar dochtermaatschappijen RFH Vastgoed Holding B.V., Siervast B.V., RFH Holding B.V., RFH Logistics Holding B.V., Sierteelt Verpakkingsspool C.V., FH Diensten Holding B.V., Sierteelt Verpakkingsspool B.V., Flowerdome B.V., FH Flowercombination B.V., FH Deelnemingen Holding B.V. De vennootschapsbelasting verschuldigd wordt onderling toegerekend aan de entiteit waarop de positie betrekking heeft. Voorts zijn de navolgende direct gehouden Nederlandse dochtermaatschappijen zelfstandig belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting: Caac B.V., Plantion Holding B.V., FloraXchange B.V., Trias Westland B.V., Plant Port1 B.V., Floriworld B.V. en FloraXchange Services B.V. Dit geldt eveneens voor de eerder opgerichte groepsmaatschappij Floriway Logistics B.V. (voorheen: Floriway B.V. / Logistiek2 B.V.) en de door haar gehouden logistieke dochtermaatschappijen. Voor de omzetbelasting vormt Coöperatie Royal FloraHolland U.A. een fiscale eenheid met haar dochtermaatschappijen FH Diensten Holding B.V., FloraHolland Flower Combination B.V., Flowerdome B.V. en Siervast B.V. Elk van de tot de fiscale eenheid behorende entiteiten is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de gehele fiscale eenheid. Floriway Logistics B.V. is momenteel zelfstandig ondernemer voor de omzetbelasting, evenals een aantal door haar gehouden logistieke dochtermaatschappijen.

Aalsmeer, 13 maart 2024

Steven van Schilfgaarde

CEO Royal FloraHolland

David van Mechelen

CFO Royal FloraHolland

Pieter Bootsma

CVO Royal FloraHolland

Overzicht juridische entiteiten

Royal FloraHolland heeft een volledig of gedeeltelijk (in)direct belang in de volgende vennootschappen:

	STATUTAIRE ZETEL	2023 Belang %	2022 Belang %
RFH Holding B.V.*	Aalsmeer	100	100
RFH Diensten Holding B.V.*	Naaldwijk	100	100
Servi FloraHolland 2002 SL*	Barcelona, Spanje	100	100
FloraHolland Flower Combination B.V.*	Naaldwijk	100	100
FH Consultancy Services Plc.*	Addis Abeba, Ethiopië	50	50
FH Services Colombia Ltda.*	Bogota, Colombia	50	50
Royal FloraHolland Kenya Ltd.*	Nairobi, Kenia	1	1
Sierteelt Verpakkings Pool B.V.*	Leiden	100	100
Flowerdome B.V.*	Eelde	100	100
FH Consultancy Services Plc.*	Addis Abeba, Ethiopië	50	50
FH Services Colombia Ltda.*	Bogota, Colombia	50	50
Royal FloraHolland Kenya Ltd.*	Nairobi, Kenia	99	99
FH Services Italy S.r.l.*	Milaan, Italië	100	100
Royal FloraHolland Hong Kong Ltd.*	Hongkong, China	100	100
Royal FloraHolland Co. Ltd.*	Shanghai, China	100	100
Trias Westland B.V.	Honselersdijk	10	10
FloraXchange B.V.*	Honselersdijk	100	100
FloraXchange Services B.V.*	Honselersdijk	100	100
Ethiopian Perishable Logistics Plc.	Addis Abeba, Ethiopië	10	10
Fresh Port Plc.	Addis Abeba, Ethiopië	99	99
CAAC B.V.*	Aalsmeer	100	100
Blueroots B.V.	Aalsmeer	50	50
RFH Vastgoed Holding B.V.*	Naaldwijk	100	100
Siervast B.V.*	Rijnsburg	100	100
Plant Port 1 B.V.	Aalsmeer	49,5	49,5

	STATUTAIRE ZETEL	2023 Belang %	2022 Belang %
RFH Deelnemingen Holding B.V.*	Naaldwijk	100	100
Plantion Holding B.V.	Ede	35	35
Veiling Rhein Maas GmbH & Co.KG	Straelen, Duitsland	25	25
Veiling Rhein Maas GmbH	Straelen, Duitsland	100	100
Sivepo C.V.*	Honselersdijk	100	100
RFH Logistics Holding B.V. *	Aalsmeer	100	100
Floriway Logistics B.V. *	Aalsmeer	85	85
Floriway Transport B.V.*	Aalsmeer	100	100
Floriway B.V. *	Aalsmeer	100	100
Carrosserie Center Westland B.V.*	Honselersdijk	100	100
Hoza B.V.*	De Kwakel	100	100
P.M. van Zaal Transport B.V.*	De Kwakel	100	100

* Groepsmaatschappij wordt geconsolideerd.

Overige gegevens

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

Omtrent de bestemming van het resultaat is in artikel 34 van de statuten van de coöperatie het volgende bepaald:

Artikel 34

1. Indien uit de exploitatierekening blijkt van een batig saldo, stelt de ledenraad, op voorstel van de directie, vast of dit saldo dan wel welk gedeelte daarvan, wordt toegevoegd aan de algemene reserve en welk gedeelte voor uitkering of toevoeging aan benoemde reserve(s) als hierna vermeld, beschikbaar is.
2. Het deel van het batig saldo dat niet wordt toegevoegd aan de algemene reserve, komt ten goede aan de leden en aan hen wier lidmaatschap eindigde in of aan het einde van het betrokken boekjaar en wel naar evenredigheid van de door ieder van hen in het betrokken boekjaar verschuldigd geworden provisie.
3. Bedoelde bedragen worden binnen drie (3) maanden na vaststelling van de jaarrekening uitgekeerd, met dien verstande dat indien een lid zijn certificaat A nog niet heeft volgestort, dat bedrag of deel daarvan wordt bijgeschreven op zijn certificaat A.
4. Blijkt uit de exploitatierekening van een tekort, dan wordt dit tekort ten laste gebracht van de algemene reserve.
5. Indien een tekort wegens zwaarwichtige redenen of redelijkerwijs niet kan worden gedelgd op de wijzen als in de voorgaande leden vermeld, beslist de ledenraad op voorstel van de directie op welke wijze en naar welke maatstaven het tekort zal worden gedelgd.
6. Ingevolge artikel 23 lid 2 onderdeel i van deze statuten behoeven de voorstellen van de directie ingevolge dit artikel de goedkeuring van de raad van commissarissen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de leden en de raad van commissarissen van Coöperatie Royal FloraHolland U.A.

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. ('de coöperatie') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de coöperatie en de groep (de coöperatie samen met haar dochtermaatschappijen) op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023 van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. te Aalsmeer gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van de groep en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2023; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Coöperatie Royal FloraHolland U.A. en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar pagina 43, 77 en 78 in het directieverslag, waarin de directie haar fraudemaatregelen heeft opgenomen.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder het fraudebeleid van de directie, de gedragscode en klokkenluidersregeling. Voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, hebben wij de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van de directie en de raad van commissarissen of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij fraude-risicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerd frauderisico

Het risico dat de directie maatregelen van interne beheersing doorbreekt

De directie bevindt zich in een unieke positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door de directie in:

- journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- schattingen; en
- significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Het risico van frauduleuze financiële verslaggeving, ten gevolge van het bestaan van verantwoorde diverse opbrengsten

Als onderdeel van onze risico-inschatting en uitgaande van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan, hebben wij geëvalueerd welke soorten opbrengsten of beweringen aanleiding gaven tot een risico op afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude.

De primaire opbrengsten van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. hebben een coöperatief karakter. Door de diversiteit van de diverse opbrengsten en het eenmalige karakter van bepaalde stromen ziet het significante risico toe op transactie overstijgende boekingen binnen de diverse opbrengsten.

Controlewerkzaamheden en observaties

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing en de effectieve werking van deze maatregelen getoetst in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.

Daarnaast hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan mogelijke significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening.

Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van de directie, waaronder de waardering van financiële vaste activa, materiële vaste activa en immateriële vaste activa. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van de mogelijke tendentie van de directie bij schattingen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de directie.

Wij hebben, voor zover relevant voor onze controle, de opzet geëvalueerd van de interne beheersings-maatregelenbeheersingsmaatregelen rondom de verantwoording van diverse opbrengsten en in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten betreffende de diverse opbrengsten.

Wij hebben data-analyse uitgevoerd om afwijkende omzetboekingen in het boekjaar te identificeren. Verder hebben wij op basis van specifieke gegevensgerichte controlewerkzaamheden het bestaan van transacties in de diverse opbrengsten getoetst aan de hand van betalingen, prijslijsten of contracten. Tevens hebben we cijferanalyses uitgevoerd ten aanzien van de overige opbrengstenstromen.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het bestaan van de verantwoorde diverse opbrengsten.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezicht-houders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

De directie heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden van de coöperatie voor tenminste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevatte waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hadden, de directie bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. De directie heeft hierbij onder andere aandacht besteed aan het financieringsbeleid.
- Nagaan of de directie gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de coöperatie om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's). De directie beschrijft de financiële risico's van de coöperatie op pagina 41 en 42.
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van tenminste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening rekening houdend met ontwikkelingen in de branche en onze kennis uit de controle.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan relevante convenanten. De directie heeft haar financiële positie opgenomen in het jaarverslag, zoals de ontwikkeling van de solvabiliteit op pagina 14 en 15 in 'Resultaten en Outlook'. Daarnaast heeft de directie de vereiste convenanten opgenomen in toelichting 12 'Kredietinstellingen en liquide middelen' van de geconsolideerde jaarrekening en het inzicht in de leningen en overige verplichtingen in toelichting 11 'Langlopende bankleningen en Overige schulden'. Tevens heeft de directie een beschrijving gegeven van de vooruitzichten voor 2024 op pagina 15 in 'Resultaten en Outlook'.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van de directie over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

- Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
 - alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de coöperatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de coöperatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de coöperatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 13 maart 2024

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel ondertekend door J.E.M. Brinkman RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2023 van Coöperatie Royal FloraHolland U.A.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de coöperatie.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij

onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de coöperatie opereert. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Begrippenlijst

Aanvoerders: De verkoper, (rechts)persoon die bij Royal FloraHolland als zodanig dan wel als ‘aanvoerder’ is ingeschreven en daardoor in de gelegenheid is producten via Royal FloraHolland te verkopen en af te rekenen.

Biodiversiteit: Biodiversiteit gaat over de verscheidenheid van plant- en diersoorten, alle micro organismen, en de balans tussen alle soorten op aarde. De biodiversiteit is essentieel voor het in stand houden van ecosystemen en daarmee een gezonde leefomgeving.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD): Europese wetgeving over verplichte duurzaamheidsverslaggeving voor bedrijven.

Coöperatie U.A.: Coöperatie Uitgesloten van Aansprakelijkheid: de leden dragen niet bij in een tekort van de coöperatie.

Deelnemingen: Vennootschappen waar Royal FloraHolland een minderheids (in)direct belang in heeft.

Directie: De bestuurder van Royal FloraHolland (van het bedrijf en de coöperatie), doet voorstellen ter verbetering van de bedrijfsvoering om de coöperatie zo goed mogelijk in haar kracht te zetten, neemt besluiten en draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze besluiten

Dubbele materialiteit: Dubbele materialiteit is het uitgangspunt van de rapportage. De onderneming rapporteert over de impact van duurzaamheidsfactoren op de onderneming en over de impact van de onderneming op de keten, mens, milieu en dier. Dubbele materialiteit heeft twee dimensies: impact materialiteit en financiële materialiteit. Een duurzaamheidsonderwerp voldoet aan het criterium van dubbele materialiteit als het materieel is vanuit beide of één van beide perspectieven.

European Sustainability Reporting Standards: De CSRD wordt nader uitgewerkt in duurzaamheidsrapportage standaarden, die worden European Sustainability Reporting Standards (ESRS) genoemd. De ESRS geven inzicht in de inrichtings- en openbaarmakingsvereisten van het duurzaamheidsverslag.

FloraHolland Productcommissies - FPC's: Heeft tot doel het adviseren van de directie over de uitvoering van beleid inzake het betreffende product:

- het doen van voorstellen om extra activiteiten voor het betreffende product te ondernemen en de financiering hiervan;

- het leveren van een bijdrage aan de communicatie tussen de leden en de coöperatie op productniveau ten einde de betrokkenheid bij de coöperatie te versterken;
- het vervullen van een signaalfunctie naar de directie inzake ontwikkelingen met betrekking tot het betreffende product.

Groepsmaatschappijen: Vennootschappen waar Royal FloraHolland een meerderheidsbelang heeft (en welke zij consolideert).

Leden: Zijn eigenaar van de coöperatie en kunnen over een aantal zaken meedenken en -praten. Dit kan door deelname aan ledensessies, regieteam, begeleidingsteams en FPC's.

Kopers: De (rechts)persoon die bij Royal FloraHolland als zodanig is ingeschreven en daardoor in de gelegenheid is Producten via Royal FloraHolland te kopen en af te rekenen.

Kwekers: Producenten van bloemen en planten.

Ledenraad: De Ledenraad is een afspiegeling van het totale ledenbestand. De Ledenraad, oefent namens de leden, met name invloed uit door zijn adviserende en signalerende rol naar de directie. Daarnaast oefent de Ledenraad de wettige bevoegdheden uit zoals vastgelegd in de statuten van Royal FloraHolland.

Management Team: Het RFH management team ondersteunt de statutaire bestuurders (CEO,CFO en CVO), en fungeert als Executive Committee, zoals beschreven in governance codes. Het MT-RFH neemt in gezamenlijkheid alle belangrijke besluiten met betrekking tot strategie, beleid en bedrijfsvoering. De belangrijkste bedrijfsonderdelen zijn in het MT-RFH vertegenwoordigd.

Sierteeltmarktplaats: Een dubbelzijdig platform waarin het digitale en logistieke platform nauw met elkaar verbonden zijn.

Materialiteitsanalyse: Methode om samen met stakeholders te bepalen welke duurzaamheidsonderwerpen voor het bedrijf het belangrijkste zijn.

Raad van commissarissen: Ziet toe op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen de coöperatie en het bedrijf. Daarnaast adviseert de raad van commissarissen de directie.

(Sierteelt)waardeketen: Een waardeketen is een serie van opvolgende stappen die nodig zijn voor het produceren van het eindproduct, van het initiële design tot het bij de consument thuis beland. In de sierteeltsector loopt de sierteeltwaardeketen van de veredelaars en vermeerderders tot aan de consument.

Stakeholders: Belanghebbenden (kwekers, kopers, medewerkers, partners in de sierteeltketen en maatschappelijke organisaties).

Veilingreglement: Algemene voorwaarden die op elke verbintenis met Royal FloraHolland van toepassing is, voor zover hiervan niet uitdrukkelijk en schriftelijk is afgeweken.

Lange termijn waardecreatie: De organisatie creëert op lange termijn (langer dan 5 jaar) en voor de diversie bij de organisatie betrokken stakeholders waarde door het eigen handelen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de continuïteit van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Het bestuur richt zich op de langetermijnwaardecreatie van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de stakeholders. De raad van commissarissen houdt toezicht op het bestuur terzake.

Waardecreatiemodel: Het waardecreatiemodel geeft weer van welke resources (zowel financieel, als ook bijvoorbeeld grondstoffen en mensen) een onderneming gebruikmaakt (input), hoe de organisatie die omzet (throughput) in producten en diensten (output) – feitelijk het bedrijfsmodel – en welke waarde dat toevoegt of vernietigt voor stakeholders en de samenleving als geheel (outcome) op de korte én lange termijn.

Afkortingen

CCO	Chief Commercial Officer
CEO	Chief Executive Officer
CGO	Chief Growers Officer
CIO	Chief Information Officer
CFO	Chief Finance Officer
COO	Chief Operations Officer
CVO	Chief Value Officer
CS&T	Chief Strategy and Transformation
CHRO	Chief Human Resources Officer
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
ESG	Environment, Social and Governance
ESRS	European Sustainability Reporting Standards
EHPEA	Ethiopian Horticulture Producer Exporters Association
FloriPEF CR	Product Environmental Footprint Category Rules for Floriculture
FSI	Floriculture Sustainability Initiative
fte	Full time equivalent
FPC	FloraHolland-productcommissie
GlobalG.A.P.	Een handelsmerk en set van standaarden voor Good Agricultural Practices
MT-RFH	Management team Royal FloraHolland
MPS	(Gebruikt de volledige betekenis van de letters MPS niet meer.) De MPS Groep faciliteert wereldwijd tuinbouwondernemers in hun ambitie te verduurzamen. MPS ontwikkelt hiervoor innovatieve (online) tools en certificatieschema's.
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Remco	Selectie- en remuneratiecommissie
rvc	Raad van commissarissen
SDGs	Sustainable Development Goals
UN	United Nations (Verenigde Naties)
VBN	Vereniging Bloemenveilingen in Nederland
VGB	Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten

Adressen

Aalsmeer (hoofdkantoor)

Legmeerdijk 313
Postbus 1000, 1430 BA Aalsmeer
T +31 (0)88 789 89 89
E klantenservice@royalfloraholland.com

Rijnsburg

Laan van Verhof 3
Postbus 10, 2230 AA Rijnsburg
T +31 (0)88 789 89 89
E klantenservice@royalfloraholland.com

Veiling Rhein-Maas

47638 Straelen-Herongen, Duitsland
T +49 (0)2839 59 32 00
E klantenservice@royalfloraholland.com

Naaldwijk (hoofdkantoor)

Middel Broekweg 29
Postbus 220, 2670 AE Naaldwijk
T +31 (0)88 789 89 89
E klantenservice@royalfloraholland.com

Eelde

Burg. J.G. Legroweg 80
9761 TD Eelde
T +31 (0)50 309 77 77
E eelde@royalfloraholland.com

Colofon

Uitgave

Royal FloraHolland

Tekst en eindredactie

Royal FloraHolland
Frank van der Vorst
CF Report

Fotografie

Beeldbank Royal FloraHolland

Advies, concept, design en realisatie

CF Report

Contact en informatie

Woordvoering: michelvanschie@royalfloraholland.com

Vragen: pers@royalfloraholland.com

Financieel: marcelsmit@royalfloraholland.com

Duurzaamheid: maartenbanki@royalfloraholland.com

Connect to grow

Royal
Flora
Holland